

RIKSDAGENS PROTOKOLL

1908. Andra Kammaren. N:o 30.

Lördagen den 21 mars.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades de vid kammarens sammanträde den 14 innevarande mars förda protokollen.

§ 2.

Herr statsrådet m. m. *O. B. Malm* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående försäljning af de s. k. Fredrikshofstomterna i Stockholm samt uppförande af bageri och hafremagasin m. fl. byggnader å Karlsborg och Boden;

angående förslag till förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner;

angående försäljning af två till förra kompanichefsbostället $\frac{1}{3}$ mantal Laxmans Åkarp n:o 2 i Malmöhus län hörande lägenheter;

angående försäljning af fem till förra regementschefsbostället 2 mantal Bråland n:o 1 och 2 norra och södra jämte underlydande lägenheten Kungsmarken i Göteborgs och Bohus-län hörande lägenheter;

angående försäljning af vissa lägenheter från förra kronofogdebostället $\frac{7}{16}$ mantal Gladsax n:o 28 i Kristianstads län; och

angående försäljning af fem lägenheter och ett jordområde tillhörande förra hospitalsegendomen Vistena n:o 10 Norrgården, Vistena n:o 11 Oxelgården och Vistena n:o 2 Östra mellangården i Östergötlands län.

Nämnda propositioner bordlades på begäran.

§ 3.

Föredrogs, men blef ånyo bordlagdt Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 20.

§ 4.

Härefter föredrogos konstitutionsutskottets utlåtanden:

n:o 5, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående inrättande af ett statsdepartement för kommunikationer och allmänna arbeten; och

n:o 6, i anledning af väckt motion om ändring af 5, 6 och 15 §§ regeringsformen.

Hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt, bifölls af kammaren.

§ 5.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.

Till afgörande förelåg häruppå lagutskottets utlåtande n:o 31, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående införande af kroppsstraff för vissa brott.

Lagutskottet hade till behandling i ett sammanhang förehaft två inom Andra Kammaren afgifna och till utskottet hänvisade motioner, nämligen motionen n:o 82 af herr *P. Zimdahl* och motionen n:o 83 af herr *J. P. Jesperson*, båda angående skrifvelse till Kungl. Maj:t om införande af kroppsstraff för vissa brott.

Herr *Zimdahl* hade uti sin förevarande motion hemställt, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbета och till nästkommande Riksdag framlägga förslag till sådan ändring af nu gällande strafflag, att kroppsstraff måtte för vissa brott kunna tillämpas.

Herr *Jesperson* hade föreslagit, att Riksdagen måtte besluta att i underdånig skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t måtte låta utarbета och till nästkommande Riksdag inkomma med förslag till sådan ändring af nu gällande strafflag, att kroppsstraff finge användas vid bestraffning af vissa förbrytelser.

Utskottet hemställde, att Riksdagen, med anledning af förevarande motioner, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta föranstalta om fullständig utredning, huruvida och i hvad mån kroppsstraff lämpligen kunde komma till användning vid bestraffning af förbrytelse, vid hvars begående synnerlig råhet eller ondska ådagalagts, samt för Riksdagen framlägga det förslag till lag, hvartill utredningen gafve anledning.

Reservation hade emellertid afgifvits af herrar *Zetterstrand*, *Widén*, *Jansson* i Edsbäcken, *Lindhagen*, *Nordin*, *Pettersson* i Sö-

dertälje och *Neiglick*, hvilka ansett, att utskottet bort hemställa, att ifrågavarande motioner måtte af Riksdagen afslås.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Sedan utskottets hemställan upplästs, lämnades ordet till:

Herr Zetterstrand, som yttrade: Herr talman, mina herrar! Vi måste litet hvar ledsamt nog erkänna, att mycket själfsväld och mycken råbet förefinnas på många håll i vårt land, icke minst bland den uppväxande manliga befolkningen. Orsakerna därtill kunna ju vara mångahanda, och en bland dem är nog helt visst en alltför stor slapphet i uppfostran. Vi önska ju också alla att kunna råda bot på detta missförhållande. I det fallet böra vi ju försöka vidtaga alla åtgärder, som kunna finnas lämpliga, och det är icke tu tal om, att till sådana åtgärder äfven kunna vara att räkna vissa ändringar på strafflagstiftningens område. Nu ha motionärerna ansett, att man i detta fall borde återinföra kroppsstraffet. Jag är alldeles förvissad om, att mina vänner motionärerna ha gjort denna framställning i den allra bästa afsikt och i den allra bästa öfvertygelse, att därmed mycket skulle kunna vinnas. Men jag tror, att de i detta hänseende ha misstagit sig. De ha, som sagdt var, föreslagit återinförande af kroppsstraffet. Det anser jag för min del icke vara tillrådligt. Det skulle stå i strid mot lagstiftningens naturliga utveckling, som ju bör gå i humanitär riktning. Och är det så, att man bestämmer sig för att återinföra en för länge sedan utdömd straffform, bör man dessförinnan noga se till, huruvida verkligen därtill förefinnas de allra mest starka och oomtvistliga skäl. Då frågar jag mig: finnas sådana skäl härvidlag? Ja, mina herrar, starka skäl finnas nog, men dessa skäl tala icke för införande af dylika straff, utan de tala emot desamma.

Hvad vi därvid först böra taga hänsyn till är straffets egen natur. Detta straff kan omöjligt likställas med aga. En aga bör utdelas af föräldrar eller fostrare och kan äfven ifrågakomma såsom disciplinärt straff i vissa anstalter. Men naturen af den är då, att den framträder såsom en ögonblicklig vedergällning för ett felsteg, och hvad ännu viktigare är, agan förutsätter, att den utdelas med mycken omsikt och försiktighet och att det sker under uppriktig sträfvan att därmed förbättra den brottslige. Men huru ställer det sig med de straff, som här påyrkas? Naturen af dem är helt olika. De verka först sent, ja, alltför sent. Sedan brottet blifvit begånget, skall rannsaking hållas. Sedan rannsakingen har hållits och domen fallit, måste en lång tid förflyta, innan den vinner laga kraft. Den öfverklagas ofta i högre instans, hvarigenom en ännu längre tidsutdräkt uppstår. Månader försvinna sålunda mellan brottets begående och straffets utkräfvande. Detta kan, särskildt hvad kroppsstraff beträffar, icke vara förmånligt, utan tvärtom mycket skadligt. Mången person, som har begått ett ganska rätt brott, kan i alla fall i grund och botten ha en mera mild läggning, han kan ångra sitt

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

brott, ångra det djupt. Och det är då icke lyckligt, om straffet kommer först långt efter, sedan hans sinnesriktning har blifvit förändrad. Det kan då på honom verka rent af förkrossande, särskildt om man tager hänsyn till den skam och den vanära, som onekligen komma att följa med ett dylikt straff. Andra individer åter kunna finnas, som ha ett hårdt och obändigt sinnelag, för dem verkar straffet i alldeles motsatt riktning. När de efter utståndet straff lössläppas, kan man lätt tänka, att de utgå ur fängelset med ännu mera samhällsfientliga känslor och att man just bland dem har att räkna eliten af de mest samhällsfarliga personer, som måhända icke sky att tillgripa de allra våldsammaste medel mot samhället för att hämnas sig. Prygelstraffet verkar också onekligen förråande. Och jag tror, att det rent af skall kunna inträffa, att man skall få svårt att finna personer, villiga att exekvera ett dylikt straff. Hela straffets natur talar sålunda för dess olämplighet.

Vilja vi nu öfvergå och se till, hvilka erfarenheter vi ha från forna tider med afseende å prygelstraffet här i vårt land, så skola vi finna, att dessa erfarenheter icke tala till förmån för detta straff. De äldre bland Eder, mina herrar, ha nog varit i tillfälle att personligen taga del af dylika bestraffningar och därvid fått intryck af den uppfattning, som då gjorde sig gällande om dem. Det uppstod så småningom inom landet en allmän opposition mot dessa straff. Alla hörda myndigheter med en sällspord enighet uttalade sig mot desamma. Och när prygelstraffet omsider upphäfdes, uppstod i landet en mycket stor tillfredsställelse. Det hade icke verkat nyttigt på sin tid.

Vända vi oss därefter till utlandet och undersöka, hurudan lagstiftningen där är på detta område, så se vi, att prygelstraffet är upphäfdt i Frankrike, Tyskland, Österrike, Ungern, Ryssland, Finland, Holland och Belgien, med ett ord, kan man säga, i alla länder, hvilkas strafflagstiftning vi känna till, med undantag af två, nämligen England och Danmark. Hvad England beträffar, förefinnas där kroppsstraff af tvenne olika slag. Det ena är sådant, som utdelas till yngre personer under 16 år för brott, som innebära ett uttryck af själfsväld. Dylika prygelstraff ha betydligt tilltagit i användning. Under det att under åren 1869—1873 i medeltal utdelades 839 dylika straff om året, så utdelades 1894 ej mindre än 3,198. Den omständigheten, att dessa straff ha så betydligt tilltagit, torde väl icke egentligen vara något talande bevis för att de haft någon synnerligen god verkan. Men, såsom jag nämnt, kroppsstraff utdelas i England också till äldre personer, som begått hvad man kallar råa brott. Ifrågavarande straff förekomma emellertid i ganska ringa utsträckning. Så t. ex. utdelades, jag tror det var 1893, dylika kroppsstraff endast i 46 fall. Hvad erfarenheten rörande dem beträffar, saknar jag all kännedom därom, men antager, att den icke kan ha varit så särdeles gynnsam. Ty hade detta varit

förhållandet, skulle nog andra länder reflekterat på att intaga bestämmelser om dylika straff äfven i sina strafflagar.

Öfvergå vi så till Danmark, är det icke förhållandet, såsom mången har tänkt sig, att prygelstraff där infördes först år 1905. 1905 års lag innebar icke ett införande af prygelstraff i Danmark, utan en fullkomlig omläggning af detsamma. Före 1905 utdelades dels kroppsstraff i form af ris åt manliga individer mellan 10 och 15 år och kvinnliga mellan 10 och 12 år, dels rottingstraff åt manliga personer mellan 15 och 18 år. Nämda år upphäfdes dessa straff och infördes i stället kroppsstraff för män mellan 14 och 18 år såsom tilläggsstraff vid svårare förseelser. Före 1905 användes prygelstraff i Danmark i ganska stor utsträckning, för det mesta dock, såsom jag nyss nämnt, på unga personer. Det lär, efter hvad jag fått för mig uppgifvet, men icke har kunnat kontrollera, förekommit omkring 300 dylika bestraffningar om året. Däremot har det nya prygelstraffet, som infördes 1905, användts i mycket ringa utsträckning, och efter hvad man likaledes för mig uppgifvit, skulle hittills endast 8 dylika straff ha ifrågakommit.

Om man sålunda tager hänsyn till straffets egen natur och våra tidigare erfarenheter här i landet rörande prygelstraff, må man väl säga, att dessa tala afgjordt mot eu sådan lagstiftning. Och hvad exemplen från utlandet beträffar, tala äfven de åtminstone icke för införandet af dylika straff.

Nu säger man emellertid: men här är ju icke fråga om att genast införa en sådan lagstiftning. Det är endast fråga om att begära en utredning i dylikt syfte. Därpå vill jag svara, att är det fråga om en sak, som man icke anser vara lämplig, bör man icke heller begära utredning om densamma. Och nu kommer härtill ännu eu omständighet, och det är den, att det väl icke är fullt lämpligt att begära utredning om ett förhållande, som alldeles nyligen på grund af Riksdagens begäran har blifvit utredt. Såsom herrarne inhämta af reservationen, framställde Riksdagen begäran om utredning i dylikt syfte år 1894 och 1898, och en dylik utredning afgafs också på grund af förarbeten inom den därtill utsedda kommittén år 1902. Denna kommitté var alldeles enig om att kroppsstraff icke borde införas, och motiven därtill äro enligt mitt förmenande mycket bevisande. De återfinnas i reservationen, hvadan jag icke vill besvara med att här återgifva desamma.

Motionärerna kunna väl icke gärna bestrida, att en utredning sålunda i stort sedt skulle vara omotiverad. Men de påstå, att nya skäl ha tillkommit, som i allt fall tala för att en dylik utredning bör komma till stånd. Hvilka äro då dessa nya skäl? Jo, det är två. Det ena är, att de råa brotten tilltagit i betydlig grad på senare åren, och det andra är exemplet från Danmark. Ja, motionärerna påstå, att ifrågavarande brott ha tilltagit. Jag tror det icke. Jag skall visserligen medgifva, att på vissa platser inom vårt land och under vissa förhållanden hafva dylika brott framträdt i ökad

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

skala. Men jag tror också, att om man tager statistiken till hjälp och gör noggranna undersökningar — något, som jag icke varit i tillfälle att göra — så skall man sannolikt komma till det resultat, att brottens antal snarare af- än tilltagit. Och hvad beträffar det anförda exemplet från Danmark, så får jag säga, att det exemplet kunna vi icke åberopa här i detta sammanhang. Man har visserligen sagt, att justitieministern Alberti, på hvars föredragning den nya pryggellagstiftningen infördes, uttalat sig synnerligen förmånligt rörande denna lagstiftnings verkningar, och man har också anført, att en del andra personer i detta fall gjort liknande uttalanden som han. Mot detta vill jag säga, att vi också hafva uttalanden från mycket framstående personer i Danmark, hvilka uttalanden gått i alldeles motsatt riktning. Jag är öfvertygad om att flere af eder hafva sett dylika uttalanden i tryck, liksom också ett dylikt uttalande i skrift från en mycket framstående kriminalist i Danmark var tillgängligt för lagutskottet vid dess behandling af frågan. Nu är det ju gifvet, att motionärerna och de med dem liktänkande tillägga den af Alberti och hans anhängare uttalade uppfattningen ett afgjort företräde, liksom också jag, lika naturligt, vill gifva företrädet åt dem, som yttrat sig i motsatt riktning. Därom kan man naturligtvis icke gärna tvista. Men hvad vi alla här kunna och böra vara fullständigt ense om, det är, att någon erfarenhet från Danmark hafva vi icke kunnat vinna under den synnerligen korta tid af omkring ett år, hvarunder pryggellagen där haft tillämpning. Det viktigaste i detta fall är att tillse, huruvida återfallen i brott ökats eller minskats. Men därom kunna vi icke få någon föreställning, när vi taga i betraktande, att — efter hvad som uppgifvits — det endast skulle vara 8 fall, i hvilka dylika straff ådömts, och när vi därtill betänka, att de flesta af dessa straffade ännu icke sluppit ut från fängelsets murar och man sålunda icke kunnat iakttaga, huruvida dessa personer återfallit i brott eller icke. — Vidare är det en annan sak, som vi icke böra förgäta med afseende å denna danska lagstiftning, och det är den omständigheten, att densamma — liksom rätt ofta är fallet med dansk lagstiftning i öfrigt — icke antagits för all framtid, utan endast gäller provisoriskt. Efter hvad jag vill minnas, är den nämligen antagen för endast 6 års tid, på det att man under denna tid skall kunna vinna någon erfarenhet i ämnet. Detta visar väl alldeles gifvet, att man i Danmark, när man införde denna omläggning af straffarterna, icke hada klart för sig, om detta var af godo eller af ondo. Man vidtog då den åtgärden att lagstifta provisoriskt för sex år, och skulle det efter denna tids förlopp hafva visat sig af erfarenheten, att lagen i fråga icke var bra, så skulle man icke förnya densamma. Hur förhåller det sig då i detta afseende med vårt land, om vi i ett ögonblick af förhastande skulle antaga en dylik lag? Ja, att antaga lagen kan ju gå lätt för sig, men sedan är det nog icke så lätt att få den ändrad eller upphäfd. Ty har

en sådan lag en gång kommit till stånd, så fordras det ju båda kamrarnas sammanstående beslut för att däri få någon ändring, och att få Första Kammaren att gå med på en ändring tillbaka till det nu rådande förhållandet i denna sak, det tror jag icke låter sig göra så lätt, åtminstone icke om förhållandena fortfarande äro desamma som nu.

Jag tror således icke, att motionärerna hafva rätt, när de påstå, att de nya skäl, som tillkommit, äro af beskaffenhet att föranleda till en lagändring härutinnan. Ty jag är för min del af den åsikten, att hvarken har brottsligheten här i landet på senare tiden ökat eller bör föredömet från Danmark föranleda till införandet af prygelstraff. Däremot vill jag påstå, att på sista tiden har ett mycket starkt skäl *emot* en sådan lagstiftning tillkommit, nämligen den omständigheten, att, med föranledande af kommitterades förslag i ämnet, Riksdagen så sent som i fjol beslöt en lagändring, gående ut på att införa å ena sidan villkorlig dom och frigifning, å andra sidan skärpta tilläggsstraff. Huru *denna* lagstiftning kan komma att verka, det vet nog ingen af oss. Såvidt emellertid jag kunnat finna, har den hittills tenderat att verka godt, fastän jag på samma gång har den uppfattningen, att domstolarna här i landet ännu så länge, till följd af denna nyhet i lagstiftningen, i alltför ringa omfattning tillämpa såväl strafflindringen som straffskärpningen. Skulle det nu bli så, att vi också införde dessa nya kroppsstraff, så är det väl icke därmed meningen, att vi skulle upphäfva de straffskärpningar, som redan förut äro införda, utan dessa skulle väl verka jämsides med de nu föreslagna. Men om så skulle blifva förhållandet, hvad blefve då följden? Jo, sannolikt den, att högst få domstolar skulle komma att använda sig af utvägen att ädöma dessa nya kroppsstraff framför de redan befintliga tilläggsstraffen. När man därför betänker, hur ytterst sällan de nuvarande straffskärpningarna hafva ifrågakommit och hur ytterst sällan det då skall inträffa, att man tillämpar det nya kroppsstraffet i stället för straffskärpning, så tror jag vi redan nu kunna vara ense därom, att, i stort sedt, denna nu föreslagna lag, om den antages, blott kommer att blifva en lag på papperet. Har man då vunnit något med en sådan lag? Jag tror, att den afskräckande verkan, motionärerna åsyftat med prygelstraffet, skall blifva ganska ringa, men att man i stället kan få en del andra, rätt ledsamma följder af en dylik lag. Den kan komma att medföra en ökad bitterhet mellan de olika samhällsklasserna i vårt land, och den kan komma att ställa vårt land i ett sämre rykte inför utlandet med afseende på landets kulturella tillstånd.

Jag är öfvertygad därom, att inom denna kammare finnes ett mycket stort antal, som äro alldeles emot den nya lagstiftningen, och ett mindre antal, som är för densamma. Men jag tror också, att det finnes åtskilliga här, hvilka i en fråga sådan som denna ställa sig tveågsna, i synnerhet som jag icke kan neka till att

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

det vid första påseendet, när man icke genomtänkt ett dylikt förslag, kan ligga något tilltalande i detsamma. Till dessa ärade kamrater, som intaga en sådan tvekande ställning, vill jag rikta den gamla romerska maningen »in dubio non est agendum» eller att i tvifvelaktiga fall bör man icke handla. Under förhoppning, att kammaren skall behjarta detta i någon mån och därför med stor majoritet afslå det föreliggande förslaget, så tager jag mig, herr talman, friheten att yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

I detta anförande instämde herrar *Höjer, Byström, Staaß, Nyström, Berg* i Stockholm, *Palme, Warburg, Fürst, Kjellberg, Wavrinsky* i Stockholm, *Pettersson* i Södertelje, friherre *Bonde, Juhlin, Forssling, Johansson* i Öja, *Lovén, Beckman* i Djursholm, *Henricson, Johansson* i Jönköping, *Rune, Larsson* i Klagstorp, *Bosson, Petré, Larsson* i Lund, *Thylander, Broomé* i Bårslöf, *Lundgren, Karlsson* i Göteborg, *Berg* i Göteborg, *Larsson* i Göteborg, *Wijk, Röing, Thavenius, Jansson* i Edsbäcken, *Sandin* i Grums, *Forsberg, Matsson, Lindgren* i Islingby, *Janson* i Bråten, *Hammarström, Camitz, Ericsson* i Vallsta, *Jonsson* i Freluga, *Starbäck, Sundström, Lindh* i Gäffe, *Nordin, Karlsson* i Fjäl, *Eriksson* i Rödsta, *Wiklund, Hagström, Hörnstén, Jonsson* i Lycksele, *Berglund, Sædén, Lundström, Ström, Moll* och *Nilson* i Örebro.

Herr Zimdahl: Herr talman, mina herrar! Närmaste anledningen, hvarför jag nu begärt ordet, är den, att jag önskar att, om möjligt, förebygga eu missuppfattning, som jag misstänker hafva på åtskilliga håll gjort sig gällande angående den nu föreliggande frågan.

Det finnes, som herrarne veta, i våra dagar en viss benägenhet för att, då det gäller att skärpa lagarna, stämpla detta såsom ett försök att införa s. k. klasslagar. Men meningen med de motioner, som blifvit väckta och nu föreligga till behandling, är naturligtvis icke, att kroppsstraffet skulle företrädesvis träffa någon viss klass af individer i samhället, utan meningen är ju den, att ett dylikt straff skall träffa en däraf förtjänt brottsling, han må nu tillhöra hvilken samhällsklass som helst, i fall man nu härvidlag skall tala om olika folkklasser.

Med afseende å själfva frågan hyser jag naturligtvis inga illusoriska förhoppningar om att den skall i denna kammare vinna någon framgång. Men då jag nu har ordet, skall jag emellertid tillåta mig anhålla om några ögonblicks uppmärksamhet, detta så mycket hellre, som jag ju ganska sällan tager kammarens öra i anspråk.

Som herrarne funnit, är det icke mindre än sex reservanter i denna fråga, reservanter som jag mycket respekterar, särskildt den föregående ärade talaren. Jag får emellertid säga, att, så stor

respekt jag än hyser för dessa reservanter, jag ändå icke blifvit öfvertygad vare sig genom den reservation de afgifvit eller af det anförande, som den föregående ärade talaren här hållit. Däremot har jag funnit mig mycket styrkt i min uppfattning genom åtskilliga uttalanden från andra håll, särskildt från personer, som genom sin ämbetsställning kommit i omedelbar beröring med fångarna och fångvården. Jag skall i det fallet taga mig friheten att anförä hvad en tjänsteman vid tvångsarbetsanstalten i Svartsjö har meddelat. Han säger:

*Ang. införan-
de af kropps-
straff för
vissa brott.
(Forts.)*

Bland fångarna var en ung man på några och tjugu år, målare till yrket. En »fullblodig» ligist från Stockholm, ådagalade han i sitt uppträdande en fräckhet och oförskämdhet, som nästan trotsar beskrifning, och det tycktes honom vara ett verkligt nöje att, så snart tillfälle därtill yppade sig, ställa till krakel. Dagen i ända omtalade han historier, den ena afskyvärdare än den andra, från sitt dagdrifvar- och förbrytarelif. Ur mängden af dessa vill jag anförä följande såsom tillräckligt belysande för hans karaktär. — — —

En sommar »luffade» han i sällskap med en kamrat af samma kaliber i södra Dalarna. De lifnärde sig hufvudsakligast på tjufnad, plundrade ensamma vandrare på aflägsna skogsvägar eller stulo i stugorna, när folket var på arbete. En dag mötte de en gammal bonde på en öde väg, af hvilken de begärde en liten slant. Bonden villfor genast deras begäran och gaf dem en tolfskilling. Men då de märkte, att gubben var stadd vid kassa, öfverfölo de honom med hugg och slag, så att han blef liggande sanslös, hvarefter de rånade honom — 85 kronor och några öre i bytel. Men icke nog härmed — de afklädde helt och hållet den stackars mannen och lämnade kvar åt honom endast några af sina egna trasor till klädespersedlar! — — —

När fången relaterade denna »bragd» för mig, lyste hela hans ansikte af en slags segerviss stolthet, och då jag riktade några förebrående ord om det simpla och orätta i handlingen, affärdade han mig med ett hänskratt och en föraktfull axelryckning.

När jag strax därefter framkastade:

»Tänk, om du åkt fast», smålog han litet ironiskt och svarade:

»Hvad hade det gjort! Några månaders fria husrum på 'Holmen' klarar man väl.»

Hände så en dag, att nämnde fånge förgick sig mot en konstapel. Det blef rättegång och han dömdes till 20 par prygel.

Han fick dagen därpå sina välförtjänta prygel och aldrig mer hörde man honom skryta öfver sina »bragder» på friheten eller såg man honom söka ställa till bråk.

Någon tid därefter hörde tjänstemannen i fråga sitt namn ropas från en byggnadsställning, där en ung man var sysselsatt med något slags arbete. Det var fången — tjuften och rånaren. På tjänstemannens vinkning klättrade den unge mannen ned från ställningen och stod snart vid den förres sida.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

»Nå, hur har du det ställt nu för tiden?» frågade tjänstemannen.

»Bra, jag knogar hvarje dag och förtjänar bra med pengar.»

»Jaså. Vi skola väl aldrig mötas på anstalten därute?»

»Aldrig i tiden! Jag kommer aldrig dit mer och det kan jag tacka hasselpåkarna för. Tror någon, att man vill vara en så usel människa, att man skall behöfva ta' emot spö. Jag hade aldrig förut tänkt mig in i mitt lif förrän efter det där nesliga prygllet.»

»Jag har sedan dess», berättar tjänstemannen, »mött honom flera gånger. Men jag har alltid haft litet svårt att klargöra för mig, att han är samme person, som gick därute i Svartsjöberget och yfdes öfver sina ligistbragder.»

En annan bland fångpersonalen fick undergå prygel för rymningsförsök. På honom gjorde straffet en förunderlig verkan. Efter att förut ha varit en af de råaste sällarna på anstalten och visat en utpräglad motvilja såväl mot arbetet som i åtlydandet af gifna befallningar, blef han i stället stilla och tillbakadragen samt fullgjorde sina sysslor utan anmärkning. Betecknande är hans svar, då han tillspordes om känningarna af prygelstraffet:

»Då jag lades upp på prygelbänken, försvann all fruktan för hasselpåken. En annan känsla genomträngde hela mitt väsen, och det var den förödmjukande känslan af att behöfva få stryk. Man är ju ändå en människa, tänkte jag, när slagen föllo svidande, men så rann också den tanken på mig: när jag blir fri, skall jag uppföra mig som en människa, så att jag slipper så'nt här.»

Dylika och ännu mer slående exempel på prygelstraffets goda verkan skulle kunna anföras från andra straffanstalter, och särskildt hvad våra fångelsepredikanter hafva att berätta i afseende härå är synnerligen upplysande. Jag vill emellertid icke upptaga kammarens tid härmed.

I stället skall jag tillåta mig i korthet anføra en liten episod från en domstol i södra Sverige. Under förra året rannsakades nämligen där en ung yrkesbrottsling, som varit tilltalad för något brott, men rymt till utlandet, därifrån han emellertid återkommit.

Mellan denna brottsling och domaren uppstod ett litet samtal. Domaren sade: »Ni har ju varit tilltalad flera gånger förut och äfven flera gånger utstått straff, men hvar har ni varit de två senaste åren?»

»Jo, i Danmark», blef svaret.

»Hvarför stannade ni då icke där och försörjde eder med ärligt arbete», frågade domaren vidare.

Ynglingen svarade: »jag vågade icke vara där längre.»

»Hvarför?»

»Jo», svarade brottslingen, »de ha infört spöstraffet där, så nu vågar ingen röra sig i Danmark, ty då får man spö.»

Det må äfven här anföras hvad domaren i fråga, då han hört ynglingens fruktan för prygelstraffet, yttrade till de närvarande:

Han sade nämligen: »Nu höra ni huru det låter. Det fattas bara, att vi följa Danmarks exempel och införa spöstraffet. Vi skulle då icke få hälften så många sådana här gynnare under behandling, och säkerligen hade vi varit af med den här också, om vi kunnat döma honom till spöstraff, då han senast var tilltalad för brott härstädes.»

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Nu har man sagt, att kroppsligt straff icke skulle vara ett fostrande medel, men detta påstående anser jag stå i fullkomlig strid med den erfarenhet, man har i hvad det gäller fostran af vanartiga barn och särskildt äldre sådana. Då ingenting annat hjälpt för att bringa ett vanartigt barn till lydnad, så har det visat sig, att kroppslig aga, utdelad med lugn och sans — såsom alltid bör ske — haft i märkvärdig grad en åsyftad verkan. Och knappast torde ett dylikt tillvägagående kunna ogillas ens från pedagogisk synpunkt.

Säkert är också, att de unga vid erhållande af kroppslig aga, tilldelad på sätt jag nyss antydtt, skola finna, att i sådan aga kan ligga mycken kärlek, och att agan, äfven om den svider, afser deras eget bästa.

Men om nu riktigheten häraf icke kan jäfvas i fråga om dem, som ännu äro i barnåren, så tror jag, att den lika litet kan jäfvas, då det gäller personer, som visserligen äro unga, men dock äldre, än att de kunna sägas befinna sig i barnåren, och några andra torde det här icke vara fråga om.

Den ärade talaren före mig har talat om forna tider, och att det då icke ansågs lämpligt att hafva spöstraff. Men jag vill erinra därom, att vi nu hafva upplefvat helt andra tider, då råa brott trädt i dagen, som göra, att det, enligt mitt förmenande, är samhällets ovillkorliga plikt att genom en skärpt lagstiftning skydda samhällets fredliga medlemmar.

Det vore mycket att vidare anföra i denna fråga, särskildt om jag skulle ingå i bemötande af den föregående ärade talaren, men jag skall slutligen och korteligen blott säga, att jag funnit lagutskottets betänkande så väl grundadt och så sakligt affattadt, att den, som vill gifva akt på lagutskottets motivering, skall finna, att spöstraffet kan och bör införas i vårt land. Och därför, herr talman, tillåter jag mig yrka bifall till lagutskottets betänkande.

Herr Sehlin: Herr talman! Det torde måhända synas förmåtet, att jag, som endast några veckor tillhört denna kammare, vågar taga till orda i en så viktig fråga som denna. Men jag intresserar mig lifigt för ungdomen och dess uppfostran, och jag har äfven tidvis tjänstgjort som fängelsepredikant, och detta har gifvit mig om icke stor erfarenhet, så i alla händelser stort intresse för fångars vård och förbättring. Därför ber jag att få säga några ord i denna fråga.

Målet med införandet af detta straff angifves klart och tydligt vara att afskräcka från brott och uppfostra brottslingen. För att

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

bedöma denna fråga måste man naturligtvis rådfråga erfarenheten i detta afseende såväl hos oss själfva i gångna tider som hos andra folk. Hvad säger då denna erfarenhet? Jo, detta är redan påvisadt af den förste talaren, men jag ber att få tillägga, att äfven jag sökt bilda mig ett omdöme om den saken, och jag har trott mig finna, att de flesta af dem, som härvidlag sitta inne med verklik sakkunskap, ha uttalat sig mot detta straff. Så var det hos oss, när frågan förekom om dess borttagande. Det är redan påvisadt. Vid 1853—54 års riksdag uppvisade dåvarande domprosten Thomander, att af de brott, som voro belagda med spöstraff, hade under de år, som närmast föregingo frågans behandling, inträdt en ökning med 30 %, under det att af de andra brotten skett en ökning med enast 10 %. När man läser detta uttalande och öfriga yttranden, som förekommo vid frågans behandling, så formar sig innehållet till ett kraftigt vittnesbörd om att vår egen erfarenhet i detta afseende icke talar till förmån för detta straff. Men kanske vi skötte det illa, och att det visat bättre resultat hos andra folk? Motionärerna åberopa »det synnerligen goda resultat», som prygelstraffet medfört i Danmark. Detta är redan berördt, men jag ber att få hänvisa till en sakrik och grundlig utredning af denna fråga, verkställd af slottspastor A. Wirén, som efter studier på ort och ställe framlagt sina erfarenheter i en uppsats i »Aftonbladet». Han sammanfattar den vunna erfarenheten sålunda: »Af den danska prygellagen och dess tillämpning kan svårigen dragas någon annan slutsats, än att denna lag har varit utan betydelse till sina verkningar, men den har bidragit till stärkande af den uppfattningen, att nutidens brottslighet äfven i dess rääste former icke bekämpas med råhet». Detta bekräftas också af kriminalistföreningens ordförande, professor Torp, som visar, att antalet hithörande brott stigit efter lagens införande. Jag kanske äfven får erinra om ett uttalande af generaldirektör Wieselgren i ett af honom nyligen afgifvet utlåtande. Han säger: »Jag har på sin tid tagit del af en statistik, som bland annat utvisar resultatet af prygellagen i Danmark. På den kolumn, som innehöll siffrorna om de med prygel straffade, kommo de flesta återfallen i brott.»

Hvad förhållandet i England beträffar, så är det också redan berördt, och det har visat sig, att, efter det att prygellagen efter år 1863 där blifvit införd, de brott, som varit belagda med prygel, under de följande tio åren visat stark stigning.

Alltså synes det mig, att all erfarenhet i detta afseende, historiens och statistikens vittnesbörd, visar, att straffets effektivitet att afskräcka och uppfostra varit af ringa eller intet värde.

Men det är ett annat skäl, som jag också vill beröra. Det skulle ju kunna tänkas — och jag vill visst icke förneka det — att detta straff i några vissa, enstaka fall skulle verka välgörande. Men då står man inför den stora svårigheten att taga reda på, hvilka dessa fall äro. Det skall icke falla sig lätt för en domare

och nämnd, som första gången träffa brottslingen vid dombordet, att reda ut den trassliga härva af alla de orsakstrådar, som väft samman hans mörka gärning. Och utan kännedom om hans läggning, hans temperament, hela hans sociala, moraliska och intellektuella ståndpunkt — utan kännedom om de krafter, som hafva fört honom fram till denna ståndpunkt, kunna de knappast fälla en vislig dom. Kanske kunna de fälla en dom, som bidrager till att göra honom till en större brottsling än han är, så sant det är ett större brott att med viljan omfatta det onda och planlägga dess utförande än att i en stund, då man icke är sig själf, begå en ond gärning. Ja, kanske kan detta straff också bidraga till att slå i spillror den enda grund, hvarpå förbättringen skulle byggas, hans egen aktning för sitt människovärde — hans hederkänsla, som ju måste ligga till grund för förbättringen.

Jag älskar icke den humanitet, som blödt och falskt försöker att göra världen till ett stort sjukhus, där den ene är den andres humana vårdare. Men i fråga om just dessa förbrytelser, som skulle beläggas med prygelstraff, tror jag, att det är humant att granne-ligen undersöka orsakssammanhanget.

Jag ber att få erinra om hvad professor Gadelius framhållit, nämligen att de flesta sådana brott stå i förbindelse med psykologisk abnormitet. Och det är en allbekant sak, att t. ex. anlag för epileptiska anfall för med sig anlag för t. ex. grymhet. Det kan kanske vara ett människobarn, som kommit hit till världen med — sitt enda arf — en stor sedlig brist i form utaf dåliga anlag, i andlig svaghet, i saknad af moraliskt sinne, en brist, som barnet icke själf förskyllt, utan som det tagit i arf från gångna släktled. Antag att en sådan människa kastas ut i hemlöshet och där ej mötes af någon kärlek, som kan värma fram, locka fram det goda hos honom, hvilket skulle kunna rädda honom — antag att han just i de förhållanden, under hvilka han har uppväxt, finner sådana krafter, som utlöst de dåliga anlagen i brott, och han sedan ställes inför dombordet, *då* synes det mig, som man med fullt skäl kan instämma i hvad som säges i Brand:

»Tages da for godt det svar,
Gaelden skriver sej fra far.»

En sådan människa behöfver en konsekvent, uthållig och sorgfällig uppfostran. Men om samhället, i stället för att gifva honom en dylik uppfostran, gifver honom prygel och sedan skickar ut honom till hans gamla lif, där han på nytt kommer att gå från fall till fall — *då* har samhället gifvit stenar i stället för bröd.

Hvad uppfostran verkligen kan åstadkomma i detta fall visar också erfarenheten. Jag har läst om en stor engelsk filantrop i London, som gått och samlat ihop det sämsta utskum, barn till

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

dem, som under generationer lefvat i last och förnedring, och han har uppfostrat dem. Det har då visat sig, att af dessa har han kunnat göra 98 procent till samhällsnyttiga medlemmar.

Motionärerna anse, att de alltför milda straffen äro en orsak till den stigande brottsligheten hos vårt unga släkte. Om brottsligheten verkligen stigit, därom torde man kanske kunna disputera. Men för min del tror jag, att orsakerna därtill ligga på andra håll. De ligga, såsom jag redan i början sade, däruti, att vi hafva för litet af *verklig* uppfostran. Vi hafva kanske mycket af upplysning; men upplysning är icke detsamma som uppfostran. Den tid är nu längesedan förbi, då fadrens råd och modrens öga och hemmets bibel voro de makter, som ledde de ungas utveckling, ända till dess de grundade sitt eget hem. Nu upplösas hemmen, nu skiftas människorna ut i fack, i föreningar, i ordnar och i sällskap, och det så kallade hemmet har för mängen icke annat intresse, än att man där äter och sofver. Nu öfverlätas uppfostran nästan helt och hållet åt skolorna. Men skolan är i första rummet kunskapsgifvande, men för öfrigt ganska litet uppfostrande och karaktärsdanande. Vid 14 å 15 års ålder hafva de unga slutat sin skola och läst sig fram för prästen, och *då* — när den verkligt kritiska tiden i deras lif begynner, när karaktärsdaningens tid är inne, lämnas de nästan helt och hållet åt sig själfva; kanske tager man ingen notis om dem förr än man vill möta dem med prygel. Då härtill kommer att vi helt visst befinna oss i en brytningstid, då en omvärdering af värdena sker, då tron på det gamla försvinner och tron på det nya, som söker arbeta sig fram, ännu icke visat sig vidare bärkraftig, och då vi ännu icke hunnit anpassa oss efter de nya förhållanden, som det ekonomiska lifvets utveckling har medfört, så tror jag, att just i denna brytningstid vi hafva att söka orsakerna till en stor del till våld och brott mot lag, som vi finna hos de unga. Det synes mig därför vara på detta område, som orsakerna ligga. Och därför bör arbetet också riktas på deras upphäfvande — ty upphäfver man orsakerna, så försvinner ju också deras verkan. Huru det skall ske, är icke så lätt att säga — och det hör icke heller egentligen hit — men jag tror icke, att det sker genom att införa uppfostran, äfven när fråga blir om straff, gör vårt folk nyktert, sätt skolan i intimt lifsförhållande med det lefvande praktiska lifvet, försök att gifva hem åt människorna, försök att skaffa respekt för det gamla budet om att hedra fader och moder, predika in hos de unga icke oviljans, hatets och tviflets ande, utan gif dem också någonting att tro på, någonting stort och ädelt att hänföras för. Ja, låt oss få en religionsförkunnelse och en religionsundervisning, som icke blott ljuder såsom en dödsbetraktelse eller såsom ett plåster på ett sjukt samvete och ett opiat för trötta sinnen, utan som kan ansluta sig till våra egna sedliga sträfvanden och omsätta sig i kraft, i strid mot det onda.

Det går nog lätt att göra denna fråga till en känslosak. Jag må bekänna, att för min del är den, till stor del, också detta, men i motsatt riktning mot hvad den för visso är för många andra. Man kan nog gå att afgifva sin röst, sjudande af harm öfver något särskildt brott, som man kommer ihåg, och som kanske begåtts af en andligt undermålig man. En lugnare behandling kräfver för visso frågan.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Jag gick häromdagen borta på Skansen, vårt friluftsmuseum, och jag stannade där inför en uppställd spöpåle. Det var med harm och sorg jag tänkte på att vi, senare tiders barn, skulle flytta in i praktiken det straff, som våra fäder, efter moget öfvervägande, såsom barbariskt flyttat bort till museerna. Om det ock må sägas: »från fäder är det kommet», så skulle jag dock önska, att det aldrig skall heta: »till söner skall det gå».

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen.

Häruti instämde herrar *Olsson* i See, *Karlsson* i Mo, *Bromée* i Billsta, *Sundin*, *Anderson* i Baggböle, *Eriksson* i Ålgered, *Persson* i Tällberg, *Jansson* i Krakerud och *Erikson* i Öfra Odensvi.

Herr Rydén: Herr talman, mina herrar! Då jag har tagit till orda i denna fråga, så är det dels därför, att utskottet här har uttalat sig på ett sätt om våra nu gällande uppfostringsmetoder, som jag finner vara hvarken rättvist eller träffande de verkliga förhållandena, och dels naturligen därför, att jag under min verksamhet i en storstads fattigkvarter många gånger blifvit ställd inför problemet: brott och straff, och måst bilda mig en uppfattning om detta.

Utskottet yttrar om våra uppfostringsmetoder, att vi icke tillräckligt använda »det medel att böja ett egenvilligt och trotsigt sinne, som lämplig aga otvifvelaktigt innebär». För min del får jag uttala den uppfattningen, att våra barn snarare få för mycket stryk än för litet. Jag tror, att i en hel del af våra skolor och äfven i en mängd hem vi alltför mycket piska och prygla våra barn, för att man skall kunna locka fram de goda anlag, som finnas hos dem.

Det synes mig emellertid märkvärdigt, att i ett så stort betänkande som detta, däri både utskottet har ägnat frågan ett vidlyftigt uttalande och äfven reservanterna hafva lämnat en motivering för sitt yrkande, att icke, säger jag, någonting har kommit fram, som bevisar, att man har någon kännning om de forskningar, som pågå och pågått under några årtionden angående brottets psykologi och framför allt brottslingens psykologi.

Om man undersöker brottet och brottslingen, så skall man finna, att det är många faktorer, som medverka till att skapa en förbrytare. Det är de individuella anlagen hos människan, men det är också de yttre förhållandena, som påverka de individuella anlagen

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

och hjälpa till att konstituera brottslingen. Man kan urskilja vissa typer af brottslingar. Vi hafva den brottsling, som har ett häftigt sinnelag — *förbrytaren af passion* — i allmänhet en aktningvärd människa, med häftigt temperament, som i ett ögonblick af uppretning, då han icke är herre öfver sina känslor, begår en förbrytelse, en människa som i allmänhet återvinnes till fullt hederliga förhållanden igen, så snart den tillfälliga känslöströmningen är öfver. Vi hafva en annan grupp af brottslingar, och det är de svaga karaktärernas grupp. Det är sådana människor, som falla för tillfället. Man har många gånger tillfälle att se, att en pojke, som i grund och botten är präktig, snäll och beskedlig, kommer att få se någonting, som ligger framför honom, och i ett obehagligt ögonblick råkar ut för frestelsen att stjäla och faller för den frestelsen. Ofta är det så, att sådana människor låta rätta sig gensida fort. Men ofta är det återigen så, att när samhället ådömer dem ett hårdt straff, det — med den allmänna opinionen, som brännmärker dem, då de komma ut ur fängelset — är svårt att återvinna dem till ett hederligt lif. Så skapas ej sällan af *tillfällighetsförbrytaren* en *vaneförbrytare*, och denne vaneförbrytare blir kanhända med tiden en yrkesförbrytare, en *professionell förbrytare*, som ständigt står på krigsfot mot samhället, dess lagar och institutioner. Sedermera hafva vi en grupp, som just denna lag omfattar och åt hvars psykologi hvarken utskottet eller reservanterna strängt taget ägnat ett ord, och det är den stora grupp af människor, som äro moraliskt degenererade, som bära brottslighetens anlag i blodet, som mången gång äro födda i mörker och på bakgator, och som man mycket väl känner igen redan i skolorna. Det är de »*födda förbrytarna*». Man kan i vissa fall nästan se på en pojke, att han skall blifva förbrytare. Dessa pojkar ha sin särskilda typ med låg panna och bred, stor underkäk. Det ser ut som en sådan person vore mera skapad för att tugga än för att tänka. Det är en grupp af personer, som alldeles bestämdt komma att i lifvet blifva förbrytare, och som samhället borde söka att få internerade, så snart det konstaterats, att en förbättring icke kan äga rum.

Men, mina herrar, det är också de yttre förhållandena, som konstatera brottet. Så äro bland annat ras och nationalitet bestämmande för brottet. Den store kriminal-antropologiska forskaren, italienaren Ferri, har uppgjort en statistik angående antalet brottmål i olika länder, och däraf finner man, att i Italien ske 96,9 mord och dråp per en million innevånare under ett år, medan vi i Sverige i detta hänseende kommit till en siffra af 12,9 för ett år och i Skottland siffran blir 5,0. Det är sålunda alldeles påtagligt, att ras och nationalitet inverka. Det är det heta sydlandska blodet och det tröga skottska blodet, som låta afläsa sig i dessa siffror.

Men klimatiska förhållanden inverka också uti ifrågavarande hänseende. Statistiken visar till exempel, att största antalet sedlighetsförbrytelser äga rum i maj och juni månader. Detta är

endast en bekräftelse på att äfven människorna delvis äro underkastade vissa lagar, som gälla för hela naturen. Största antalet sedlighetsförbrytelser sker som sagdt under nämnda månader, men följden däraf blir, att två andra månader komma att uppvisa en annan art af förbrytelser. Månaderna februari och mars uppvisa nämligen det största antalet barnamord och fosters läggande på lönn. Det är en brottslighet, som sammanhänger med de rent klimatiska förhållandena i vårt land. Det största antalet brott mot personer, våldsförbrytelser, üger rum på sommaren, under det att värmen är hög och blodet stiger åt hufvudet, och största antalet tjufnadsbrott, brott mot äganderätten, sker på vintern, när arbetslösheten och fattigdomen är stor bland den fattiga befolkningen. Det är fakta, som i sin mån bidraga till att konstituera brottsligheten.

Men äfven de ekonomiska konjunkturerna påverka brottsligheten; vi hafva i Sverige, liksom i nästan alla länder, en statistik beträffande brottsligheten och de ekonomiska konjunkturerna. Det visar sig till exempel, att i goda tider, vid uppåtstående konjunkturer, när arbetsförtjänsten är god, sker det största antalet förbrytelser mot person. Det är då, som spriten flödar och brännvinskurvan stiger; i samband därmed ske förbrytelser mot person, våldsdåd. Nedåtgående konjunkturer och dåliga tider skapa ett motsatt förhållande; då stiger antalet brott mot äganderätten, stöldernas antal växer, medan antalet brott mot person aftager. Dessa omständigheter måste man komma ihåg vid bedömandet af brott.

Slutligen vill jag tillägga såsom min personliga uppfattning, att bland de sociala orsaker, som bidraga till att bestämma brottsligheten, framför allt medverkar den omständigheten, att hemlifvet, såväl i arbetarnas hem som äfven i andra människors hem, har rönt inverkan af industrialismens genombrott. Hemlifvet har försvunnit för stora folklager. Fabriken rycker arbetaren ut från sitt hem och drifver honom in i fabriken under en lång arbetstid; fabriken rycker bort modern från familjen och in i fabriken under en lång arbetstid. Hvad blir följden för barnen annat än att de kastas ut för att gå och drifva på gatan under de tider på dygnet, då skolorna icke taga dem om hand och föräldrarna icke äro hemma. Så stegra industrialismen och storstadslifvet brottsligheten.

Uppfattningen om brott och straff har i hög grad varit underkastad växlingar. Ursprungligen har straffet varit en akt af *hämnd*. Genom alla tider har det ordet haft bärkraft: »Öga för öga och tand för tand.» Och ännu lever i mångas sinnen den känslan, att straffet skall vara en akt af vedergällning.

Med den stigande upplysningen har emellertid kommit en annan uppgift för straffet, nämligen uppgiften att *förbättra*. Man tänkte sig då först, att straffet skulle hafva till uppgift icke att förbättra förbrytaren utan att förbättra samhället genom att statuera ett så kraftigt exempel på förbrytaren, att öfriga medborgare i samhället afskräcktes från att begå brott. Så har den s. k. afskräcknings-

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

teorin uppstått, en teori, som behärskat lagstiftningen och sinnena i lång tid. Vid 1841 års riksdag var det en talare i bondeståndet, som gifvit det, såvidt jag vet, allra kraftigaste uttrycket åt denna afskräckningsteori. Det var en bonde från Kalmar län, som hette Sven Isaksson, hvilken då yttrade ungefär följande: »Straffets uppgift är att afskräcka från brott, och eftersom intet straff har större afskräckningsförmåga än dödsstraffet, hemställer jag, huruvida icke det vore lämpligt, att hvarje brott belades med dödsstraff.» Det var afskräckningsteorin i sin högsta potens. I Danmark visar oss dödsstraffets historia, hur man där gått till väga. Man införde dödsstraffet, man skärpte det gång på gång allt efter brottslighetens stegring, och i slutet af 1600-talet hade lagstiftningen ändrats därhän, att för eu relativt lindrig förbrytelse följande straff kunde åläggas en förbrytare: Han fick nio veckor i rad slita spö en gång i veckan; därefter afhög bödeln hans ena hand och slutligen rådbråkades han; man knäckte hvarenda led i hans kropp och utan att förut dödas blef han steglad. Detta var dödsstraffet i dess, såvidt jag vet, mest barbariska form. Man förde fångarna i procession från fängelset till afrättningsplatsen, och tre å fyra gånger under det de befunno sig på väg dit knep man med glödande tänger i deras kropp. Det gick slutligen så långt, att de danska prästerna inlämnade en begäran till Konungen att slippa att deltaga i processionen till afrättningsplatsen, emedan så ohyggliga saker försiggingo, att de höllo på att mista förståndet genom att vecka efter vecka åse dylika scener. Men under dylika barbariska ohyggligheter växte brottsligheten, hvilket är bevisadt af kriminalstatistiska forskare i Danmark. Och slutligen gjorde denna afskräckningsteori sin bankrutt, då Kristian VII måste slå in på vägar, som humaniserade straffen.

Man har från dödsstraffet gått ned till andra former af affiktiva straff. Spöstraffet, som man nu vill införa i Sverige, var från början en humanisering af förut gängse affiktiva straff. Spöstraffet efterträdde nämligen stymningen. Det var en form af affiktiva straff, som användes äfven för mycket ringa förseelser. För enkelt horsbrott tillgrep man ett sådant straff som att hugga af fingret på ena handen. Sedermera fann man emellertid detta allt för barbariskt och införde i stället spöstraffet. Så höll man på med spöstraffet, och den som vill läsa 1840—1841 riksdagsdebatt i denna fråga, särskildt hvad som förekom i bondeståndet, kan få höra, hvilken strömning som gjorde sig gällande bland bönderna. Det är väl att märka, att på den tiden träffade spöstraffet hufvudsakligen bönderna, lika väl som man nu afser att med prygelstraffet hufvudsakligen träffa arbetsklassen. Spöstraffet var till för bönder och torpare, medan däremot de, som innehade en högre social ställning, icke kunde dömas till dylikt straff. Om man läser 1840—1841 års debatt i bondeståndet angående denna fråga, skall man finna, huru bonde efter bonde steg upp från sin bänk och vittnade om att spöstraffet var det gröfsta barbari, och hurusom man öfverallt fann,

att en människa, som slitit spö, icke kunde resa sig efter den barbariska behandlingen, utan blef för hela lifvet utstött ur samhället och hemfallen åt brott och nya straff. Så föll spöstraffet i vårt land, och man öfvergick till vatten- och brödstraff. Detta utsträcktes sedermera, men slutligen föll äfven vatten- och brödstraffet och nu har man i vår straffrätt kvar de affiktiva straffen allenast i den form, som senast bestämdes af 1906 års Riksdag.

Jag har under många års tid sökt följa med den stora litteratur, som särskildt i utlandet uppstått i denna fråga. Till herr Zimdahl och flera andra skulle jag därför vilja säga: Att bygga en lagstiftning på rena rövarehistorier, som man kan hitta i vissa högertidningar och som framkommit i rent tendentiöst syfte, är väl i högsta grad olämpligt! För mig står det klart, att människor, som syssla med uppfostran, med fångvård och med rättskipning, äro de, som i främsta rummet skaffat sig en verklig fond af erfarenhet på detta område, och det blir icke någon högertidningsman, hvem det nu än må vara, som levererar ett vederhäftigt material för bedömande af frågan. Någon frågar sig, och det har ju ett intimt samband med denna principfråga, huru prygelstraffet tilldelas brottslingen. Jag ber om ursäkt, om det kanske kommer att rysa något i nerverna — men för alla dem, som vilja införa prygelstraffet, bör från denna plats omtalas, huru det i Danmark exekveras. Den, som där dömts till prygelstraff, hålles instängd i en cell 2 dagar före straffets verkställande och en dag därefter. Prygelstraffet exekveras vanligen på fängelsegården eller också annorstädes inom fängelsets område. Brottslingen får behålla skjortan på och iklädes ett par tunna byxor af lakansväf. Fyra fångknektar placera honom öfver en träbock, så att benen hållas af dem eller ock bindas, och bredvid står en tjänsteman eller någon annan, hvem det nu må vara, med en klocka i handen och räknar tiden mellan spöslagen, om det är 15 eller 30 sekunder mellan dem, skall jag låta vara osagdt. Jag har det från personer, som åsett detta i Köpenhamn, att redan vid andra eller tredje rippet tränger blodet ut genom de tunna byxorna, och sedan, under de mest hemska rop ifrån delinkventen, fortsättes akten till slut. Jag frågar er, mina herrar, tron I, att om någon af oss hade under ynglingaåren gjort sig skyldig till en förseelse, vi då skulle ha blifvit förbättrade af att människor behandlat oss på det sättet? Nej, aldrig någonsin. Jag kan icke tänka mig annat än att det för en människa, åtminstone af de s. k. bildade klasserna, som undergått en sådan behandling, endast återstode att söka döden. En hederlig människa eller en människa med bildning skulle väl knappast kunna öfverleva en sådan procedur, utestängd som hon vore från alla medmänniskors aktning och med dessa alltid förefintliga märken och påminnelser om den nesa, som öfvergått hans kropp.

Nu frågas här, på hvilka detta prygelstraff skulle komma att tillämpas. Utskottet har icke velat gifva oss full upplysning därom,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

men det synes framgå af utskottets motivering, som om det ansåge, att detta straff skulle afse ligapojkarna. Det är emellertid att märka, att de arter af förbrytelser, som man vill nå med prygelstraffet, nämligen sådana förbrytelser som t. ex. groft öfvervåld, groft djurplågeri och våldtakt, enligt hvad statistiken och erfarenheten visa och äfven enligt de resultat, hvartill man på experimentell väg kan komma, icke äro egentliga ligapojksförbrytelser, utan förbrytelser, som till allra största delen begås ute på landsbygden. Det är ju klart, att utöfvandet af dylika förbrytelser kräfver en viss säkerhet att icke blifva röjd; det kräfves ett större fritt område, där andra människor icke äro närvarande, det kräfves, att polis icke är i närheten, för att ett sådant groft dåd skall kunna utöfvas. Det blir därför bonddrängar och bondsöner i långt större utsträckning än ligapojkar, som komma att träffas af detta straff. Jag vill emellertid antaga, att det är fråga om ett straff för ligapojkar. Jag har varit i tillfälle att se många sådana. På grund af min verksamhet har jag kunnat iakttaga många ligapojkar allt ifrån deras barndom och sedan under den tid de gått i skolan och äfven under deras utveckling sedermera. Det skulle i sanning vara högst förunderligt, om dessa människor vore känsliga för prygel. Tron mig, mina herrar, det är faktiskt inga barn i skolan, hvilka få så mycket stryk som just dessa, som blifva ligapojkar. De äro oftast födda i hem, där det vankas prygel till det yttersta; föräldrarna, som mången gång komma hem druckna om kvällarna, slå dem t. o. m. med bohag och jaga ut dem midt i natten; de få prygel, när de skolka ifrån skolan, de få prygel inför öfverlärare och hvilka de nu äro alla, som åse exekutionen. Stryk vankas för dem öfverallt. Det skulle vara förunderligt, om dessa människor, som äro så genompryglade ända från vaggan, skulle vara de mest känsliga för prygel.

Nu säger utskottet, att de äro fega, dessa ligapojkar. Ja, mina herrar, det kan ju synas så, men jag skall för min del tillåta mig att om dem använda ett annat ord: de äro sluga. Ligapojken är icke den underlägsne pojken i våra städer, utan han är i allmänhet den, som besitter en viss öfverlägsenhet. Om man ser honom i en klass, har han ofta ett visst andligt kommando öfver de andra; med sin kroppsliga eller själsliga styrka utöfvar han vid många tillfällen ett ledarskap, och hvad han icke är rädd för, det är stryk. Han slåss om rasterna, om kvällarna etablerar han slagsmål i gränderna och öfver hufvud taget är han fullkomligt okänslig för om han blir slagen så, att till och med blodvite uppstår, såsom ofta sker i slagsmål ligapojkarna sinsemellan. Men ligapojken är slug; han har en moral, när det gäller samhället och samhällets representanter, och en annan moral, när det gäller kamraterna. Han är okänslig för stryk, när det gäller kamrater, men när han kommer inför samhällets representanter, polisen får tag i honom eller läraren kommer öfver honom med något och han då skall ha näpst, då är

han klok. Han inser, att ju mer han skriker, ju mera spektakel han ställer till under exekutionen, dess lindrigare kommer han från det hela. För min del är jag åtminstone af den uppfattningen, att det är icke feighet, som är det utmärkande för ligapojkar, utan det att de äro sluga. De vilja komma undan så lindrigt som möjligt, och därför bära de sig åt på detta sätt.

Jag vill tillägga, att där man använder prygel på ligapojkar, såsom i Danmark, har återfallsprocenten visat sig vara ofantligt stor. Jag skall här läsa upp 3 å 4 rader ur ett föredrag, som en af Danmarks främste kriminalister, polisinspektören i Köpenhamn August Goll, höll å kriminalistföreningen i Köpenhamn strax före antagandet af danska prygellagen. Han yttrade i detta föredrag bland annat: »Ja, mine Herrer, jeg har i en tidligere Stilling indenfor Kjöbenhavns Politi ca. 2,000 Gange pryglet disse Bøller, medens de var smaa eller dog ganske unge, og det viste sig dengang, at Pryglene var den virkningsløseste af alle Straffe. Ingen anden Straf naar den Tilbagefaldsprocent som Prygelstraffen. Af den af mig udarbejdede Statistik, som findes indlemmet i det 9:de nordiske Juristmødes Forhandlinger for 1899, vil De se, at Tilbagefaldsprocenten naar over 55 %, hvor andre Straffe højst naar 27—35 %.» Samma erfarenhet kan man finna bestyrkt från Ryssland. När husagan där upphörde, minskades återfallsprocenten utaf förbrytare, så att den föll nästan ned till hälften af hvad som förut varit förhållandet.

Nu är lätt att förstå, att kroppsstraff icke har den verkan, när det utföres såsom t. ex. i Danmark, som det skulle ha, ifall det följde ögonblickligen, direkt på brottet. Detta är den första sidan af saken, men den har tillräckligt framhållits af lagutskottets vice ordförande, så att jag nu kan förbigå densamma.

För det andra utföres icke prygelproceduren, såsom den t. ex. sker i Danmarks fångelser, under sådana förhållanden, att delinkventen har en känsla af att det, som ytterst för förlan i det ögonblicket, är kärleken till honom själf; detta kan han känna, när hans föräldrar eller hans lärare aga honom, men han kan aldrig få den känslan inför en flock personer, som bundit eller hålla hans ben, bundit för hans ögon och prygla honom, allt efter som sekundvisaren rör sig på klockan.

Jag för min del kan icke heller annat än tro, att fängelsepastor Wirén i Malmö har rätt, när han säger, att detta straff kommer delvis att få karaktären af ett klasstraff.

I den enquête i frågan, som Aftonbladet anordnat, har bland annat uttalande gjorts af en prästman, som är känd för att vid många tillfällen hugga till mera än han sedan kan stå för. Han har bland annat yttrat det, att man borde hafva använt prygelstraffet i ett visst fall, då några högättade personer i Sverige gjort sig skyldiga till ett groft djurplågeribrott. För min del vill jag framställa den frågan, om herrarne verkligen tro, att, om det kommit

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

att tillämpas i det fallet, det skulle ha varit vare sig mot dem eller mot mänskligheten en god gärning. Det kan nog vara skönt för en människa, som känner hatet starkt inom sig, att få lof att prygla en människa, som gör sig skyldig till ett groft djurplågeri t. ex., men tron I, att det varit lämpligt i det fall jag nyss talade om. De brottsliga blefvo där hårdt straffade af de akademiska myndigheterna, och den allmänna opinionen har fällt öfver dem en hård dom. De hafva ej gått omärkta. Tron I, att det varit en god gärning, att man pryglat dessa människor. Det hade nog drifvit dem till döden. Det hade knappast återstått dem annat, om de drabbats af något sådant. Jag tror, att det icke hade blifvit prygel den gången, och jag tror, att den allmänna opinionen skulle lägga sig emot, att prygel användes gentemot de bildade klasserna, men däremot komme det att träffa de fattigaste klasserna, som vuxit upp och fortfarande lefva under de osundaste och svåraste förhållanden.

Af de auktoriteter, som hafva uttalat sig i Aftonbladets enquête, hafva nästan alla läkare varit mot prygelstraffets införande, dock med ett enda undantag, men det kan jag ej tillmäta någon betydelse, ty jag har funnit, att den mannen, när han yttrar sig, vid många tillfällen yttrat sig litet cyniskt. I allmänhet hafva, som sagdt, läkarne uttalat sig mot prygelstraffet. Fångvärdsmännen hafva äfven så godt som undantagslöst uttalat sig mot detsamma, och uppfostrarna — och därvidlag tillmåter jag särskildt föreståndarens vid straffanstalten för minderåriga förbrytare vid Bona uttalanden en stor betydelse därför att han har erfarenhet på detta område — hafva uttalat sig mot prygelstraffet. Men långt bestämdare äro de uttalanden, som komma från utlandet. När prygellagen skulle genomföras i Danmark, stod hela kriminalistföreningen som en man mot justitieministern Albertis förslag. Jag har samlat de diskussioner, som försiggingo inom kriminalistföreningen, och de af herrarna, som intressera sig för saken, skola däraf kunna finna, att anförandena inom föreningen och hvarenda diskussion om saken har varit så decideradt emot prygelstraffet, att jag tror, att det är den opinionen, som gjort, att det danska prygelstraffet ej kommit att afsevärdt tillämpas. Men ännu större betydelse måste man tillmäta den mans uttalanden, som åtnjuter det största europeiska anseendet som fångvärdsmän, nämligen geheimerath Krohne, föredragande af fångvärdsärenden för ministern för det inre i Preussen. Det är Tysklands eller Preussens Wieselgren, fastän en man af europeiskt anseende. Denne man har hela sitt lif fört en den mest intensiva kamp mot prygelstraffet, och det torde tvifvelsutän i främsta rummet vara hans förtjänst, att under de starka reaktionära strömningar, som förefunnits i Preussen under de sista årtiondena, reaktionen ej vid något tillfälle har förmått att införa prygelstraffet i den preussiska lagstiftningen.

Jag har härmed ej velat göra mig till tolk för något pjåsk.

Jag är för min del fullkomligt ense med dem, som anse, att de korta frihetsstraffen äro olämpliga, och jag är öfvertygad om att de korta frihetsstraffen snarare bidraga att skapa förbrytare än att allvarligt motverka brott. Jag hänvisar dem, som intressera sig för detta ämne, till den utredning, som är gjord af österrikiska, italienska, tyska och schweiziska straffrättslärde. De anvisa andra vägar för en god straffriktning än dem, som hos oss äro rådande och nu förordas.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Men jag måste till slut betona som det yttersta för hela detta ämne, att före allt annat, före straffet måste gå ett arbete för att *förebygga brottet*. I det uttalande, som utskottet afgifvit och som enligt min uppfattning är synnerligen blottadt på faktiska skäl, kommer utskottet hufvudsakligen med påståenden utan att för desamma anföra några reella skäl. Där ha emellertid insmugit sig några ord, som synas tyda på ett vaknande medvetande äfven hos högern — det är ju högern, som har dikterat detta utskotts-betänkande. Där stå nämligen några ord, som jag vill framhäfva, och det är, att »allvarligare och mera fördjupad folkuppfostran, undanröjande eller mildrande af förefintliga sociala missförhållanden, bekämpande af dryckenskap m. m.» äro bland de medel, som böra tillgripas för att råda bot för det onda. Ja, mina herrar, om dessa ord finge tolkas så, att de, som hittills arbetat emot dessa sträfvan den i stort sedt och på samma gång dikterat detta utskotts-betänkande, därmed velat gifva ett löfte, att de med sina krafter ville hjälpa till i det sociala reformarbetet, så skulle jag för min del beteckna detta som den största behållningen af dessa i och för sig så ytterst sorgliga motioner. Vi måste se till att rädda våra arbetarehem åt arbetarna. Arbetarehemmen hafva till stor del blifvit upplösta genom industrialismen, hemlifvet är borta och den fasta punkten för många arbetare och deras barn är därmed också borta. Jag har i år i riksdagen framburit en motion, som ytterst afser att försöka att åt arbetarne bevara hem och familjelif. Jag tror för min del, att det är på den vägen, genom att rädda hemmen och genom att bekämpa alkoholismen, som dock är den direkta eller indirekta orsaken till tre fjärdedelar eller fyra femtedelar af alla brott, genom att bekämpa alkoholen och alkoholismen, säger jag, är det vi böra söka åstadkomma ett förebyggande arbete, som kanske gör, att vi mindre behöfva befatta oss med frågan om straff och mera se till, att ej förbrytelser i så stor utsträckning komma till stånd.

Detta mitt anförande, som varit dikteradt af en lefvande öfvertygelse om att det goda i världen är det enda, som kan framkalla något godt igen, och att man med onda medel ej når goda resultat, vill jag, herr talman, sluta med att yrka afslag å utskottets hemställen.

Med herr Rydén förenade sig herrar *Branting, Wavrinsky* i Stockholm, *Wallis, Tengdahl, Blomberg, Lindqvist, Lindley, Chri-*

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott. *stiernson, Persson i Malmö, Nilsson i Malmö, Thorsson, Kropp, Lindberg, Leksell, Larsson i Västerås, Lindblad i Göteborg och Carlsson i Malmberget.*
(Forts.)

Herr Fornander: Herr talman! Redan från början vill jag betona, att jag ej hyser någon utpräglad förkärlek för införande af prygelstraffet, men då inom samhället förefinnas så i ögonen fallande utslag af råhet och demoralisation som våld mot saklös person, sedlighetsförbrytelser mot minderåriga eller svår misshandel af djur, förestafvad af hämndlystnad, hvilken råhet ej synes kunna verksamt begränsas af våra hittills varande straffbestämmelser, så förmenar jag, att man hos oss, liksom nu senast i Danmark, måste i lagstiftningen taga med kroppsaga såsom ett nödvändigt ondt.

Den framställning motionärerna i detta syfte tillåtit sig göra, kan i viss mån betraktas såsom ett utslag af samhällets kraf på rättssäkerhet. Och att detta kraf skall med större och större styrka veta att bland befolkningen göra sig gällande, ända till dess att verksammare medel än de, som nu erbjuda sig, anskaffas för hämmande af våldsverkares framfart, därom är jag lifigt öfvertygad, alldenstund uppnående af detta mål af landets fredliga inbyggare allmänt erkännes såsom synnerligen eftersträfvansvärdt. Vid valet af medel för vinnande af detta framsteg kunna tankarne vara delade. Att jag för min del omfattar den meningen, att prygelstraffet under vissa förhållanden bör införas, framgår af att jag såsom under-tecknare instämt i syftet med den ena motionens hemställan. Men jag betonar ännu en gång, att det för mig, liksom för många andra ställer sig så, att kroppsstraffets införande är ett af samhällets fredstörare påtvunget nödvändigt ondt.

Anledningen till denna min uppfattning är den, att våldsmännen genom sitt handlingssätt så att säga »tigga om stryk». Enligt deras förfarande måste stryk förefinnas inom samhället, men hvarför skall denna prodecur då riktas enbart mot den saklösa delen af befolkningen. Ett sådant förhållande kan hvarken vara tilltalande eller rättfärdigt. Skulle man icke i stället kunna söka få till stånd en sådan anordning, att käpprappen äfven i någon mån komme att hälsosamt och uppmjukande nedfalla på upphofsmännen själfva. Det förefaller mig, som om en sådan lämplig fördelning ej skulle vara oafven, såsom bidragande orsak till förminskande af våldsdåden. Det är mig emellertid ej obekant, att en sådan uppfattning från visst håll på det bestämdaste ogillas samt att man kan anföra uttalanden af sakkunniga, hvilka bestrida kroppstraffets förmåga i detta afseende, men gentemot dessa stå där emellertid andra sakkunnigas uttalanden, hvori häfdas raka motsatsen. Belysande för befintligheten af denna motsättning i uppfattning är äfven den enquête, som under den senaste tiden varit införd i en af våra aftontidningar.

Af denna enquête framgår emellertid, att bland dem, som uttalat tvifvel angående kroppsstraffets lämplighet för äldre förbrytare

utanför fängelserna, ett afsevärdt antal dock medgifver dess berättigande med afseende på yngre förbrytare. Och med kändedom om den slappa uppfostran, dessa individer åtnjutit i hemmet, där de kanske aldrig blifvit föremål för verklig tukt, må man väl ej kunna på allvar vilja förvägra dem den förmån, som vi ledamöter af denna kammare, i likhet med hvad fallet varit med andra väluppfostrade medborgare, sannolikt lite hvar i vår ungdom kommit i åtnjutande af, nämligen att när behovet så påkallat få smaka käppen. Lefva en del ungdomar under så olyckliga förhållanden, att de ej af faders- eller uppfostrarehanden kunna få denna välbehöfliga aga, så får väl samhället i vecklig undfallenhet ej sysslolöst stå och se på, huru ogräset ostördt får växa till obotlig skada för hela samfundslifvet. Sedan gammalt heter det med rätta: »Den som spar riset, han hatar sin son». Men ett sådant hat vill jag ej vara med om att befrämja. Jag hoppas därför att, om betänkligheter kunna förefinnas angående prygelstraffets lämplighet för äldre förbrytare utom fängelset, majoriteten i denna kammare dock skall inse det berättigade uti att denna straffart förtjänar sin plats, då det är fråga om yngre förbrytare. »Böj vidjan, medan hon är ung.»

Nu har det emellertid anförts flere skäl mot det berättigade i användningen af kroppsaga, och att uppfattningen i denna ingripande fråga kan vara olika, förefaller mig helt naturligt, men detta förhållande bör ej lägga något hinder i vägen för ett grundligt öfvervägande i samband med en allsidig utredning.

Det har sålunda framhållits, att kroppsstraffet är för brutalt. Förbrytaren skulle genom dess användning endast demoraliseras. Men jag vill då fråga, huruvida ej sådana straffarter som hårdt läger eller mörk cell också kunna sägas vara brutala. Ja, enbart frihetens förlust under längre tid innebär en brutalitet. Hvarje straff står i kontakt med brottet, hvars natur därför också i mer eller mindre grad återspeglas i straffet, om detta sistnämnda annars skall hafva någon utsikt att hälsosamt inverka. Är brottet alltför brutalt, så kan straffet äfven med vår nu gällande lagstiftning blifva så brutalt som dödsstraff. Visserligen böra straffen, så långt görligt är, afse de felandes eller förbrytarnes återupprättelse, men i dem måste ock ligga ett moment af tillräcklig skärpa, som, jag vågar utprepa motionens uttryck, ingifver fruktan. Och att denna skärpa slutligen i vissa fall måste få en brutal form, det kan nu icke hjälpas. Belysande för den strömkastning, som i vissa kretsars uppfattning angående straffets ändamål ägt rum, utgör följande uttalande från fängsvården: »Hvad är väl straffets ändamål? Samhället straffar ju för att skydda sig, statuera exempel och för att uppfostra. Det fanns en tid, då man ansåg straffets ändamål blott vara att skydda samhället och statuera exempel. Att straffet borde vara sådant, att det äfven kunde fostra och förbättra, insåg man icke. Strafflagens bestämmelser voro då oerhördt stränga. — — — I våra dagar har man fått blicken öppen för straffets fostrande och

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

förbättrande uppgift. Straffen aftjänas i enrum. Cellsystemet är infördt och konsekvent genomfördt. Men man har i våra dagar slagit öfver till en lika fördärfbringande ensidighet som i gången tid. Då betydde, som sagdt, fostran intet, statuera exempel allt. Man har framhäft och framhåfver så ensidigt, att straffet bör fostra och förbättra, att man alldeles glömmet bort, att det också bör statuera exempel. Detta har till följd, att man med våra dagars straff icke vinner någotdera målet. — — — Med korta straff statueras förvisso icke exempel. De äro icke straff. Ett straff bör ju vara sådant, att det förmår afskräcka förbrytaren från att göra om sitt brott. Några få månaders afstängdhet i enrum kan ingalunda hafva denna verkan. Såsom straff betraktas de icke heller af fångarne själfva. Ett frappant och belysande svar gaf mig nyligen vid första besöket en nykommen fånge, dömd till 2 månaders straffarbete. På min förfrågan, huru det stod till med honom, svarade han: »Jo tack, det här är ganska intressant.» Så afskräckande verkade straffet på honom. Till belysning må här också meddelas följande utdrag ur ett bref till en fånge från en hans kvinnliga bekanta. Det lyder: »Det var en riktig lättnad att höra, att det ej var så, som du hade beräknat, ty då är det äfven bättre än jag tänkte mig. Jag träffade »Frick» (antagligen någon som varit här), han bara gjorde skoj af att du var där, och sade, att det icke gick någon nöd på dig. — —» Men genom dessa kortvariga straff kommer icke heller straffets fostrande uppgift till sin rätt. Hvilken fostran kan väl ett straff på 2 å 3 månader gifva? Hvem kan föreställa sig, att en så kort tid kan inverka något till fångens förbättring? Visst kan cellstraffet åstadkomma mycket, det är förvisso sant, men det kan dock icke göra underverk. På 2 å 3 månader kan fången knappast hinna sätta sig in i den situationen, att han är i fångelse, långt mindre få några impulser till ett nytt och bättre lif. Jag kan icke underlåta att här upprepa ett förut omnämndt yttrande af en fånge, som drastiskt framhåller det korta straffets betydelselöshet. Om förut aftjänade korta straff yttrade han: »Jag hann under dessa korta strafftider knappast nyktra till från det sista ruset».

Härtill kommer ock den omständigheten, att hänsyn måste tagas till den förorättade. Han har och kan ställa berättigade kraf på samhället att få upprättelse, men denna upprättelse vinnes ej enbart därigenom, att den skyldige för någon kortare tid inspärras i fångelse. Inom vissa gränser synes mig, att på detta område och i de fall, här kan vara tal om, gäller det att häfda principen: öga för öga och tand för tand.

För öfrigt har jag den förmodan, att om någon af dem, som nu sätta sig emot en skrivelse till Kungl. Maj:t i denna angelägenhet, själf blefve utsatt för ett rått våld, skulle han nog ej anse, att det låge någon obillighet däruti, att gärningsmannen jämte fängelsestraff finge undergå en emot brottets beskaffenhet afpassad kroppsaga. Denna förmodan är åtminstone mänsklig.

En annan invändning lyder så: Genom kroppsstraffets införande förnekar man samhällets civilisatoriska uppgift i förhållande till förbrytaren och medverkar till en tillbakagång i kulturutvecklingen.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Gentemot denna invändning tillåter jag mig framställa enbart denna fråga: Om samhället låter grofva förbrytelser gå förbi utan annat ingripande än jämförelsevis lindrig och därför överksam bestraffning, inträffar icke då en tillbakagång i kultur, och befrämjas ej genom detta förfarande en förökad tillväxt af råhet? Som belysande exempel vill jag anföra konungamordet i Serbien, de stora judeförföljelserna i åtskilliga länder, nedslaktandet af kristna i Armenien. Sådana dåd beteckna i och för sig en låg civilisationsståndpunkt, men denna blir ännu lägre därigenom, att samhället icke med tillräckliga medel reagerar däremot.

Vidare invänder man: Prygelstraffet verkar i och för sig icke afskräckande. Till bemötande af detta påstående skall jag tillåta mig att anföra hvad en f. d. auditor i danska armén har för uppfattning i saken. Han säger därom följande: »I den västindiska truppstyrkan hade rottingstraff varit legaliseradt intill 1898. Af befintliga strafflistan visar det sig, att under de tre närmast föregående åren förekom ej något enda tillfälle, då rottingstraffet behöfde anlitas, men knappt hade bestämmelsen om upphäfvandet trädt i kraft, förrän våldshandlingarne återupptogos i en mycket oroande grad. Så t. ex. inträffade det, att under de fyra följande åren nio soldater i västindiska truppstyrkan blefvo dömda till straffarbete för våld. De blefvo dömda till från 18 månader till fyra år. Förseelsen var hvad man kallar våld mot saklös person, alldeles obefogade och ogrundade öfverfall. Under loppet af fyra år, närmast efter rottingstraffets afskaffande, förekommo således nio tillfällen, medan det under de tre föregående åren icke förekom ett enda tillfälle, då man behöfde använda rotting, ej heller straffarbete.» Meddelaren tillägger: »Jag hyser intet som helst tvifvel om att orsaken till denna förändring var afskaffandet af rottingstraffet.»

Därefter fortsätter han: »Min erfarenhet från Västindien bestyrkes ytterligare genom den erfarenhet, jag i en lång följd af år förvärfvade på den tid, då den nya militära strafflagen ej ännu vunnit tillämpning. Då använde man också här i landet rottingstraff, och jag har sett mångfaldiga exempel på huruledes enbart den omständigheten, att en man nedflyttades i andra klassen utan att få rotting, verkade på honom så, att han höll sig i skinnet, ity han visste, hvad som väntade honom. Enbart denna nedflyttning i andra klass verkade utmärkt äfven på de brutalaste naturer. Och i de fall, då någon fick pröfva på rottingen, kunde man vara tämligen säker på att han icke kom igen.»

Än ytterligare invänder man: Vi hafva andra medel, som verka kraftigare, t. ex. uppfostringsanstalter för vanartade barn samt bekämpande af alkoholismen. Att dessa medel i sin mån medverka till ett godt resultat, erkänner jag villigt, och att de för hvarje år,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

som går, kunna utföra sitt fostrande och räddande inflytande, är glädjande för vårt folk, men ingen kan väl ändock vilja påstå, att en sådan verksamhet kan blifva fullständigt organiserad så i tid och i förhållande till det vidtomfattande arbetsfältets behof, att den planmässigt och tillräckligt effektivt kan enbart påbörja sitt arbete. Sedermera förgå ännu flere år, innan frukterna af verksamheten visa sig. Men under tiden och jämsides med detta räddnings- och uppfostringsarbete måste vi också hafva fullt verksamma medel, gentemot de professionella våldsverkarne, hvaribland många hvarken vilja låta rädda eller uppfostra sig.

En annan invändning låter så här: »Vi äro egentligen icke emot prygelstraffet, blott att man omedelbart kunde använda det-samma».

Det villkorliga i detta medgifvande är ju en orimlighet. Här är ej frågan om hämnd eller om nödig husaga, utan om straff. Men straff tilldömes. Detta kräver sin tid, hvilket förhållande dock ej nödvändigtvis för med sig, att straffet blir verkningsslöst.

Till ytterligare stöd för det berättigade i motionärernas framställning skall jag än vidare påvisa, hurusom utvecklingen i vårt grannland Danmark sedan 1897 gått i den riktningen, att man ansett sig nödsakad uppgifva alla betänkligheter med afseende på prygelstraffets införande, och hurusom stämningen i landet och representationen så förändrats, att hvad som sistnämnda år ansågs utförbart, sedan dess har kunnat realiseras, och detta till och med genom en liberal regering.

Det utskott, som behandlade lagförslaget, som sedermera blef lagen af den 11 maj 1897, afgaf ett betänkande, hvari det heter: »Utskottet har den öfvertygelsen att användandet af kroppsstraff gentemot våldshandlingar af den art, förslaget afser, både är öfverensstämmande med den naturliga rättfärdighetskänslans kraf och därjämte ett synnerligen verksamt medel till att sätta en damm för de råa och brutala öfverfallens öfverhandtagande.»

Hvarför utskottet detta oaktadt då ej föreslog införande af kroppsstraff för våld, var allena den omständigheten, att man under dåvarande förhållanden ej hade någon utsikt till att få igenom ett sådant förslag. I stället bifogade man ett sådant tillägg: »Om det sedermera kommer att visa sig, att detta lagförslags bestämmelser icke äro tillfyllestgörande för att nå målet, är tiden kommen för att söka få tanken genomförd.»

Detta uttalande besannades sedermera, ty det visade sig snart, att det icke var tillräckligt hvad man gjorde år 1897, utan kunde man åtta år efteråt i öfverensstämmelse med då väsentligen förändrade förhållanden vidtaga kraftigare åtgärder i syfte att på allvarligt sätt straffa våld mot saklös person.

Är kroppsaga uppfostrande? Den frågan är ställd under diskussion. Hufvudsaken är dock ej, huruvida våldsverkarne kunna uppfostras genom kroppsaga, utan hufvudsaken är att skydda sam-

hället, kvinnor, barn och saklös person. Tvifvelaktigt är, huruvida det ena eller andra medlet är i stånd att uppfostrande inverka på hvarje våldsvverkare, men det bör icke råda något tvifvel om att det hör till god ordning, att samhället gör hvad som kan och bör göras, för att kvinnor, barn och saklös person skyddas. Är kroppsstraffet öfver hufvud berättigadt, så är det framför allt med hänsyn till sådana personer, som här efter behörig utredning kunna komma i fråga. Under alla förhållanden finnes ingen anledning till att hafva särskild medkänsla för just dessa våldsvverkare och vara så synnerligen ängslig för att de skulle lida så hård behandling. Det är mycket mera anledning till att hysa medlidande med de personer, som varit föremål för öfvervåld.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Då man söker bilda sig en föreställning i denna fråga, synes det mig såsom en angelägenhet af första ordningen, att man ej blott teoretiserar däröfver eller låter sig enbart påverkas af teoretici, utan ock att man hämtar sina lärdomar från levande lifvet eller beaktar uttalanden af sådana, som dagligen i sin tjänsteutföring stå i kontakt med förbrytarna, för att genom aflyssnande af dessas sinnestillstånd och studerande af deras själslif komma till klarhet med hänsyn såväl till brottets förutsättningar som de botemedel af ena eller andra slaget, hvilka äro erforderliga för undanröjande eller åtminstone hämmande af det förefintliga onda. Med detta mitt uttalande har jag ej afsett annat, än att den spekulativa forskningen bör stå i kontakt med erfarenheten. På en sådan väg kommer man oemotgängligen till den rätta lösningen af frågan.

För att i någon mån bemöta det myckna teoretiserandet i föreliggande ämne, skall jag visa några tafvor och återgifva några uttalanden från räddningsarbetet bland förbrytarna. Hör här följande: »Då jag iakttagit den fortgående ökningen af fall af misshandel och hemfridsbrott, som synes tyda på en växande råhet och vildhet, där man vid minsta anledning eller t. o. m. utan någon som helst anledning drager knifven och brukar lifsfarligt vapen, ofta mot fredliga medborgare i deras eget hem, synes det, som om det lämpligaste straffet för dylika förseelser icke vore enbart några månaders förvisning till fängelset, där mången förklarar sig hafva det bättre, än när han är fri, utan äfven eftertrycklig kroppsaga, som kunde betaga vederbörande lusten att fortsätta med dylika våldsbragder och något stäfja den anda af fräckhet och öfvermod, hvarur liknande förbrytelser framgå.»

»På tal om fängelsestraffen och deras inverkan kan jag ej underlåta att framhålla, huru oegentligt det förefaller den, som besöker fångarne, att i lagen människans personliga värde skall stå så lågt under värdet af hennes egendom, ity att straffet äfven för ganska svår misshandel i allmänhet är så mycket lindrigare än straffet för upprepad, äfven mindre stöld. Skärptes straffet för misshandel och finge det, åtminstone där den är uppsätlig, en sådan art, att det kändes som ett verkligt straff, skulle detta brott säkert ej så

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

ofta förekomma; och de unge män, som merendels rekrytera denna klass af fångar, skulle få en hälsosam fruktan för fängelset i stället för att nu lämna det med den känslan, att det ändock ej var så farligt att sitta där.»

»Talet om ungdomens förvildning är tyvärr en sanning, som å fängelserna finner sin bekräftelse. Denna förvildning bekräftas icke blott af de unga brottslingarnas stora antal, utan jämväl af arten af de förbrytelser, för hvilka denna ungdom anklagas och dömes, såsom för mordbrand, våldtäkt och knifskärning.

Hvad kan orsaken vara till en sådan förvildning? Vår tid söker ju att med de allra största omkostnader och med tillämpning af jämlikhetens princip bereda ungdomen en både god och tillräcklig undervisning; denna ungdom får uppväxa under mera gynnsamma ekonomiska och hygieniska förhållanden än föregående tiders ungdom; allt detta oaktadt visar dock vår tids ungdom en råhet i ord och handling, ett själfsvåld, en obändighet och en sedeslöshet, som är beklagansvärd.

Frågan om ungdomens förvildning är förvisso en fråga, som icke bör förbigås med tystnad. Den frågan behöfver en ingående utredning, och mot det onda måste man söka ett på en gång kraftigt och snabbt verkande botemedel.

Då källorna till moraliskt och religiöst fördärf ofta nog å ett fängelse blottas mera oförbehållsamt än annorstädes i lifvet — blottas af den ene under förbannelser, af den andre under tårar — torde det ej vara ur vägen att tala om en och annan af dessa källor.

Försummad allvarlig upptuktelse under uppväxtåren är en af orsakerna till ungdomens förvildning. Mer än en bland fångarne har med bitterhet anklagat sina föräldrar för deras likgiltighet eller klemighet.

Att sura frukter skola alstras i hem, där man är likgiltig för huru barnen växa upp, är tämligen själfklart. Men äfven klemighet frambringar sådana frukter. Klemiga föräldrar trösta sig ofta därmed, att hvad de i hemmet försummat skall skolan godtgöra; men i stället för att stödja skolan i dess uppfostran i tukt lägga de hinder i vägen därför och främja så barnens tillväxt i själfsvåld och trots.

När klemigheten icke längre vill tåla käppen i hem och skola, kommer en förvildad ungdom i stället att låta slagen falla så mycket tätare och hårdare på oskyldiga samhällsmedlemmar.

Den aftagande respekten för fängelset är en annan orsak till ungdomens förvildning! Hvad gör det väl mig, om jag därför skall sitta inne några månader, säger våldsverkaren, då han planlägger dådet. Frihetens förlust synes hvarken helt tillfredsställa krafvet på rättvisas skipande gentemot hvarje förbrytare, ej heller vara tillräckligt verksam att afskräcka från brott. Bättre afpassade straffbestämmelser skulle tvifvelsutan verka hälsosamt. Humanitet gent-

emot dem som fela bör ingalunda åsidosättas, men humaniteten bör ej drivas därhän, att krafvet på rättvisa blir lidande. Man kan känna sig skrämmd vid tanken därpå att människor skola dömas till prygel eller till straff vid vatten och bröd, men kanhända skulle den brottslige själf föredraga ett dylikt straff framför förlusten af medborgerligt förtroende. I rättvisans intresse måste man hafva mera medlidande med den, som vanställes eller stympas af våldsvarkarens knif, än med den missdådare, som för sin missgärning får känna smärtan af käppen.»

Så långt ur dessa berättelser.

Med anledning af hvad som sålunda anförts, synes mig som om slutresultatet skulle blifva:

Hur man än vänder på saken, kan man ej undgå att utropa: »Det är synd om människorna». Nog känner hvarje uppfostrare det smärtsamt att behöfva handgripligen tillrättvisa och tukta. Och att samhället nödgas tillgripa en sådan utväg, kännes förvisso ock smärtsamt. Men det är icke mindre smärtsamt för samhället att se, huru ungdomen förvildas och huru råbeten bryter ut i dåd och själfsvåldiga öfverfall mot saklös person. För dessa senare är det ock smärtsamt att ej blott falla offer för sådan hänsynslöshet, utan därjämte äfven erfara, hurusom samhället ej förfogar öfver så verk samma medel till det ondas hämmande, att de kunna känna sig fullt tryggade till lif och egendom.

Herr talman! På grund af hvad jag haft äran framhålla samt i anslutning till utskottets motivering yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Neiglick: Herr talman! Den föregående ärade talaren började sitt anförande med att säga, att råhet och demoralisation vore särskildt i vår tid framträdande. Jag lämnar därhän, huruvida det är riktigt, att de råare brotten äro något för vår tid särskildt betecknande. Det är gifvet, att man mera lägger märke till de förbrytelser, som begås under ens egen tid, än till brotten under tider, som gått; men jag är fullt ense med den föregående ärade talaren därom, att det finnes tillräckligt mycket ondt i samhället, som man bör söka motverka. Det är endast om medlen meningarne äro delade.

Jag fäste mig äfven vid något, som den ärade talaren liksom den talare, som före honom hade ordet till försvar för motionen, icke uttalade. Det var med en viss tillfredsställelse jag märkte, att de ärade talarne i likhet med utskottet helt underlåto att, på det sätt, som motionärerna, jag skulle vilja säga, något lättvindigt sökt göra, hämta stöd för sitt tal om prygelstraffets förträfflighet i den danska kriminalstatistiken. Jag skall vid sådant förhållande icke heller ge mig in på denna statistik, så mycket mindre som det alltid är vanskligt att söka bevismedel ur kriminalstatistiken. Men jag vill dock säga, att om man skall draga någon slutsats ur

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

den statistik man har, denna snarare talar mot än för prygelstraffet.

Jag vill nu i all korthet ingå på det centrala i föreliggande ärende eller frågan, huruvida prygelstraffet verkligen är ett lämpligt rättsmedel att införa i vår rätt.

Lagutskottet säger, att »enligt utskottets förmenande är straffets uppgift just att betaga den, som föröfvat en brottslig handling, lusten att fortsätta på den bana, hvarpå han sålunda inslagit, genom att söka påverka hans brottsliga vilja och stärka de krafter inom honom, som afhålla från brott». Mot detta uttalande, såsom återgifvande en allmän rättsuppfattning, finnes ingenting att erinra. Men något underligt ter sig detta yttrande, när det står som premis för prygelstraffets berättigande. Ty mot hvilka samhällsmedlemmar skulle väl detta straff egentligen komma till användning? Uppenbarligen icke mot dem, som genom uppfostran och lefnadsförhållanden sitta inne med en större ambition och ansvarskänsla, utan tydligen mot dem, hos hvilka dessa egenskaper på grund af många samverkande orsaker äro de minsta möjliga. Det är hos dessa, som man genom spö och prygel vill stärka de krafter, som skola afhålla från brott. Tror verkligen någon på fullt allvar, att detta skall lyckas? Är det icke långt sannolikare, att den ambition, som finnes, skall dö under piskslagen, och att det skall växa upp något annat, som man alls icke afsett. Ja, säger man, det är möjligt, att brottslingen icke blir förbättrad, men han blir afskräckt, och andra bli afskräckta genom honom. Jag skall icke bestrida möjligheten af att prygelstraffet på en eller annan individ verkligen kan ha en sådan påföljd och sålunda förekomma återfall i brott. Men jag säger på samma gång med full bestämdhet, att våra domstolar i regel icke sitta inne med möjlighet att tillförlitligt bedöma brottslingens karaktär för att kunna afgöra under en rättegång, huruvida prygelstraffet är lämpligt för en viss individ eller om det icke rent af är fördärfligt.

Jag instämmer till fullo i herr Rydéns yttrande, att man alltför mycket öfverskattar tanken på den afskräckande verkan prygelstraffet skulle ha. Det är nog så med förhärdade brottslingar, att ju brutalare de äro, desto mera kommer prygelstraffet att verka som vatten på en gås, som man säger. Den, som ofta ger stryk och tager stryk, fäster sig nog icke så mycket vid ett hastigt öfvergående prygelstraff. Jag skulle dessutom vilja framhålla, att det i praktiken nog komme att te sig så, att dessa kroppsstraff blefve mest kännbara för dem, på hvilka de minst komme att användas, och tvärt om.

Och huru skall detta straff införas i vår straffrätt? Jo, man vill icke taga in det som ett själfständigt straff, därför att då vore det alltför behandligt för brottslingen att taga stryk och gå ut och vara kvitt med samhället. Man vill därför, som lagutskottet yttrat, förknippa det med längre frihetsstraff såsom ingress till detta straff. Men då kom-

mer man in i en återvändsgränd, ty de längre frihetsstraffen afse ovedersägligen att förbättra den brottsliga viljan. Det måste väl vara synnerligen olämpligt att inleda denna förbättringsprocedur med en inpiskning, som komme att göra brottslingen allt annat än mottaglig för de goda intryck, som afse att återföra honom till samhället som en god samhällsmedlem. Nej, mina herrar, det är nog så, att det är i den rena vedergällningsteorien — teorien om öga för öga och tand för tand — som prygelstraffet får söka sitt stöd. Man talar icke så gärna om denna vedergällningsteori, den har icke så god klang i detta upplysningens tidevarf. Men det kan icke hjälpas: om än omedvetet stödjade sig nog de, som ifrå för prygelstraffet, på denna teori om sveda och värk som straffets mål. Men då har också straffet förlorat sin uppgift — att vara ett *medel* för ett samhällsnyttigt ändamål — och det har nedsjunkit att vara sitt eget ändamål, ett mycket dåligt mål.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Det säges väl nu å vissa håll, där man så strängt ifrå för prygelstraffet, att detta är teorier, mycket bra som sådana, men att man bör lämna teorierna åt deras värde — och att det för dem står fast såsom obestriddigt, att tiden är ond, och att de tro, tro fullt och fast, att prygelstraffet skulle hjälpa i striden häremot. Man kan icke sakligt resonnera med en sådan bergatro. Men jag hemställer vördsamt till dem, som ha en sådan uppfattning, att de allvarligt måtte taga i öfvervägande, huruvida man dock icke borde vänta något och se, huruvida icke de straffskärpningar, som gälla från den 1 januari 1907 — och hvilka jag tror hittills varit väl litet använda — skulle kunna åstadkomma större verkan än man hittills på vissa håll tänkt sig. De äro dock inga småsaker dessa skärpningar af hårdt läger och mörkt enrum. Jag vill minnas, att jag sett en uppgift från en fängelsedirektör vid ett större fängelse i Danmark, däri han berättat, att fångar kommit till honom och bedt honom få utbyta det mörka rummet och vattnet och brödet just mot prygelstraffet.

Af hvad jag här i korthet yttrat framgår väl tydligt, att jag med beklagande ser, att dessa motioner kommit fram. De stå för mig, dessa motioner, som ett bevis på, huru ett allmänt talesätt — i detta fall talesättet om prygel för lymlar — uppuret af en känslostämning, uppuret af en fullt berättigad harm, så småningom tar fast form, utan att under denna utvecklingsprocedur det lugna och pröfvande omdömet fått spela in. Däri ligger en fara. Det är farligt att lagstifta under känslostämningar. Det händer ju så lätt, att det, som vi kalla lagens majestät, och som vi väl alla vilja värna, under en sådan procedur kommer att mer eller mindre skamfilas. Det är bland annat äfven af detta skäl, som jag för min del måste motsätta mig de motioner, som här framlagts.

Jag ber, herr vice talman, att få instämma med dem, som yrkat afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herrar *Martin, Ekman* i Mo gård och *Ahlstrand* instämde häruti.

Herr vice talmannen, som emellertid öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, lämnade vidare på begäran ordet till

Herr *Jesperson*, som anförde: Herr vice talman, mina herrar! Vår strafflagstiftning har under rätt många år varit inriktad på att vara så human som möjligt. Att denna tillämpning af strafflagen i humanitär riktning icke under alla förhållanden verkat godt, tror jag emellertid att vi få erkänna. Man säger, att straffet skall vara humant för att verka allenast fostrande på den brottslige. I vissa fall, kanske i de flesta, har nog detta sitt fulla berättigande, men i vissa andra är det alls icke så. Vid svåra våldsbrott, som vi ofta fått se begås mot värnlösa, fredliga personer, mot minderåriga och mot djur, tror jag nog, att det vore nödvändigt, att ett betydligt effektivare straff blefve användt. Det är något märkvärdigt med den agitation, som riktats mot att effektivare straff, kroppsstraff, skulle få tillämpas vid svåra våldsbrott. Man är så ömsint mot föröfvarne af dylika brott, hvilka straffet skulle komma att drabba, att man alldeles glömmet ändamålet med den föreslagna straffarten, nämligen att den skall verka afskräckande för råa naturer och därigenom skydda fredliga och laglydiga medborgare mot våldshandlingar. Det är svårt att sätta sig in i deras tankegång, som mera ömma för dem, som öfva groft våld mot människor eller djur, än för dem, som utan förskyllan träffas af dylika våldshandlingar. Motiven för denna omtanke om brottslingen kallas vanligen humanitetskänsla. Men denna humanitet är enligt min mening alldeles missriktad i många fall, ty den leder ofta till inhumanitet emot föremålen för sådana attentat det här är fråga om, enär våldsmännen icke låta sig afskräckas af någon fruktan för nu tillämpade straff.

I den af Kungl. Maj:t den 25 maj 1900 tillsatta strafflagskommitténs utlåtande, hvilket reservanterna säga sig i allo gilla, heter det, att prygel såsom innebärande direkt våld på förbrytarens kropp uppfattas som barbariskt, hvilket måste göra lagstiftaren betänksam. Men om det visat sig, att andra straffarter icke äro verksamma, så måste betänkligheten vika. Ty det är väl också barbariskt, att fredliga människor öfverfallas och skadas till lif och hälsa, utan att föröfvaren af våldsbrottet råkar ut för annat än en tids rekreationskur, hvilket fängelsestraffet med nuvarande straffbestämmelser nära nog blir för sådana brottslingar.

Man talar om att det för deras själfaktning och hederskänsla skulle vara förfärligt nedsättande att erhålla kroppsstraff. Men kan man verkligen med skäl förutsätta att dessa, som icke rygga tillbaka för att göra öfverfall och våldföra sig, ofta mycket svårt, på fredliga och värnlösa personer eller oskäliga djur, besitta någon vidare själfaktning eller hederskänsla? Jag tror det åtminstone

icke. Vidare säger man, att skammen vid sådan bestraffning skulle verka på dem så, att de icke kunde upprättas. Jag tror icke heller, att de kunna skammen svår, då de icke kunna någon skam öfver att begå våldshandlingarna.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr Zetterstrand yttrade, att alla skäl tala emot införande af kroppsstraff, och särskildt det, att de icke kunna komma till tillämpning omedelbart efter brottets föröfvande. Jag för min del skulle gärna vara med om, att dessa straff blefve villkorliga, så att en brottsling icke finge utstå dem annat än vid återfall i brott. Och emot hvad herr Zetterstrand anförde, att, om dessa straff icke tillämpas genast, de snarare verka skadligt än nyttigt, skulle jag vilja säga, att ifall brottslingen har dessa straff hängande öfver sig, tager han sig i akt, så att han icke behöfver undergå det straff, som blifvit honom ådömdt. Jag kan i detta fall anföra ett konkret exempel. En ledamot af denna kammare har vid ett tillfälle löst ut en fånge, som själf yttrat, att den, som lägges ned på prygelbänken, gör sig säkerligen det löftet, att detta aldrig skall hända mera. Att märka är, att detta uttalande gjorts af en fånge, som själf undergått prygelstraff och sålunda har erfarenhet, medan där emot öfriga här anförda uttalanden icke varit grundade på någon sådan erfarenhet. En annan förbrytare, som samma ledamot af kammaren råkade vid en fängtransport, en gammal straffarbetsfånge, yttrade, att hade han första gången han begick brott fått ett ordentligt kok stryk, skulle han säkerligen aldrig kommit i fängelse mera. Men med de usla lagar vi ha i detta land, hvilka icke verka afskräckande, vore det lätt att åter komma dit.

Det yttrades vidare af herr Zetterstrand, att, om den ifrågasatta lagen blefve införd, den säkerligen skulle bli en lag hufvudsakligen på papperet. Om det så skulle bli, kan jag icke se något ondt däri, ty detta skulle ju bevisa, att räddhågan för straffet afskräcker från sådana brott, som falla under dessa straffbestämmelser. Det förefaller mig rätt egendomligt, att reservanterna, oaktadt de afstyrkt införandet af kroppsstraff, dock vilja bibehålla dem såsom disciplinstraff i fängvårdsanstalter. Jag tycker för min del, att man där skulle ha betydligt lättare för att hålla disciplin på våldsmännen utan kroppsstraff än hvad man har ute i lifvet. Och jag tycker, att det ovillkorligen är inkonsekvent att vara med om bibehållande af kroppsstraff inom fängelserna men att vara absolut emot den för öfrigt.

Man har talat om, att statistiken visat, att, äfven där kroppsstraff tillämpas i fängelserna, återfallen bli lika många eller flera, än där de icke tillämpas. Jag tror, att man i detta fall med statistik kan »bevisa» ganska mycket, som icke håller streck, ty dessa återfall gälla säkerligen sådana fängelser, som äro befolkade af de allra sämsta elementen bland förbrytarne, och att därför, om en brottsling första eller andra gången han beginge ett våldsbrott finge undergå kroppsstraff, han icke vidare komme att begå sådana brott.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Till motverkande af brottsligheten har herr Sehlin rekommenderat, att vi skulle lägga an på en verkligt religiös uppfostran. Ja, det är nog godt och väl, men vi veta ju, att i våra dagar många krafter arbeta för borttagande af den religiösa uppfostran, och då man i detta fall icke gärna kan öfva ett absolut tvång på föräldrarna, kan en sådan uppfostran icke komma alla barn till del. Och därför anser jag detta skäl icke vara något stöd för att man icke bör införa kroppsstraff för brottslingar. De auktoriteter, som uttalat sig i frågan, ha varit af mycket delade meningar, och jag tror, att det är ungefär lika många, som uttalat sig för som emot kroppsstraff. Och det är ju äfven fängelsepredikanter, som mycket bestämdt uttalat sig för deras införande. För min del vill jag naturligtvis gärna, att brottsligheten skall motverkas genom uppfostran och detta äfven i fångelserna, men för vissa särskildt råa naturer äro med säkerhet kroppsstraff det enda, som verkligen kan afhålla från brott.

På nu anförda skäl och i det humana syftet att skydda fredliga och laglydiga medborgare samt oskäligen djur mot brutala våldsvärkare ber jag, herr talman, att få yrka bifall utskottets hemställan.

I detta anförande instämde herr *Persson* i Killebäckstorp.

Sedan herr talmannen, som återkommit, ånyo öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, yttrade:

Herr *Pettersson* i Södertälje: Herr talman, mina herrar! Då vi läsa i någon tidning om ett riktigt groft brott, om hur en usling skändat ett litet barn eller misshandlat någon annan saklös person eller visat svår grymhet mot djur, gripas vi af harm. Denna helt naturliga känsla är fullt berättigad. Det är det bästa inom oss, som reagerar mot råheten. Hos somliga uttrycker sig denna harm i en liflig önskan att få »klå» den brottslige, och äfven om en sådan önskan kan man ju säga, att den är ganska naturlig. Om det så händer, att en person under kort tid råkar komma öfver ett flertal dylika tidningshistorier om grofva brott, kan denna känsla af harm hos honom blifva tämligen konstant, han kan råka i en kontinuerligt uppretad sinnesstämning, och under trycket af denna, kanske också under inflytande af en del uppgifter om att fångarna ha det så bra i våra fångelser, gör han upp en teori, som går ut på att mot grofva brott ingenting annat hjälper än prygel. Om det så inträffar att flera personer gjort samma erfarenhet som han, läst samma notiser och kommit under inflytande af samma tankegång, och om dessa personer komma tillsammans och under någon tid få upphetsa hvarandra, så har man snart fått till stånd ett slags folk rörelse i syfte att återinföra prygelstraff i vår lagstiftning.

Nu säger emellertid lagutskottet: »Strafflagens stadganden få uppenbarligen icke bestämmas af hänsyn endast till känslans kraf.»

Detta är ett godt och vist ord; och jag tror, att just mot detta bud är det som de entusiastiska anhängarne af pryglät hafva försyndat sig. Det är nämligen just en känslöstämning, som ytterst drifver denna agitation. Vi veta, att när det gäller att uppfostra barn, det med rätta säges, att man icke skall straffa eller aga, medan man är upprörd, utan vänta därmed, tills den upprörda stämningen lagt sig. Jag tror, att det vore klokt att i ännu högre grad taga denna regel ad notam, när det gäller en så grannliga och vanskligh uppgift som att stifta strafflagar.

För öfrigt är det icke nog att under lugn besinning formulera en till synes tilltalande teori på detta område. Vi hafva ju här fått del af dessa prygelvänners teori; och de skäl, som de anfört för densamma, hafva under den föregående diskussionen blifvit bemötta med andra skäl. Teori står här mot teori. Men jag tror, att vi, särskildt i denna kammare, framför allt ställa den fordran på en teori af det slag, som här i fråga, att den skall kunna styrkas med erfarenhetens ojäfviga vittnesbörd. Huru förhåller det sig i det afseendet med prygelteorien? Ja, motionärerna hafva icke varit blyga af sig; de hafva gladeligen åberopat sig på vittnesbörd från Danmark. Utskottet, som haft mera känsla af ansvar, säger, i fråga om erfarenheterna från Danmark: »Några säkra slutsatser kunna därför icke dragas rörande det sätt, hvarpå denna bestraffning verkat.» Detta torde nog vara riktigt med afseende på 1905 års lag; men före införandet af 1905 års lag i Danmark fanns det därstädes en annan lag om prygelstraff, hvilken tillämpades endast på unga förbrytare; och vi hafva verkligen en statistik om hur denna lag verkat. Det visar sig, att i Danmark återfallsprocenten för dessa med prygel straffade unga brottslingar var 55 %, under det återfallsprocenten af unga förbrytare i samma ålderklass i Sverige, där de ju icke straffades med prygel, endast var 35 %. Detta är dock en erfarenhet, som väger något.

Erfarenheten från England torde icke kunna med fördel åberopas, vare sig för den ena meningen eller den andra. Men vi hafva äfven en erfarenhet från vårt eget land; och det synes mig, som om utskottet icke nog beaktat den. Vi hafva under århundraden i vårt land tillämpat kroppsstraff, så att vi hafva haft godt tillfälle att pröfva deras verkan. Reservanterna hafva i det åberopade utdraget ur 1900 års strafflagskommittés betänkande hänvisat till, att de myndigheter, som här i Sverige yttrade sig öfver lagkommitténs förslag om afskaffande af kroppsstraffen, yttrade sig tämligen enstämmigt mot dessa straffs bibehållande. Jag skall tillåta mig att i all korthet citera en del af de utlåtanden, som i detta afseende under år 1838 afgåvos af våra hofrätter.

Skånska hofrätten säger bl. a.: »Spö- och risstraffen äga numera icke något stöd i svenska folkets rättskänsla och tänkesätt. Civilisationen hos detsamma bjuder oeftergifligen dessa straffs afskaffande».

Göta hofrätt yttrade bl. a.: »Men då vi under en längre tids

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

handläggning af domaregöromål, både vid underrätter och i öfverrätt, vunnit en säker och tillförlitlig erfarenhet om de skadliga verkningar i moraliskt hänseende, som leda sitt ursprung från de kroppsligt smärtande straffen spö och ris, hvilka, om än de något, ehuru ofullkomligt, afskräcka från brotts begående, däremot alldeles motverka straffets andra väsentliga ändamål, brottslingens förbättring, samt vi därjämte bland allmänheten trott oss finna de omisskänneligaste spår till ovilja mot och afsky för ett bestraffningssätt, hvilket, långt ifrån att uppfylla dess bestämmelse, är för mänskligheten i högstra grad förnedrande, kunna vi ej annat än lämna rum för den ljusare förhoppning, att dessa *ostridigt förkastliga* bestraffningsmedel må kunna afskaffas — ».

Detta var den tidens erfarenhets vittnesbörd.

Jag vill slutligen meddela ett utdrag af Svea hofrätts yttrande i ifrågavarande ämne: »Då klagan öfver laglöshet och förakt för gällande bud i senare tider kanske mera än fordom försports», — Mine herrar! Detta skrefs år 1838! — »skulle det väl däraf synas följa, att straffarterna snarare borde skärpas än mildras; denna mening måste dock snart förfalla, då man efterforskar grunden till nämnda förhållande, som efter vår tanke bör sökas i helt annat än brist på stränga straff.»

Efter det att hofrätten därefter redogjort för en del orsaker till den ökade kriminaliteten, såsom dålig uppfostran o. s. v., anför hofrätten såsom möjlig orsak äfven den vanära, som i opinionen belastar den, hvilken undergått en del af de nu gällande straffen, och yttrar härom: »*Det kan ock antagas för gifvet, att särdeles hårda straff icke medföra den därmed åsyftade verkan att afskräcka från brotts föröfvande.*» Särskildt om spö- och risstraffet säger hofrätten: »Ett af straffets ändamål, att återlämna förbrytaren, så vidt möjligt är, förbättrad, vinnes visserligen icke genom dessa straffsätt, *hvaraf snarare uppkommer förhärdelse eller dolskhet hos den brottslige.*»

Det må erinras, att alla tre hofrätternas utlåtanden voro enhälliga. Det kan också möjligen hafva sitt intresse att meddela, att motståndet mot kroppsstraffens afskaffande hufvudsakligen kom från några juris och filosofie professorer i Uppsala och Lund.

Det skulle ju kunna vara mycket att anföra om erfarenheterna från våra straffanstalter; men det kan vara nog att erinra om, att vid centralfängelset på Långholmen, där man har rätt att använda kroppsstraff, sådana straff icke tillämpats på de senaste 5 åren.

Här har också talats om hvad brottslingarna hafva för mening om dessa straff. I det hänseendet kan det vara skäl att påminna om ett för några dagar sedan i Aftonbladet intaget uttalande af en dansk fängelsedirektör. Denne meddelade, att, när det år 1905 blef fråga om att införa prygelstraff i Danmark äfven för vuxna förbrytare, han hade låtit anställa en omröstning bland fångarna för att höra deras mening i saken. Det visade sig då, att alla yrkes-

förbrytarna, alla de värsta bofvarna, på ett undantag när, obetingadt föredrogo prygel framför fängelsestraff, medan däremot de mera oskyldiga nybörjarna tyckte, att det var bättre med fängelse.

Herr talman! Då jag icke kan finna annat än att nyttan af de kroppsstraff, hvarom här är fråga, icke blifvit genom erfarenhetens vittnesbörd i någon mån bestyrkt, utan tvärtom erfarenheten från vårt eget land ganska tydligt pekar i den riktningen, att kroppsstraffen äro skadliga, ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Friherre Hermelin: Herr talman, mina herrar! En ärad talare här gjorde, såvidt jag hörde rätt, en antydan om, att en sådan lag, som här är föreslagen, hade starkt tycke af klasslag. Jag skall icke ingå i någon diskussion i detta särskilda fall med den ärade talaren; men jag ber att få påpeka, att om man med klasslagar menar lagar, hvilka af illvilja eller kitslighet i förväg riktas mot en viss klass af medborgare, detta tal om klasslagar torde i de allra flesta fall vara mindre befogadt.

Det finnes ju klasslagar i den bemärkelsen, att lagarna äro riktade mot en viss klass af människor, den klass nämligen, som bryter mot dem; och det finnes klasslagar äfven i den bemärkelsen, att de flesta straffbestämmelser ju rikta sig mot något särskildt yrke eller fack, hvarest frestelsen att bryta mot den eller den särskilda lagen förekommer eller är starkast. Om sålunda, för att endast välja ett enda fall ur det dagliga lifvet, t. ex. en prästman under tjänstgöring uppträder drucken och oregerlig, så riktar sig ju en mycket sträng klasslag mot honom för ett sådant beteende; eller om en militär förbryter sig i tjänsten mot en sin förman, så står honom detta, i kraft af en för honom gällande klasslag, i regel mycket dyrt. Men om en hederlig koskötare på landet i sin tjänst skulle förgå sig mot sin förman, så har detta oftast icke någon annan påföljd, än att hans arbetsgifvare vid tjänsteårets slut ökar på hans lön med 25 eller 30 kronor för att göra honom sig bevägen. Dessa analogier och jämförelser kunna utsträckas snart sagdt i det oändliga; jag begränsar mig därför till att konstatera, att detta tal om klasslagar är ett tomt och försåtligt slagord, framställt mot bättre vetande till kritiklöshetens förvillande.

Bland de invändningar mot det nu föreliggande lagförslaget, hvilka både i den föregående debatten här i dag och i diskussionen utanför denna kammare blifvit framförda, finnes äfven den, att det skulle vara rått och brutalt och därför oantagligt. Ja, det torde vara omöjligt att förneka, att det ligger mycken både brutalitet och råhet i det föreslagna straffet; men därmed torde väl frågan ändå icke vara helt och hållet uttömd. Om, för att taga ett exempel, en läkare binder på sig det hvita förklädet och tar till operationsknifven för att göra ett kirurgiskt ingrepp, så ligger där i detta hans förfarande utan tvifvel brutalitet och till och med råhet; men jag tror, att läkaren skulle med ett öfverlägset småleende bemöta en

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

anvisning från lekmanahåll, som skulle gå ut på att i stället för operation exempelvis försöka med patientens rationella utfodring i enrum. Vill man se saken från en vidare synpunkt än den enskildes, ur samhällets synpunkt, hafva vi, mina herrar, ett exempel på den allra råaste och brutalaste massoperation som kan tänkas, nämligen kriget, och dock har man mängen gång sett exempel på, att ett krig kan verka pånyttfödelse af en nation, hos hvilken osunda och skadliga tillskyndelser och inflytanden undergräfat den enda fasta grund, på hvilken sedan tidernas morgon en nation kunnat växa sig stark, nämligen en stark nationalkänsla. Följaktligen imponerar det icke alls på mig, om man säger, att ett sådant tillvägagångssätt är rått och brutalt, utan frågan är: Är det bevisligt eller antagligt, att det kan vara till nytta? Skulle det med någon högre grad af sannolikhet kunna påvisas, att det kunde vara till nytta för den skyldige och till gagn för staten, så slå till, men låt då straffet drabba såväl ligisten ur samhällets bredare lager, som ränner gårdsgårdsstören genom de betande husdjuren eller sportar med stenkastning mot förbiilande järnvägståg, som de ligister ur de bildade familjerna, hvilka tid efter annan speciminera med bravader, inför hvilka hela nationen står andlös af harm och blygsel. Vid ett offentligt diskussionsmöte här i staden var det en talare, som yttrade, att denna prygelhistoria skulle vara ett universalmedel mot allt ondt. Så enfaldig kan ingen förnuftig människa vara, att han tror, att ett universalmedel ser ut på det viset. Men därför skulle ju saken kunna vara befogad och hafva gagn med sig. Skulle det bli tal om att rekommendera ett universalmedel, är jag för min del, mina herrar, mera benägen att tro, att det stora universalmedel heter enig och energisk kamp mot dryckesseden och dess afläggare alkoholismen, ty det är, såsom redan blifvit antydt, ur denna drifbank, som massor af sjukliga och brottsliga manier och förbrytareanlag växa upp. Helt säkert är det sant, som jag tyckte mig höra en föregående talare säga, att i samma mån som alkoholismen kan begränsas, blifva debatter, sådana som denna, öfverflödiga. Det har man och man emellan och äfven offentligt mycket talats om den klemighet, som skulle känneteckna vårt nuvarande strafförfarande. Jag är icke nog inne i saken för att kunna bedöma detta, men vissa symtom angifva dock, att en sådan anmärkning verkligen är befogad. Man blir onekligen tvehgäsen i sitt sinne och betänksam — jag vill nu icke tala om sådana symtom, som att för en del år sedan titulus Nordlund, som oeftergiftig gård åt människovärdet fordrade, att i fängelset få smör till gröten, ty jag minnes icke hvilken påföljd denna fordran hade — men man blir betänksam, säger jag, när man i tidningarna läser, att en fånge, nyss utsläppt ur fängelset, där han blifvit inspärrad på grund af antimilitarisk propaganda, förklarar, att det icke fanns någon jämförelse mellan den dåliga kost han fick äta på exercisplatsen såsom fosterlandsförsvarare mot den goda husmanskost, som han i fängelset fick

förtära såsom fosterlandsförrädare. Det måste vara dagens sanning, ty jag har med egna ögon läst denna uppgift i en tidning, som står en ärad kammarledamot på stockholmsbänkens yttersta vänstra flygel mycket nära, en samtida, i hvilken utrymmet med imponerande opartiskhet fördelas mellan utrikespolitik, inhemska samhällsförbättring och reklamannonser om parisiska försiktighetsartiklar.

Men, mina herrar, det är en synpunkt, som jag måste be att få påpeka, en synpunkt, hvilken ovillkorligen måste kunna sägas vara alltför litet beaktad, och det är den synpunkt, som heter allmänhetens skydd gentemot brott och andra abnorma yttringar. Det ligger i tidens humanitet denna missriktning, att man underskattar den stora laglydiga och normala allmänhetens fordringar på säkerhet och skydd. Jag skall be att få påpeka ett par exempel därpå, hvilka jag hoppas, att herr talmannen icke måtte anse ligga alltför långt ifrån det nuvarande ämnet, då jag skall försöka påvisa, att det tvärtom står i ganska intimt samband därmed. Det är ganska karakteristiskt på tal om detta, att i en nyutkommen bok, som jag vill minnas heter »handbok för sjukvårdare», utgifven af en öfverläkare vid ett af våra hospital, se sådana uttalanden som detta: »Förr i tiden omgafs alltid en anstalts för sinnessjuka område med ett högt plank. Detta är öfverflödigt utom där läget är sådant, att traktens befolkning behöfver utestängas, såsom t. ex. fallet är vid Stockholms och Uppsala hospital. Betjäningens vaksamhet borde kunna och kan också verkligen ersätta planket.» Sedermera kommer ett halft medgifvande om, att dessa plank i fråga om vård af kriminalpatienter verkligen kunna hafva sin praktiska betydelse. Nu ville emellertid olyckan, att just vid ett sådant sjukhem, som icke var inhägnadt med något plank, bröt sig, såsom herrarne minnas, för några år sedan en kriminalpatient ut och lyckades afdagataga två eller tre af sina olycksramater. Jag för min del kan icke se något skäl, hvarför han icke lika väl kunnat störta ut bland denna, enligt författarens uttalande, så obehagligt påträngande allmänhet och där anställa sitt blodbad. Hvarför nödvändigt underordna allmänheten under dessa patienter, hvarför icke samordna dem med samma rätt och fordringar?

Jag skall äfven be att få framlägga ett annat exempel, som förefaller mig ytterst karakteristiskt. Då för ett par år sedan Kungl. Maj:ts proposition rörande straffskärpning för vissa slags fångar var under debatt, uttalade en ärad representant för Malmö stad den farhåga, att därest dessa skärpningar antoges, skulle detta komma att medföra vådor för fångens lif och hälsa och en annan ärad kammarledamot på gäffleborgsbänken sporde, hvad följden skulle blifva, om dessa straffbestämmelser antoges. Jo, naturligtvis den, såsom orden föllo, att fången förkyler sig. Ja, herr talman, jag är fullkomligt med om, att man icke bör misshandla, icke vara hård mot någon människa, icke ens mot en fånge eller, rättare sagdt, allra minst mot en fånge, men nog är det ägnadt att väcka förvåning.

*Ang. införan-
de af kropps-
straff för
vissa brott.
(Forts.)*

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Jag har under flera år ganska noga följt med den socialistiska pressen och kan inskränka mig till att säga, att jag *icke* gjort det för att söka näring för min klandersjuka. Men jag har under dessa år mig vederligen icke en enda gång sett uttalas någonting sådant som detta: »Ni skola vara snälla och akta er, goda vänner, så att ni icke kasta gatsstenar och brännvinsbuteljer på patrullerande polis-konstaplar, ty hvad blir följden? Jo, naturligtvis, att poliskonstapeln får ondt i hufvudet.» I stället har jag mångfaldiga gånger konstaterat, att dessa bedröfliga gatukravaller, i hvilka man här i landet excellerar, i arbetarepressen blifvit omnämnda med illa dold skadeglädje, och man har i samma andetag sökt på nytt elda upp de råa och dåliga lidelserna genom att tala om de alltför hårda, kraftiga, nitiska och tjänstaktiga polisnafvarna. Och med hvilken påföljd? Är det möjligt att misstaga sig om det intima samband, som finnes mellan sådana uppfostringsmetoder och brottfrekvensen? Från ringaktning för ordning och skick och till ringaktning för lagarna är endast ett steg, och ringaktning för lagarna alstrar i enstaka fall, i de värsta och vidrigaste fallen, sådana brott, som här är fråga om. Och hvad blir följden? Jag påstår icke, att den dåliga anda och hållning, som kännetecknar den svenska allmänheten gentemot ordningsmakten, bör helt och enbart tillskrifvas de bredaste, de djupaste samhällslagren. Visst icke, ty de olika samhällsklasserna i vårt land dela ansvar och skam härvidlag. Andan och hållningen gentemot ordningsmakten har genom slapphet verkligen lyckats arbeta sig upp därhän i vårt land, att man torde kunna säga, att det icke finnes något civiliseradt land i Europa, där denna anda och hållning är så dålig som hos oss. Icke ens i Italien torde aktningen för allmän ordning och skick stå på så klena fötter som i vårt land. Jag skulle aldrig våga en jämförelse mellan denna, jag vill icke säga småstad, men dock, efter kontinentalt begrepp, lilla stad som heter Stockholm med hållningen i världsstäderna, såsom Berlin och London; jag ber endast få konstatera, att faktiskt går det i Stockholm knappast en enda dag, år efter år, förbi, då icke någon poliskonstapel under tjänstgöring mer eller mindre allvarsamt misshandlas. Och detta är icke blott ett fenomen inom hufvudstaden, utan dessa ogynnsamma företeelser visa sig äfven ute i landsorten. Vi ha just i dagarne ett sådant mål i Borås. Det är den gamla vanliga historien: ett offer för nedärfda vanföreställningar, tar polisen där till sin uppgift bland annat att anhålla druckna och naturligtvis med den vanliga påföljden, att han förhindras af en flock personer att göra sin plikt, och, såsom det heter i ett referat, ett par unga kvinnor under 18 år begynte under tumultet att slå poliskonstapeln. I sanning förhoppningsfulla representanter för det evigt kvinnliga! Det ropas på uppfostran och uppfostringsanstalter i stället för straffskärpningar, men det egendomliga är, att när ordningsmaktens representanter komma för att afhämta dessa minderåriga och föra dem till dessa samma populära

och moderna uppfostringsanstalter, som skola ha en sådan kraftig verkan, sannerligen få icke de olyckliga konstaplarna stryk då med!

Jag har vågat uppehålla kammarens tid med dessa reflektioner, då jag velat därmed komma till en sammanfattande argumentation, som skulle lyda så här: Det är endast spegelfakteri, för att icke säga hyckleri, om vi, mina herrar, afråda från straffskärpnings, om vi förklara oss nöjda med de straffbestämmelser vi ha, men icke samtidigt hvar och en i sin mån och hvarje politiskt parti i sin mån göra det till vårt fasta beslut att arbeta för ordning och laglydnad med de bestämmelser, som vi förklara vara tillräckliga. Och med allt möjligt erkännande af de svårigheter och de vanskligheter, hvilka äro förknippade med ledareskapet i en sådan väldig och jättelik rörelse som den nuvarande arbetarrörelsen, ber jag dock att öppet och ärligt få till herrar ledare här inom kammarens väggar för denna rörelse framställa den lojala och öppna frågan: Skulle icke herrarna kunna ge något vissare signaler, något klarare fält-tecken till massorna om att det tillhör deras och det allmännas frid, att vi litet hvar något mera pointera vördnaden och lydningen för lagarne. Jag tviflar icke på, att när herrarne komma till makten, vi få både färskare och bättre lagar, men till dess är det väl ändå skäl att uppfostra de breda lagren och massorna till att respektera de lagar, som finnas. De göra det i de allra flesta fall, men de göra det icke helt på grund af inspirationer ofvanifrån.

Herr talman, jag dristar utbedja mig ännu ett par ögonblicks uppmärksamhet för att med ett konkret exempel bevisa, att detta tal icke heller är alstradt af idel grundlös klandersjuka, utan att jag verkligen har, jag skulle vilja säga bevismateriel, för mina påståenden. För några dagar sedan lades beslag på ett nummer af tidningen Brand. Jag skall icke trötta kammaren med några citat därur. Jag skall endast konstatera, att på fyra tättryckta sidor af gemenheter och råheter söker man fåfängt efter en enda förnuftig tanke. Nå väl, denna tidning togs i beslag, och härom berättar en landsortstidning följande, som jag nödgas besvara med att läsa upp: »Här i Norrköping kom polisen icke i gång förr än i går (söndag) med sin 'brandsyn'. På lördag kväll hade ungsocialisterna telegrafiskt fått meddelande om beslaget och betjänade sig af situationen efter bästa förmåga. Sålunda kunde man litet hvar stans träffa på en man af 'brandkåren', som utropade sitt: 'Köp Brand n:o 10, beslagtaget nummer!' I går (söndag) f. m. gick en af ynglingarna med ett 10-tal exemplar å Saltängsbron 'bara för att se hur det skulle gå'. Han blef fast och fick lämna tidningarna. Norrköpingspolisen torde ha anammat ett 40-tal exemplar.» Då man nu erinrar sig, att den, som säljer eller utsprider en i laga ordning med kvarstad belagd skrift, ståndar samma ansvar som författaren till sådan skrift, då blir man, mina herrar, betänksam, då man läser ett sådant meddelande som detta. Ty hvad är det för en tidning, som så ohöjdt gifvit sin tillfredsställelse med detta lagbrott luft?

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Jo, det är en tidning, som hemma i min provins, i min hemtrakt, har tagit om hand den nu gryende landtarbetarörörelsen, en tidning, hvilken jag är öfvertygad om bland kretsen af sina egna anses som ett verkligt mönster af respektabilitet. Man kan, säger jag, bli orolig, då man ser sådana saker, icke för detta laglösa åtgörande, ty dessa vederbörande ha ju sin art, alldeles som termiterna ha sin, utan för det sätt, hvarpå detta omnämnes af en tidning, som tar en sådan rörelse som landtarbetarörörelsen under sina vingars skugga. Man måste känna sig orolig, icke för att landtarbetarne organisera sig, icke för att de söka förbättra sina lefnadsvillkor — denna organisation har jag för min del i årtal väntat på och ser med ganska mycket jämnmod, att den nu börjat — nej, icke därför, utan för den stora risken af att de under detta sitt organisationsarbete komma under inflytande af personer, jag vore nästan frestad säga i enstaka fall af dekadenter, hvilka upphöja lagtrotset och lagföraktet till världsåskådning, hvilka besvara hvarje befogadt klander och hvarje befogad anmärkning med den beskyllningen, att man ställer sig oförstående gentemot arbetarne och gentemot arbetarörörelsen och hvilka slutligen äro mycket pigga på att taga de djupa ledernas uppfostran om hand, sedan de kanske med ytterligt lätt hand stökat undan sin egen. Jag menar då icke med uppfostran konsten att läsa och skriva. Detta kalla vi vår kultur, och vi tröttna aldrig att med barnslig förtjusning klippa notiser därom i de utländska tidningarna. Läsa, det kunna vi — och det är ju godt och väl — någorlunda litet hvar, mer eller mindre knaggligt. Och hvad skriva beträffar, så är det ju nu för tiden en ganska liten konst både att skriva och stafva. Receptet har blifvit så ytterligt förenkladt; man bara lagar så att man stafvar fel och då blir det rätt. Nej, då jag talar om uppfostran i detta sammanhang, så menar jag uppfostran till en lefvande ansvars känsla och till förmåga att underordna sig en större enhet än det egna lilla jaget.

En ärad representant för Malmö stad yttrade, likaledes vid det minnesvärda tillfället för ett par år sedan, då man diskuterade frådan om straffskärpningar, följande ord: »Jag vill icke skänka fanen det där lillfingret, som gör den potentaten så lysten efter hela handen». Ja, var lugn, herr Nilsson, den potentaten har redan tagit både lillfingret och långfingret. Han har tagit lillfingret, därom vittna alla dessa yttringar af råhet och förvildning på ett håll, han har tagit långfingret, därom vittnar denna fräcka ringaktning för äganderätt och affärsmoral, som förefinnes på ett annat håll. Det gäller att rycka från honom dessa fingrar. Och det gäller för oss, mina herrar, — jag har ansett det vara en plikt att göra dessa erinringar — att uti en för hela vårt folk så vital fråga, som frågan om respekterande af de lagar som finnas dock är, det gäller för oss att därvidlag, vi må tillhöra hvilket parti och hvilken fraktion som helst, alla gå fram på ett led och enigt draga ut de stora riktlinjerna för vårt folk och icke af partihänsyn leka kurra gömma

med hvarandra i så viktiga frågor och så viktiga ögonblick. Det kan man lämpligen syssla med på lediga stunder.

Herr talman! Sedan jag på detta sätt allt för mycket ockrat både på herr talmannens och kammarens tid, därför att jag, som sagdt, ansett det vara min plikt att yttra mig, ber jag att beträffande själfva hufvudfrågan få säga, att äfven uti den förmildrade form, hvori den här föreligger, jag dock har så pass stora betänkligheter angående gagnet och den praktiska utförbarheten af detta nu föreliggande lagförslag, att jag icke är redo att göra något yrkande.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr Lindley: Herr talman, mina herrar! Skulle man endast hålla sig till den föreliggande saken, så torde det vara mycket få nya synpunkter, som man skulle kunna anföra för eller emot pryggelagen. Jag skulle ha mycket god lust att något nagelfara den senaste ärade talarens framställning, då den går in på saker och förhållanden, som icke beröra pryggelagen utan mera beröra den svenska arbetarörelsen. Jag kan icke se, att den svenska arbetarörelsen har med pryggelagen att göra, detta så mycket mindre, som den siste talaren med mycket stort eftertryck förklarade, att pryggelagen icke var någon klasslag, icke var afsedd att blifva det på något sätt. Men likväl kunde han icke uraktlåta att komma fram med anspelningar på den farliga rörelsen, naturligtvis från den synpunkten, att dess anhängare skulle behöfva prygel. Men skall pryggelagen vara till för att tillämpas på politiska motståndare, då kan sannerligen pryggelagen bli något, som vi icke önska i vårt land. Då blir det beroende på det parti, som för tillfället innehar makten, huru lagen skall tillämpas, och då är Sverige i fara.

Jag hade emellertid begärt ordet för att med några små egna iakttagelser lämna ett litet bidrag till belysning af denna pryggellag. Då jag för ett antal år sedan besökte England, låg i en af landets dockor ett fartyg, som blifvit upptaget från bottnen af Sidney hamn. Det hade under den stora guldfeberperioden där nere tjänstgjort såsom fängelse. Vid denna tid, under guldfeberperioden, var våld, öfverfall och rån en daglig företeelse. Af de från denna tid funna dokumenten, fartygets historia må jag kalla dem, framgår, att man behandlade dessa fångar ytterst grymt. Man utgick från att ondt skall med ondt bekämpas, alldeles samma synpunkt som motionärerna här i det föreliggande fallet hafva tillämpat, den nämligen att man genom prygel skall söka förhindra öfvervåld, djurplågeri etc. etc.

Bland de mera framträdande straffformerna voro hvad hos oss har motsvarighet i mörk arrest. I ett litet mörkt skeppsrums nära kölen, där det icke ens fanns plats att stå, inburades fångarna i en halft sittande eller halft stående ställning, som naturligtvis var mycket plågsam. Man hade handjärn, vid hvilka man fäste dem, och man lät dem helt enkelt stå under dagar i samma ställning,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

hvilket naturligtvis också i sin mån skulle tygla dem. Man hade där en s. k. tigerbur inrättad förut. Man afspärrade fartygets främre del med ett järngaller, och där blefvo fångarna inspärrade alldeles som de vilda djuren i våra zoologiska trädgårdar.

Men systemets krona torde dock vara spöstraffet, och det spöstraff, som där användes, var det, som vi känna till under namnet den niosvansade katten. Delinkventen ställdes upp, och bödeln hade att använda det lilla korta träskäftet med de nio flätade skinnremmarna, försedda med knutar på vissa afstånd från hvarandra. Han hade så att slå först med höger och därefter med vänster hand. De första slagen medförde endast röda strimmor. Sedan gick skinnet bort. Därefter flöt blodet i strömmar, och slutligen gingo köttpartiklar med. Då och då ljud kommandoropet, att man skulle dela på katten, plocka ut det lefrade blodet ur piskan och så åter slå.

Nu kunde man ju tänka sig, att, sedan en människa blifvit piskad på detta sätt, hon väl icke på nytt borde göra sig skyldig till liknande förseelser. Likväl har det af den historik, som blifvit skriven på grundval af skeppshandlingarna, visat sig, att fångar funnits, som 12 olika gånger genomgått nämnda spöstraff. Detta visar, att de i stället för att blifva bättre, hafva blifvit sämre. Man behandlade dessa fångar som djur och de blefvo också djur. Det ena mordförsöket aflöste det andra, mordförsök på fångnektar, och till sist kulminerade det i det bekanta mordet på kaptenen för straffanstalten. Då ingrep den allmänna opinionen, och det fanns icke längre någon möjlighet att behålla systemet, utan det måste afskaffas. Australierna voro till och med så förbittrade öfver att fartyget fördes från Australien för att exponeras i England och andra länder såsom vittnesbörd om en förgången tids kultur, att de sökte borra fartyget i sank, innan det lämnade Australien. Man har i de stora kulturländerna icke haft gagn af sådana barbariska kulturexperiment.

Nu vill man hos oss återinföra detta spöstraff, som afskaffats i andra kulturländer, för att därigenom brutalisera människorna. Jag är alldeles öfvertygad om, att alla de människor, som undergå spöstraff, däraf blifva brutaliserade och icke förbättrade.

Det har här några gånger förut alluderats på den kända episoden från Uppsala, då de s. k. kattgrevarne brutalt plågade en katt genom att låta en hund bita ihjäl den. Ja, jag är alldeles öfvertygad om, att, äfven om dessa människor fått välförtjänt stryk, de den dag som i dag är icke skulle hafva varit förbättrade af pryglet, utan kanske tvärtom. Jag vet icke, huru de uppfört sig sedermera. De kunna antagligen ha blifvit bra människor, men jag är alldeles viss om, att, om de fått genomgå den degraderingen att erhålla prygel, detta skulle skadat dem och helt enkelt för alltid gjort dem omöjliga såsom goda samhällsmedlemmar.

Jag tror därför, att denna prygellag icke bör accepteras, och

det är på grund häraf, som jag, herr talman, vill yrka afslag å utskottets förslag och bifall till reservationen.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr Hildebrand: Då jag nu, herr talman, tillåter mig hemställa om bifall till hvad utskottet här har föreslagit, ber jag att få göra det med en helt annan motivering än den, som hittills har presterats.

Det förefaller mig, som om man på många håll — och det har städse förefallit mig så äfven under den diskussion, som förut förts i landet — öfverskattar verkningarna af prygelstraffets införande. Jag tror, att man får fram detta, om man tänker på hvad som i allmänhet är innebörden och meningen med de straff, som samhället stadgar. Djupast borde väl ett straff komma som ett uttryck af samhällets rättfärdighetskraft, och med detsamma bör väl också häfdas principen, att den brottslige skall få erfara en sådan påföljd af sitt brott, att han känner sig hafva att göra med en makt, som det icke är lätt att bryta emot och för hvilken man bör taga sig i akt. Därjämte måste samhället naturligtvis utgå från att söka bestämma straffet så, att en brottsling kan förbättras och blifva en god medborgare i samhället.

Hvad jag däremot tror, att man bör akta sig för, är allt hvad som kan kallas för teorier om att samhället skall utföra något slags hämd på brottslingen. Det är naturligtvis ingen, som här har uttalat en sådan tanke. Jag undrar dock, om det icke, när mången blir upprörd öfver våldsbragder, ändå hos honom ligger en känsla af att det onda, som brottslingen tillfogat andra, bör genom samhället utkrävas af honom på ett liknande sätt. Men fortskrider man på en sådan väg, kommer man till farliga följder. Vi hafva ju t. ex. sett ständrätterna i Ryssland, genom hvilkas inrättande samhället tillgripit kraftmedel. Där hafva emellertid de, som haft straffbara tendenser mot samhället, gått till motsvarande ytterligheter, och samhällets myndigheter och brottslingarna hafva öfverbjudit och drifvit fram hvarandra till allt större öfvervåld.

Man säger då, att straffet skall verka afskräckande på andra och att pryglet därvid har en stor uppgift att fylla. Jag undrar, om man icke mycket öfverdrifver straffets afskräckande inverkan. Jag föreställer mig, att de flesta brottslingar vid ett brotts förövande icke alls tänka sig möjligheten att blifva fast. Om en man begår våldtäkt eller något annat liknande brott, icke kan jag tänka mig, att han i detta ögonblick funderar på, hvilket straff han eventuellt kan komma att få. Han utgår nog omedelbart från att han naturligtvis går fri.

Hvad som skall verka, är nog den allmänna känslan af att det finnes en samhällsmakt, som det är farligt att bryta mot. Jag tror, att denna allmänna känsla är orimligt mycket värdefullare än medvetandet eller vetskapen om att det eller det svåra straffet eventuellt kan väntas. Det finnes tvärtom en fara i att pålägga

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

en del straff af den kategori, hvartill prygelstraffet kan hänföras. Det är, att vissa personer, som undergå detsamma, kunna framstå såsom martyrer. I ett af tidskriften Brands senaste nummer funnos några otäcka skildringar af några ungsocialisters erfarenheter från fängelserna. De hade tydligen fått tillsägelse att så skämtsamt som möjligt beskrifva sin fängelsetid. Den ene efter den andre skref där med sina namn under, huru de varit på resa, tagit in först på det och det hotellet, där de blifvit behandlade så och så och där fängelseprästen hade uppvakttat dem, samt därefter företagit en ny resa, hvarvid man varit nog omtänksam att gifva dem till och med manschetter. Så hade de kommit till ett nytt hotell, och så gjordes jämförelse mellan hotellen. Alltsammans var skrivet i en hänfull ton och taget så, att den afskräckande inverkan af dessa fängelsestraff måste fullkomligt hafva förtagits beträffande alla de unge män, som läste tidningen.

Jag tror också, att man misstager sig, om man vill jämföra det prygel, som samhället skulle pålägga, med den aga i hemmet, som förefaller mig både vara lämplig och böra finnas. Den kroppsaga i hemmen, som kan verka godt i uppfostringssyfte, får icke vara det enda uppfostringsmedlet, ty är det så, skapas nog endast trots och hårdhet hos barnen. Hvad som gör kroppsagan så nyttig, är nog, att den kommer när den är välförtjänt, omväxlande med den mildhet och det förtroendefulla bemötande, som böra finnas i ett godt hem. Skulle icke så vara fallet, tror jag, att agan i hemmet icke skulle få någon större betydelse i god riktning.

När därför en talare här har dragit ut den slutsatsen, att, om ett stackars barn icke har någon far eller mor, som kan aga barnet, när det förgår sig, samhället bör göra det, vill jag säga, att det vore riktigt, om man kunde räkna på, att, därest barnet icke af sin far eller mor rönte vänlighet, samhället kunde visa detsamma sådan vänlighet, som bör finnas i ett godt hem. Då detta icke kan ske, tror jag också, att jämförelsen i fråga om agan haltar.

Nu förefaller det mig emellertid, att uti ytterst enstaka undantagsfall det kan vara lämpligt att använda prygelstraff. Det är åtminstone ett spörsmål, som jag vill lämna därhän. Det är möjligt, att så förhåller sig. Det förefaller mig därför, som om en officiell utredning här verkligen vore lämplig.

Det säges visserligen, att utredningar redan företagits här i vårt land, och detta är naturligtvis riktigt. Men det är väl dock något egendomligt, att man här under debatten icke så mycket har åberopat dessa utredningar utan snarare, såsom en talare nämnde, österrikiska, italienska och andra länders straffrättsteoretiska framställningar.

Jag undrar, om icke frågan, sedan den föregående utredningen skett, har kommit i ett något annat läge och om man icke nu har en del erfarenheter från Danmark och äfven från andra länder att gå efter. Kunde det icke därför vara synnerligen lämpligt, att en

allsidig utredning af detta spörsmål nu komme till stånd? Detta så mycket mera, som hela denna fråga framskjutits i den offentliga diskussionen på ett sådant sätt, att en utredning äfven ur denna synpunkt bör vara lämplig.

Jag tillåter mig då att påpeka, att utskottet föreslår, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta föranstalta om fullständig utredning, huruvida och i hvad mån kroppsstraff lämpligen må komma till användning. Här är således meningen att eventuellt få fram en allsidig utredning, som först och främst skall gå ut på att undersöka, huruvida ett sådant straff bör komma till användning i vårt land eller icke. När frågan har formulerats på detta sätt, när det gäller en så allsidig utredning, anser jag mig, herr talman, endast kunna hemställa om bifall till utskottets förslag.

*Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)*

Herr Lindblad i Närlunda: Herr talman! Liksom den siste talaren har äfven jag den uppfattningen, att skälen för och emot här kunna öfverdrivas, och det är icke utan att så har skett i den debatt, som här har förts. Jag får uppriktigt erkänna, att, när jag i dag gick hit, min mening icke var stadgad, men den har alltmer tagit form och bestämdhet, och till den uppfattning, jag sålunda kommit, har icke minst bidragit åtskilliga af de anföranden, som här hållits mot aflåtande af en riksdagsskrifvelse.

Vi få nämligen, mina herrar, tänka oss, att, om herrarna här i staden känna sig trygga, därför att ni kunna lita till en mer eller mindre påpasslig, mer eller mindre vaksam polis, så hafva vi, landsbygdens befolkning, icke samma skydd att hålla oss till, då vi vilja skydda för öfverfall och skadegörelse. Jag vill hemställa till er, mina herrar, om det verkligen är så riktigt, att vi här tänka på att mest skydda brottslingen eller att lagstiftningen gent emot honom skall humaniseras, och om det icke fastmera är vår skyldighet att tänka på dessa värnlösa, som sitta där borta i ensliga bygder. Jag tänker mig det fallet, att en gammal man och hans hustru sitta långt ifrån grannar och hemsökas af, icke såsom någon talare trodde bonddrängar, utan en landsplåga, som heter luffare. Luffaren kommer till stugan och begär mat. Det vägras; de hafva kanske icke mat själfva. Han begär nattlogi. De våga icke upplåta sådant, om de än aldrig så gärna ville taga sig an honom, ty de känna honom icke. Af hämd går han kanske och skär af spenarna på en ko ute på marken, deras enda förvärfskälla. Vore det icke i ett sådant fall på sin rätta plats att just tillämpa prygelstraff? En talare trodde, att det naturligtvis vore blott på landsbygden, som dylika fall komma att inträffa, enär man där vore säker för upptäckt, men tron mig, mina herrar, om prygel hotar, drager sig vederbörande för att begå sådana upprörande handlingar.

Här framhålles ideligen: tänk hvilken råbet att prygla. Men då säger jag: Det är ju allmänt känt och har ju här framhållits,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

att prygelstraff tillämpas i våra fängelser, och vi hafva icke hört statistiken från dessa fängelser kunna åberopas såsom ett bevis mot att detta straff, där tillämpadt, ökat råheten. Detta återstår ännu att visa-

Jag vill i samband härmed anföra, att jag ur den allra tillförlitligaste källa har hört, att vår fängvårdsstyrelse, som vi veta, håller på prygelrätten inom fängelserna, där vunnit vissa erfarenheter. Man får, som bekant, icke döma till sådant straff i våra länsfängelser, utan det är endast i centralfängelserna, som det får användas. Hur göra då vederbörande? Jo, det finnes fall — och det är många gånger det inträffat — då fångarna med kändedom härom i länsfängelset uppfört sig på sådant sätt, att man icke haft någon hand med dem.

Hur måste fängvårdsstyrelsen då göra? Jo, då öfverflyttas en sådan fånge från länsfängelset till centralfängelset, och där blir han med ens spak. Jag vet icke, om det skälet är anfördt här, men jag har hört sägas, att icke ens vid Långholmen skulle under 8 år hafva gifvits prygel. Detta är betecknande. Man ser, huru fångarna själfta kunna taga hänsyn till den rätt att utdela prygel, som finnes inom vissa straffanstalter. Det är denna betydelse, som jag först och främst vill tillmäta prygelstraffet, nämligen dess inflytande såsom preventivt medel. Det är just vissheten om att vederbörande myndigheter hafva rätt att använda denna straffart, som i de flesta fall medför önskad verkan.

Jag vill påminna om ett annat straff i vår lag, nämligen dödsstraffet. Mot detta kan och har också mångenstädes gjorts vidlyftiga uttalanden och utredningar, grundade på ett liknande betraktelsesätt. Men jag tror, att det är en lycka, att vi i vår strafflag hafva detta straff kvar. Så sällan det än månne praktiseras, har det dock sin stora betydelse, att det finnes.

Jag erinrar mig, att vid denna riksdag föreligger en motion om den så kallade åkarpslagens upphäfvande. Det anföres, att detta är en klasslag, som bör afskaffas. Jag vet icke, hvad som är den rätta meningen härmed. Är det kanske afsikten att på vissa håll få rättighet att okontrolleradt gifva prygel? Samma personer, som plädara för denna rättighet, sätta sig emellertid lika ifrigt emot den rätt, som här begäres för *samhället* att i fullt laga ordning och med iakttagande af vederbörliga former bestraffa medelst prygel i enrum inom fängelset. Jag tror, att, om man här gör en liten parallell mellan de yrkanden, som framställas i den ena och i den andra riktningen, man måste erkänna, att det är bättre, att samhället har rättighet att ådöma prygelstraff, än att rättigheten okontrolleradt gifves åt vare sig organiserade eller oorganiserade folkhopar. Jag tror, att vårt samhälle icke kommer att förlora på, att man har tagit bort denna rättighet i det ena fallet, men kan återinföra den i det andra.

Med detta uttalande skall jag, herr talman, be att få bestämma mig för att afgifva min röst för det föreliggande skrivelseförslaget.

Herr Widén: Herr talman, mina herrar! Som herrarna finna, har jag anslutit mig till reservationen, och min åsikt är ju således känd. Jag hade så mycket mera skäl att göra detta, som jag äfven haft den äran att vara ledamot af 1900 års strafflagskommitté, som afgaf 1902 års betänkande, ur hvilket just reservationen är hämtad.

Jag kan tillika tala om, att, då jag år 1900 blef ledamot af denna strafflagskommitté, som bland annat hade i uppdrag att se till, huruvida kroppsstraff i en eller annan form kunde användas såsom tilläggsstraff — således precis samma slags undersökning, som nu afses i utskottets hemställan — också jag icke allenast var besjälad af intresse för att en utredning i frågan måtte ske, utan äfven hörde till dem, som trodde, att det möjligen kunde vara nyttigt att införa prygel såsom tilläggsstraff.

Den utredning och de undersökningar, som då verkställdes, och af hvilka den föreliggande reservationen utgör en kortfattad resumé, gafvo mig emellertid den alldeles bestämda öfvertygelsen, att det skulle vara en allvarlig fara för vårt land, om kroppsstraff återinfördes ens i den mera milda formen af ett tilläggsstraff. Det är nu icke mycket lönt att med förnuftsgrunder söka bevisa, hvarför kroppsstraff icke bör införas, enär å den sida, som önskar kroppsstraffet såsom ett medel att råda bot för de samhälleliga missförhållanden, hvilka här omtalas, råder eu verklig *tro* därpå, en sådan tro, om hvilken man säger, att den brukar kunna försätta berg; och det hjälper icke att motbevisa denna tro med förnuftsgrunder. Jag skall därför icke heller inlåta mig härpå.

Men då här ideligen och ideligen talas om att *erfarenheten* skulle på något sätt stödja dessa önsksningar, tillåter jag mig att ännu en gång påvisa, att så icke är förhållandet. Vår egen erfarenhet af *spöstraffet* går ju alldeles bestämdt i den riktningen, att det icke varit till gagn. Jag behöfver icke upprepa det, ty i fråga härom torde det väl ändå hända, att alla här närvarande verkligen äro öfvertygade om, att det var en välsignelse för oss, när spöstraffet 1841 och 1855 aflystes från den svenska lagstiftningen och lagskipningen.

Men man har förmenat, att från utlandet skulle föreligga andra erfarenheter. Man har framhållit Danmark, och man har framhållit England. Ja, i detta hänseende är det ju rätt betecknande för den sidans sätt att bevisa, att motionärerna icke hafva dragit sig för att säga detta i ganska bestämda ordalag. Den ena motionären säger t. ex.: »Ett ytterligare skäl, som talar härför» — nämligen för kroppsstraffets införande — »är att kroppsstraffet i vårt grannland redan visat sig vara i hög grad effektivt och sålunda äfven medfört de bästa verkningar.» De andra motionären säger något liknande. Han anför: »Det är sålunda blott något mer än två år, som kroppsstraff mot vissa förbrytelser varit använda i Danmark, men de hafva visat sig medföra synnerligen goda resultat, därigenom att de brott, mot hvilka de användas, i märkbar grad

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

minskats, och det tydligen märkts, att fruktan för kroppsliga bestraffningar är långt större än för vanligen använda straff med kortare eller längre tid i fängelse, där mängden individ har bättre bostad och föda än under vanliga förhållanden.»

Det är redan betecknande nog, att utskottet icke alls har vågat att beröra dessa s. k. erfarenheter. Utskottet säger, att, hvad förhållandena i Danmark beträffar, *man egentligen ännu icke haft några erfarenheter*. Detta utskottets uttalande torde till en viss grad bero på, att jag varit i tillfälle att inom utskottet meddela en autentisk skrifvelse, som innehåller, huru det verkligen i Danmark förhåller sig med 1905 års lag och dess tillämpning. Jag kan icke neka mig att nu äfven be att få läsa upp detta meddelande, för att på ett slående sätt beteckna den djärfhet i bevisningen, som användes å deras sida, hvilka vilja hafva kroppstraffet. Brevfets författare är professor Torp, ordförande i Dansk Kriminalistforening. Det utgör svar på en förfrågan från mig, som icke gick ut på att veta hans åsikt i frågan — den kände jag förut — utan innefattade en anhållan att få veta, huru 1905 års lag hade *verkat* i Danmark. Därpå svarar han följande:

»Det saknar hvarje reellt grundlag, när det i de af eder omnämnda motionerna säges, att bestämmelserna om prygel i vår lag af den 1 april 1905 (hvilken träd i kraft den 8 sept. samma år), hafva visat sig medföra »synnerligen goda resultat därigenom, att de brott, mot hvilka de användas, i märkbar grad minskats.» Förhållandet är tvärtom, att, under det att misshandels- och sedlighetsbrott — de brott, för hvilka prygelstraff kan komma till användning — utvisat nedgång de sista åren före lagens ikraftträdande, den enda ännu föreliggande statistik för 1906 (i Köpenhamns polisdirektörs berättelse för 1906) visar ett tilltagande af dessa brott. Fallen äro följande:

	1904	1905	1906
1. Misshandelsbrott	225	219	256
2. Sedlighetsbrott	161	150	171.

Liksom det alltså äfven för det mest välvilliga betraktelsesätt är omöjligt att finna något stöd för prygelstraffet i statistiken — på hvilken det öfver hufvud taget kommer att blifva omöjligt att bygga något förrän efter en längre följd af år — kan man icke heller ännu vänta någon upplysning genom en undersökning af de särskilda fall, i hvilka prygelstraff tillämpats. Visserligen har i en svensk tidning påståtts, att justitieministern Alberti har uttalat, att ingen af de åtta personer, som under tiden från 1 sept. 1905—1 sept. 1907 undergått prygelstraff, har återfallit i brott. Men äfven om detta påstående vore riktigt, hvilket jag icke haft tillfälle att kontrollera, framgår dess värdelöshet däraf, att ifrågavarande personer till största delen knappt haft tid att begå nya brott, därest de öfver hufvud taget äro frigifna. Det enda kroppsstraff, som

verkställdes före 1 sept. 1906, ådömdes den 13 februari 1906 såsom tillägg till åtta månaders straffarbete. De 7 kroppsstraff, som verkställdes mellan den 1 september 1906 och den 1 september 1907, ådömdes såsom tilläggsstraff till respektive ett års (ett fall) och åtta månaders (tre fall) straffarbete ('Forbedringshusarbejde'), sex månaders (ett fall) och fyra månaders (ett fall) fängelse samt fyra månaders tvångsarbete (ett fall).

Med synnerlig högaktning

Carl Torp.»

*Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)*

Mig synes det, att detta är synnerligen betecknande för hvad som påstås om verkan af 1905 års lag i Danmark.

Det har talats om prygelstraffen i England också. Jag vill nu icke närmare inlåta mig på den saken, därför att den har vidrörts här så mycket förut. Jag vill emellertid erinra om, att när denna lag, om hvilken det här varit tal, den så kallade »*Garrotters act*» af 1863 — jag fäster mig nu icke vid bestämmelserna om aga för barn, som åtminstone förr tillämpades rätt mycket i England, ehuru endast mot personer under 16 år — när denna lag trädde i tillämpning, hade de brott, mot hvilka den ursprungligen var riktad, redan så godt som upphört att förekomma, och lagen kunde därför icke utöfva någon inverkan på dessa brott — förnämligast så kallade garrotting, rån med användande af våld å person samt försök att medelst kväfning eller med stickvapen döda eu människa, brott, som före den tiden varit rätt vanliga i London och dess omgifningar. Jag skall i detta sammanhang be att få citera ett uttalande af en svensk fångpredikant, som varit i England och studerat förhållandena på detta område. Han säger: »När denna lag utkom, hade garrotting nästan alldeles upphört, hvarför i detta hänseende inga slutsatser kunna dragas om prygelstraffets inverkan på detta brott. Men de öfriga brott, på hvilka prygelstraffet kunde följa, såsom rån under andra former, hafva efter 1863 ingalunda aftagit, utan fastmera *under de närmast följande tio åren visat en så stark ökning, att prygelstraffet visat sig ej det ringaste förmå öfva den skräck, som därmed åsyftats.*»

Gentemot sådana vitsord af fullt sakkunniga personer går det icke att påstå, att prygelstraffets införande i Danmark och England visat goda resultat i praktiken. Man har för öfrigt, såvidt jag kunnat finna, icke brytt sig om att anföra några som helst bevis för ett dylikt påstående.

Nu är det så, att erfarenheterna äfven från vårt land nog icke heller gifva stöd för det påstående, som förekommer såväl i motionerna som i utskottets betänkande, att våldsförbrytelserna och sedlighetsbrotten tilltagit på de senare åren. Det torde i detta hänseende vara ganska betecknande, att lagutskottet, som nog tänkt sig, att så verkligen skulle vara förhållandet, ursprungligen synes haft för afsikt att i betänkandet meddela en statistisk utredning i detta afseende just för att på ett eklatant sätt styrka sitt påstående. Denna utredning har emellertid måst utelämnas, därför att af den

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

brottsstatistik, som förefinnes, det i själfva verket visar sig, att dessa brott äro i nedgående. Men i stället säger utskottet: »För en brottsling, hvilken icke såsom en skam känner det straff, som blifvit honom ådömdt, skall gifvetvis en kortare tids inspärning i allmän straffinrättning icke vara ägnad att i någon afsevärd mån verka återhållande. Fasthellre torde densamma i icke få fall för dem, som därpå drabbas, fullständigt hafva förlorat karaktären af straff. Denna omständighet är otvifvelaktigt anledning till att i ett icke obetydligt antal fall vederbörande icke bryr sig om att till laga åtal och straff befordra brott af den art, hvarom nu är fråga.»

Det vill säga, man synes hafva tänkt sig möjligheten af, att någon skulle komma och visa på den senaste brottsstatistiken, som ger vid handen, att de brott, hvarom här är fråga, i verkligheten icke tilltagit utan aftagit, och därför skulle det naturligtvis vara bra att ha en sådan här invändning till hands: »brotten ha visserligen tilltagit i antal, men den omständigheten, att straffet är så lindrigt, har gjort, att man i ett icke obetydligt antal fall ej brytt sig om att till laga åtal och straff befordra brott af denna art.» Nu vågar jag för min del hålla före, att *detta är ett påstående endast och allenast* af utskottet utan de allra ringaste bevis. Jag vet icke, att våra åklagare i det hänseendet begått någon underlåtenhet, sådan som här angifvits. Jag vill därmed visst icke säga, att det icke kan finnas brott af ifrågavarande art under senaste tiden, som icke blifvit åtalade. Men detta har berott därpå, att en stor del af dessa förbrytelser, vi må stifta hur bloddrypande lagar som helst, äro af sådan beskaffenhet, att tack vare gällande bevisregler den brottsliga icke blir fast. Det hjälper i sådana fall icke, om vi än införa aldrig så många bestämmelser om prygel i strafflagen. Det inträffar, isynnerhet i afseende å dessa brott, som ofta begås af en samlad folkhop, att deltagarna däri kunna undandra sig straff på grund af omöjligheten att åstadkomma bevisning.

Jag har med detta velat säga, att all den erfarenhet, man har om prygelstraffet, går i alldeles motsatt riktning mot hvad motionärerna och utskottet velat göra gällande. Den går i den riktningen, att detta straff icke verkat vare sig till förbättring af brottslingen — det vill ingen påstå kanske, att det gör — eller till befordrande af samhällets lugn och säkerhet. Jag vågar dock påstå, att de, som i detta afseende böra tillerkännas bästa vitsordet, äro de myndigheter, som ha med straffverkställigheten att skaffa, och särskildt fängvårdstjänstemännen. Men utaf den enquete, som tidningspressen satt i scen angående denna fråga, finner man, att visserligen en eller annan fängvårdstjänsteman uttalat sig för prygelstraffet i en eller annan form, men att det ojämförligt största antalet af dessa tjänstemän uttalat sig *mot* detsamma; och jag skulle tro, såsom jag nyss nämnde, att dessa uttalanden böra ha det största vitsordet.

Beträffande den här frågan är det nog i alla fall så, att hvar och en har tagit sin ståndpunkt, och då hjälpa icke några förnufts-skäl. Men det är en synpunkt, som här i dag ännu icke fram-hållits, och som för mig kanske är den hufvudsakligaste, och det är det, att, då vi 1841 delvis och 1855 slutligen aflägsnade prygel-straffet ur vår lagstiftning i den form det då hade, så gjorde vi en gärning, som stod i fullkomlig samklang med tidsandan och den utveckling af straffrättsvetenskapen, som hade ägt rum. Denna utveckling har gått i riktning mot *humanisering*, och det icke under årtionden utan under århundraden. Och utvecklingen går aldrig sin väg tillbaka hvarken i delen eller i det hela. *En tillbakagång till mindre humana straff blir en tillbakagång äfven i kultur.* Åtminstone föreligger en sådan fara. Det som härvid är det värsta, är, att man vill i vår strafflagstiftning införa prygel som *ordinarie straff*, låt vara tillägsstraff. Det är en helt annan sak, om det står kvar i någon instruktion för fångvärderna och tillämpas såsom disciplinstraff i fängelserna, än att åter införa det i *lagstiftningen* igen. Jag är fullkomligt övertygad om att det kommer att hämna sig, i fall man gör något sådant.

Det är en helt annan sak med England och Danmark. Där har man icke åter intagit detta straff i lagstiftningen, efter att det förut varit borta därifrån, ty både i England och Danmark fanns det förut. Så är emellertid icke förhållandet hos oss. Hos oss är det dess bättre redan borta. Och att då taga in det igen skulle vara en stor tillbakagång. Det är detta, som är det farligaste, och det är, för mig åtminstone, det mest tungt vägande skälet i hela denna fråga.

Nu har under sista delen af debatten ett par talare sökt trösta oss med, att det ju icke är direkt fråga om att återinföra prygelstraffet. Man säger: vi äro icke säkra på, om vi vilja ha något prygelstraff, men vi vilja ha en allsidig utredning. Ja, det är det där talet om en »allsidig utredning», som är så förledande. Men, om Riksdagen skrifver om utredning af prygelstraffet, måste det ligga någon praktisk mening därunder; och hvad är det för praktisk mening om icke den, att prygelstraff skola vi ha. Den meningen kommer åtminstone att läggas in däri, det är alldeles oeftergifigt. Att Riksdagen endast skrifver och begär ur vetenskaplig synpunkt en utredning om prygelstraffet, det lärer man icke få någon i Riksdagen att tro och ingen utom Riksdagen heller.

Jag skall, på grund af hvad jag nu anfört, be att få yrka afslag på utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Kjellén: Herr talman, mina herrar! Här har erinrats — senast af den siste talaren — om åsikterna under den gamla liberalismens tid, då uppfattningen af hela världen var privatindividualistisk och alltså äfven straffet sågs så godt som utslutande ur subjektiv synpunkt — den tid, som i vårt land tog bort prygel-

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

straffet, det gamla spöstraffet. Men tiderna förändras och vi med dem. Vi ha redan i andra afseenden vuxit ifrån den privatindividualistiska uppfattningen. Vi ha t. ex. fått bevittna en tillbakagång i den ekonomiska politiken till tullarna, hvilka kanske på vissa håll icke ses stort bättre än prygel, men som man ändå ej kommer ifrån. Det är ju då tänkbart att äfven på nu ifrågavarande område en tillbakagång kan vara vår tid värdig, och att den kan vara af godo.

Jag skall nu tillåta mig att erinra om denna frågas förhistoria, sedan den liksom åtskilligt annat, som under gammalliberalismens tid graflades, åter kommit upp på dagordningen.

Det var, såsom vi nog minnas, framförallt eifarenheterna från fängelserna, som gjorde, att frågan om spöstraffet ånyo kom upp på Riksdagens bord. Den föranledde 1898 en skrivelse n:o 133 från Riksdagen (båda kamrarna alltså), däri det bland annat heter: »såväl mörkt fängelse som fängelse med hårdt nattläger måste äfven anses som lämpliga medel att hos den därmed bestraffade framkalla den varaktiga känsla af obehag, som straffet bör medföra och sålunda bibringa brottslingen skräck mot förnyad lagöfverträdelse.» Vidare säges det: »Utöfver de affliktiva straff, som ofvan förordats i fråga om allmän skärpning af det kortvariga fängelsestraffet, synes emellertid för yngre manliga brottslingar kroppsaga vid dylika brott böra komma till användning, då erfarenheten visar, dels att vissa brott mot person i stort antal begås af sådan ungdom, dels ock att tillfogande af kroppsligt lidande har en mäktig kraft att böja ett ungt, mot samhällsordningen trotsigt sinne.» Redan för 10 år sedan har Riksdagen alltså uttalat sig bestämdt, under vissa gifna förutsättningar, för kroppsaga såsom straffart. Det bildade den så att säga högra sidan af ett program, på hvars vänstra sida stod den villkorliga domen: å ena sidan alltså ett ultramodernt uppslag på straffrättens område, och å den andra sidan alla tiders och alla folks erfarenhet, om ock stundom undanskymd. Man ser tillika, att detta program innebär ett slags balans: det villkorliga straffet är ju från brottslingsynpunkt att betrakta såsom en förmån, som under vissa förhållanden får betalas med det skärpta straffets obehag. Staten vill i det längsta undvika att utdela straff, men göra dem effektiva, då det ändtligen måste ske. Det är programmet från 1898.

Huru har nu detta program kommit till utförande i strafflagstiftningen 1906? Jo, så att den vänstra vågskålen i programmet fått sin fulla tyngd, men icke den högra. Den högra har lättats så till vida, som man icke lagt ned i den det strängaste straff, som programmet af 1898 förutsatte — det blef icke strängare än hårdt nattläger och mörkt enrum. Det har således blifvit ett annat, för brottslingen mera tilltalande, balansförhållande än 1898 års Riksdag förutsatte. När vi en midnatt i april 1906 debatterade den saken, tillät jag mig anmärka härpå och uttala den förhoppning, att den ursprungliga balansen snart skulle återställas, genom att man lade till prygelstraffet i den högra vågskålen. Det var därför ganska

naturligt, att jag skulle vilja lämna min medverkan, då denna fortsättning nu i motionsväg påyrkades; och som jag i tamligen stor utsträckning fått spela rollen af »Prügelknabe» för dessa motioner, skall jag nu tillåta mig att något försvara dem.

Det är detta, jag härvidlag först vill framhålla, att man icke får släppa ur sikte, att dessa motioner icke afse annat än att fullborda ett program i strafflagstiftningsväg, som Riksdagen redan en gång och utan mycken tvekan, antagit, nämligen 1898. Man måste då fråga: hvad har hänt under dessa senaste 10 år, som skulle förmå Riksdagen att handla annorlunda nu? Har den brottslighet aftagit, mot hvars bakgrund 1898 års program tillämnade prygel? Eller har man kommit till en annan och mera djup insikt om prygelstraffets värde? Båda dessa frågor ha bejakats. Jag skall därför tillåta mig att försöka underkasta dem hvar för sig en såvidt möjligt opartisk och lidelsefri undersökning.

Skulle verkligen alltså de råa brott, som vittna om synnerlig ondska, hafva aftagit i vårt land under de senare åren? Jag skulle gärna vilja tro det, men erfarenheten talar tyvärr ett helt annat språk. Jag menar icke den schematiska erfarenhet, som vetenskapen här kan åvägbringa, och på hvilken den förre talaren trodde med en tro, som kunde försätta berg, utan jag menar den praktiska erfarenheten. Här kan man verkligen säga, att känd sak är så god som vittnad. Nu har man emellertid anført en sifferstatistik, som skulle visa, att dylika brott verkligen aftagit på de senare åren. Jag är emellertid rädd för att mycket arbete och mycken lärdom här blifvit förbrukade till ringa nytta. Denna bevisning räcker icke att rubba den dagliga erfarenhetens vittnesbörd. Hvarför icke? Därför att statistiken lär hvad som *bokföres*, men erfarenheten lär hvad som *är*. Lika litet som man kan få något begrepp om influensans härjningar här i hufvudstaden uteslutande på grund af distriktläkarnes rapporter, lika litet kan man få någon visshet om dessa brotts verkliga antal uteslutande af fångrapporterna. Men, invänder man, statistiken bokför dock efter samma principer år efter år, och då bör den kunna ge en approximativ ledning vid jämförelse mellan olika år. Ja, det är sant, under den förutsättning nämligen, att bokföringen har samma tillgång till material under samma tid. Jag fruktar, att denna förutsättning icke här föreligger. För att fångvårdsstatistiken skall få tag i t. ex. misshandelsbrotten, måste de först *beifras*; men jag fruktar, att detta sker i aftagande skala. Utan tvifvel ha de rätt, som klaga öfver tillväxande slapphet i omsorgen om lagens helgd och ordningens upprätthållande här i landet. Viktigare än att stifta nya lagar vore förvisso att strängare tillämpa de gamla, som redan finnas; men denna stränghet synes på ett betänkligt sätt aftaga år ifrån år.

Det ligger gifvetvis ingen anmärkning mot ordningsmakten själf i detta påpekande; snarare en anmärkning mot tidsandan, eller kanske folkandan. Jag är här delvis förekommen af talaren på

*Ang. införan-
de af kropps-
straff för
vissa brott.
(Forts.)*

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

östgötabanken, men jag kan icke underlåta att till yttermera styrka göra en liten jämförelse mellan förhållandena här och i England. Huru är det i England? Om en polisman griper in på gatan mot någon fridstörare, så ställer sig allmänheten icke likgiltig, än mindre tar den parti för fridstöraren. Allmänheten vet naturligtvis, att polisen kan misstaga sig, men den tager icke från början som en klar sak, att den, som har rättsordningens upprätthållande till lifsuppgift och som bär uniform till tecken härför, att det är han som har orätt gentemot en okänd person. Allmänheten ställer sig alltså på polisens sida. Huru är det hos oss i denna del? Jag är rädd för, att denna djupa och naturliga solidaritet med ordningsmakten icke är så stark hos oss. Sker ett uppträde på gatan, stå de flesta och se på, liksom om det vore en tuppfäktning till deras nöje, i fall de icke rent af vilja hindra polisen i hans pliktutföring. Jag reste en gång i en spårvagn här i Stockholm, då en berusad person ville tränga sig in i vagnen och satte sig till våldsamt motstånd, då konduktören, sin plikt likmätigt, sökte afföra honom. Hvad gjorde då passagerarne? Jo, några damer — mycket snälla damer — ropade till konduktören att icke vara så stygg utan låta karlen komma in. Detta är, mina herrar, en mycket obetydlig bild ur lifvet, men den är typisk, och den inger allvarliga tankar. Ingen har en personligen så obehaglig, så tung och ansvarsfull uppgift som ordningsmakten. Huru skola vi begära, att den pliktstroget skall utföra sitt maktpåliggande uppdrag till allas vårt bästa, om den icke blott saknar uppmuntran från allmänhetens sida, utan till och med finner motstånd hos denna allmänhet! Ingen vill försvara polisöfvervåld och trakasserier, men man måste dock tänka på de omständigheter, under hvilka polisen arbetar; och om polisen icke får något tack för sin pliktuppfyllelse, utan bara obehag, då ligger det alltför mänskligt nära till hands, att polisen i tvifvelaktiga fall — och de äro legio — undandrager sig obehaget, och det få vi sedan alla lida för.

Då jag ser, att det högt berömda skämtsällskapet S. H. T:s ordförande har ordet efter mig, skyndar jag att tillägga, att det icke är min mening att hela allmänheten skall ha prygel; jag har endast velat framhålla, att detta är en gemensam sak för hela allmänheten. Vi ha faktiskt alla blifvit lidande på vår slappa uppfattning, att rättsordningen är blott polisens och icke hela allmänhetens sak; och lidandet visar sig i *massor af obeifrade misshandelsbrott*. Sälunda förklaras den skenbara motsägelsen mellan statistiken och erfarenheten. De flesta af dessa brott bli obeifrade och komma därför icke in i statistiken. Men vi se dem omkring oss i lifvet, i hvardagslifvet, snart sagdt hvar vi gå.

Jag skall taga ett enda litet exempel: Jag såg en gång på en af Göteborgs mest trafikerade platser en man plötsligt falla ned på gatan, och, när jag kom fram till honom, yttrade han, att det var ett par vilda sällar, som i förbigående utan ringaste orsak eller

varning slagit ned honom; de voro dock försvunna i vimlet, och ingen polis var i närheten, så att någon efterräkning fingo de icke. När sådant kan hända nästan på ljusa dagen på lifligt trafikerade platser, då förstår man, att man här rör sig på ett område, där statistiken icke är mäktig att gifva oss fullt besked.

Också synes den allmänna opinionen vara sällsynt enig i den uppfattningen, att här ifrågavarande brottslighet verkligen tilltager, och att ordning och säkerhet alltså aftaga i landet — den allmänna opinionen nämligen hos den partilösa allmänheten. Ett uttryck härför kan man kanske se i framkomsten af dessa båda förkättrade motioner, den ena ifrån Skåne med påskrifter från olika håll, den andra ifrån Skellefteå; det vill således synas, som om denna uppfattning sträckte sig från den yttersta södern ända upp till höga nordn. Nu säger man, att detta är bara blind tro och en känslöstämning. Är då icke aversionen mot prygel lika mycket känslöstämning? Vi få i detta fall sätta tro emot tro, såsom så ofta förekommer. En sådan allmän opinion brukar man eljest mycket respektera. Det har till och med bragts på tal att genom referendum göra den till högsta domstol öfver statsmakterna i författningsfrågor. Där kan man dock tvifva på, om det öfverhuvud alltid finnes en folkvilja, ty ofta är folkviljan en skapelse af de aktiva politikerna själfva. Men i nu föreliggande fall föreligger verkligen en spontan, naturlig och frivillig opinion, bildad på daglig erfarenhet, och det synes, som om det borde vara svårt att stryka bort den ur diskussionen som luft.

Men, mina herrar, samma opinion, som håller före, att råheten och ondskan i samhället verkligen tilltaga, samma opinion utpekar med samma enhällighet prygelstraffet som det bästa botemedlet mot det onda. Det är sällan man träffar på en sådan öfverensstämmelse hos folk, på hvilkas själfständiga omdöme man i vanliga fall har anledning att sätta värde. Skulle verkligen en sådan opinion fara alldeles vill? Jag fruktar, att den vetenskap man här åberopar, skall stå sig lika slätt som statistiken i fråga om brottslighetens verkliga utbredning.

Först och främst måste vi komma öfverens om hvad det här verkligen är fråga om. Det är icke fråga om att ge prygel öfver lag, det är icke heller fråga om att ge prygel åt alla brottslingar, utan det gäller endast vissa särskildt utpekade kategorier. Det är icke ens fråga om att lagstifta för dem nu, utan blott att begära en *utredning om hvar gränsen går* mellan de fall, där prygel kan vara af godo, och där det kan vara af ondo. Ja, det är icke ens en positiv begäran, som det här är fråga om, utan — såsom en ärad talare på stockholmsbanken gjorde gällande — här är endast fråga om, *hurvida* och *i hvad mån* tanken på prygel kan få form i vår lagstiftning. Är det verkligen möjligt, att kammaren skulle kunna taga på sitt ansvar att afslå en så naturlig och så försiktig begäran, hvilken stödes på en allmänt utbredd opinion förutom på

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

ett Riksdagens beslut, som visserligen är tio år gammalt, men väl ändock icke får anses falla under preskriptionslagen?

Gentemot dessa fakta, om hvad det verkligen är fråga om, faller det allra mesta af hvad här säges emot saken alldeles värdelöst till marken. Hvad tjänar det till, att hospitalsläkare eller fångvårdare påvisa enstaka fall, då prygel *icke hjälper!* Det veta vi förut, att sådana fall finnas. Men det är icke fråga om sådana fall, utan det är fråga om sådana, där prygel *hjälper*. Hvad gagnar ett allmänt resonemang om brottslingen och hans beskaffenhet och förmåga att tåla vid ett straff o. s. v.! Det är icke fråga om genomsnittsbrottslingar, medeltalsbrottslingar, utan om vissa bestämdt utpekade kategorier af brottslingar. Kan det påvisas bestämda grupper af brott, där prygel måste anses på grund af erfarenhet vara lämpligt, då är det klart, att den synpunkten bör ha vitsord, när fråga är om att begära en utredning af saken. Det kan sedan göra detsamma, om det finnes hundra och tusen grupper, där prygel icke passar. Vi ha aldrig tänkt oss prygel såsom ett universalrecept utan såsom ett specificum, för att tala läkarspråk.

Alltså måste en verklig och logisk motbevisning gå ut på, att prygel *aldrig* kan vara nyttigt, öfver hufvud taget, under den gifna förutsättningen. Hvilken nytta kan då här komma i fråga? Dels nytta för brottslingen, såsom förbättring, dels nytta för samhället, såsom förebyggande brott genom afskräckning. Intetdera skulle här äga giltighet. Jag skall betrakta saken ur båda dessa synpunkter.

Skulle prygel således verkligen sakna all förmåga att uppfostra och förbättra? Skulle all världens hittillsvarande erfarenhet vara blott ett sken, värdelöst för oss, »sena tiders barn»! Jag skall först be att få återropa ett vittne, som jag tror skall vara rätt svårt att jäfva. Det har nyligen uti England — äfven jag tillåter mig alltså att vädja till Englands uppfattning — af en mycket erfaren pedagog utgifvits ett arbete med titeln »Hur en engelsk gentleman danas». I detta arbete läses enligt öfversättning i en svensk tidning följande: »Det kan förefalla underligt, att kroppsstraff ingå som en allmänt erkänd beståndsdel i uppfostran af den blifvande gentlemannen, härskartypen. Men så är det, ty engelsmännen anse, att *förödmjukelsen icke ligger i straffet, utan i förseelsen, som bestraffas*. Arbetare- och medelklassen opponerar sig emot kroppsstraffet, men aristokratien gillar det och låter sina barn undergå det — se där ett egendomligt drag i det nutida engelska samhällslifvet. Och många framstående engelsmän ha långt in i lifvet bevarat i särskild vänskap just den eller de lärare, som pryglat dem mest.» Detta, mina herrar, står i en *liberal* tidning, en af de argaste emot prygel hos oss, och det står under följande under rubrik: »Hemligheten i den engelska nationens styrka och storhet.» Jag får väl icke tolka detta som så, att det är författarens mening, att prygelstraffet ensamt skapat Englands styrka och storhet, men uppenbarligen är det denne liberala tidningsmans uppfattning, att

prygel i alla händelser icke stått i strid mot den utveckling, som gjort England till hvad det är. Men samma vittnesbörd kommer från många håll. Jag skall för ögonblicket erinra om ett från Japan, hvilket land också visat sig mäktigt en viss utveckling. Det var en japan, som yttrade till en europé på tal om en tredje person, att »denne person har varit min lärare, och han har gjort mig den största tjänst, som någon människa gjort mig: han har gifvit mig det värsta prygel, som jag fått i hela mitt lif; det tog bort det onda hos mig, och jag är honom alltid tacksam därför».

Nu tänker kanske någon af eder, mina herrar, att denna erfarenhet gäller blott engelsmän och japaner, men icke oss, samt därtill att den gäller blott barn, men icke vuxna. Jag skall då be att få intyga motsatsen med ett enda litet exempel härifrån Sverige, en händelse, som passerade för något antal år sedan nere vid västkusten. En person möter en dam, förföljd af en slyngel; han tillhåller denne att hålla sig undan, men får fräcka svar; han varnar, men utan verkan; han är emellertid händelsevis stor och stark; han griper den andre, sätter hans hufvud mellan sina ben och anbringar sedan på den för uppfostran och hvilat lika väl afpassade delen af kroppen en ordentlig, lång och genomgående bastonad. Delinkventen afstod vid närmare eftertanke att bevaka sina rättigheter inför domstol såsom förfördelad i målet. Men så kommer det märkliga: något år efteråt möter den, som sålunda på fri hand tillämpat prygelstraffet, en främmande person, som kommer fram till honom och tackar honom varmt och hjärtligt — det var den, som fått afbasningen. Och han sade: »Det där väckte mig; jag har därigenom kommit att tänka på åtskilligt, och jag tror, att jag nu skall sköta mig så, att jag åtminstone icke behöfver komma på fästning.» Detta exempel visar, hvad som skulle visas, nämligen att prygel *kan* verka förbättrande äfven på äldre folk; och jag tror, att mer än en af oss skulle ur sin egen erfarenhet kunna sekundera med exempel, om de så ville.

Men nu säger man, att detta gäller prygel *på bar gärning*; det blir en annan sak, om pryglet försvinner långt inne i proceduren af ett allmänt rättsförfarande, då får det icke samma uppfostrande betydelse. Denna invändning här sarskildt betonats af 1902 års kommitté och äfven af den högt ärade talaren, som i dag först försvarade reservationen. Jag får medgifva, att detta efter mitt sätt att se är den allvarligaste invändning, som öfverhufvud gjorts mot saken, det enda, som gjort mig själf något tveksam. Men sedan jag närmare börjat reflektera på detta inkast, har jag icke kunnat finna det annat än psykologiskt förfeladt. Jag antager, att åtminstone de, som anse denna fråga förnämligast vara en fråga om ligapojkarnas människovärde, skola instämma med mig härutinnan. Ty hvad är tankegången, ifall man anser, att straffet måste följa omedelbart på brottet? Jo, den, att missdådaren skall behandlas efter samma norm som en hund. Hvarje hunddressör vet, att där

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

måste straffet följa omedelbart. Men hvarför? Jo, därför att hunden *glömmes*. Men tror man verkligen, att en människa, hon må stå på brottets lägsta trappsteg, på samma sätt tappar bort sammanhanget mellan brott och straff? Med all aktning för kommitterade och för reservanterna inom lagutskottet kan jag icke finna annat, än att detta är en falsk psykologi. Jag erkänner gärna, att det vore bäst, om straffet kunde följa omedelbart på gärningen, men man måste dock fasthålla, att det — under eljest gifna förutsättningar — måste kunna ha en god verkan för en tänkande och eftersinnande mänsklig varelse, äfven om det kommer ganska långt efter den brottsliga handlingen.

Men äfven om man nu icke medgifver detta, så synes det dock, att man icke borde förneka, att straffet verkar *afskräckande*, när det kommer. Detta blotta faktum, att det någonstädes under rättsförfarandet kan komma en situation, då kroppen själf får svida för hvad den gjort i ondska och råhet — det verkar absolut återhållande i onskans stund. Vi må minnas, att det här icke är fråga om öfverilade brott, begångna i en stund af lidelse; här är ständigt den förutsättningen, att det skall vara brott begångna af sinnets låghet och ren elakhet.

Härmed äro vi alltså inne på sakens andra och efter min mening mest viktiga, för att icke säga afgörande sida: den afskräckande eller samhällssynpunkten. Det går dock icke i längden att betrakta denna sak endast från brottslingarnas synpunkt; vi måste också se den från hederligt folks synpunkt. Det är väl icke endast våldsverkarne, som ha människovärde uti landet. Och dem, som äro så noga med brottslingarnas psykologi, skulle jag vilja fråga: är denna sak icke också af en viss betydelse för de öfverfallne? Ett upprörande öfvervåld gör väl icke mindre ondt, om det händelsevis kommer från en epileptiker, än om det kommer från en normal människa? Icke skall man uteslutande se saken från den öfverfallandes synpunkt. Men först och främst, den *objektiva* synpunkten måste komma till sin rätt, nämligen att det skett ett brott mot rättsordningen och den personliga tryggheten; detta måste bli hufvudsaken. Frågan är ingen ensak mellan laglydige och laglöse medborgare, ej heller mellan brottslingen och straff-exekutorn, utan den är hela samhällets sak. Skall man icke förstå, att vi här ha att göra med ett hygieniskt förhållande snarare än med ett terapeutiskt — för att åter tala läkarespråk — d. v. s. att vi böra skydda samhället mot en fara snarare än kurera enstaka individer för en sjukdom! Jag tror, att detta är en ganska modern ståndpunkt att icke först invänta brottslingens framträdande, för att sedan taga honom om hand och kurera honom, utan att förekomma brottslingars uppträdande. Och det är framför allt ur denna synpunkt, som vi anse prygelstraffet ha en uppgift i ett rätts-samfund.

Man har, om jag fattat rätt, velat rent af förneka denna af-

skräckande verkan på råa naturer. Jag skall då erinra om, hvad som ägde rum här uti staden för ett antal år sedan. Lösa personer, som häktades och hade att vänta årtal af tvångsarbete, började använda knif i kall beräkning att komma ifrån med ett par månaders straffarbete. Detta skedde i nästan epidemisk utsträckning, ända till dess att revolverar anskaffades för detektiva polisen; detta bekantgjordes, och då upphörde dessa råa förseelser med ens. Här är väl ett klart fall, då det visat sig, att starkt kroppsligt ansvar verkar afskräckande. I alla händelser är prygel ett straff, som mer än de flesta kan utöfva verkan i stor skala. Det är som ett högt pris — visserligen i motsatt riktning — som kan verka befruktande på ett helt folk, fastän endast en får det. Frukten för prygel kan sålunda afhålla tusen våldsverkare och därigenom skydda hundratusental hederliga och fredliga medborgare. Det är naturligtvis icke efter antalet fall, då prygel utdelas, som man skall bedöma ett sådant straffs verkan.

Det är på denna afhållande och förebyggande verkan, som vi lägga hufvudvikten. Tro herrarne, att motionärerna tagit upp denna sak af kärlek till prygelstraffet såsom sådant? Jag tror mig kunna tala å motionärernas vägnar: vi älska icke prygelstraffet, vare sig för egen del eller andras. Det är icke kärlek till prygel utan *ovilja emot det råa våldet*, som dikterat motionerna och utskottets förslag. Jag tackar den förste talaren för, att han så öppet erkände åtminstone den goda viljan hos oss, som undertecknat motionerna, erkände, att vi här ledas af verkligt allmänna motiv för att söka nå hvad vi anse godt, rätt, nyttigt och nödigt. Kunde man bjuda oss något annat verkligen effektivt straff, så skulle vi mer än gärna acceptera det. Men vi lita icke på t. ex. det hårda nattlägrets afskräckande verkan på naturer, som kanske ha föga mjukare hemma i hvardagslivet. Vi lita öfver hufvud i dessa fall icke på negativa lidanden, på passiva medel, på umbäranden. Dessa straffarter bita efter vår uppfattning icke på så råa naturer som de, hvarom här är fråga; och vi anse, att kuren skall rätta sig efter patientens tillstånd och icke efter läkarens. Vi böra därför icke skjuta vårt förfinade nervsystem in under frågan om hvad de allra mest förhårdade brottslingar kunna behöfva. Den som kan rycka ut tungan på en häst, därför att denne sparkat honom, den som kan öfverfalla värnlösa kvinnor i natten med stenar, för att icke tala om än värre öfverfall, den som kan knifskära folk med kall beräkning att få mindre straff o. s. v., den har sannerligen icke för fint skinn att tåla litet prygel själf.

Det är detta man har så svårt att se, att straffet står i *upp-lösligt sammanhang med brottet*. Här är icke en akademisk diskussion om nöjet eller obehaget af prygel, utan vi se saken mot den mörka bakgrunden af den förvildning, som vi icke kunna undgå att finna i det nutida samhället. Det är endast tal om, att den, som utöfvar våld, skall få lida våld. När det var fråga om att upp-

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

häfva dödsstraffet i Frankrike, fällde en spirituell person det bekanta yttrandet: »Ja, må herrar mördare göra början!» På samma sätt kunna vi säga om pryget: »Må herrar våldsverkare göra början!» Den hederlige har ju icke något att frukta. Det finnes samma skydd för prygel, som Louis de Geer en gång påpekade mot Manderströms anmärkning angående en föreslagen strafflag, att den icke skyddade mot beskyllning för äktenskapsbrott: »Jo, genom att icke begå det», svarade de Geer.

Det är således mer än egendomligt, att man i denna reform velat se ett uttryck för en klasslagstiftning. Den synpunkten förefaller mig smaka af samma förföljelsemani, som på sin tid tyckes ha förledt socialdemokraterna i denna kammare att motsätta sig bariärens uppförande kring riksdagshuset, liksom om den skulle afse att utestänga socialister! Efter min mening skulle lagen naturligtvis tillämpas lika för alla klasser, hvarhelst dess förutsättning finnes. Till och med grefvar skulle alltså kunna få smaka »katt» eller hvad man skulle kunna kalla bestraffningen. Hvar och en har sig själf att skylla. Till dem, som kalla detta en strafflag för arbetareklassen, skulle jag vilja säga endast det, att de icke lära undkomma den logiska konsekvensen, att de råa brott, som äro straffets nödvändiga förutsättning, också skulle vara ett klassprivilegium för arbetareklassen! Vilja de verkligen kasta en sådan skugga på en hel klass? Skulle det vara för djärft att tvärtom tro, att äfven hos oss allmänheten och icke minst arbetareklassen skulle vara kommen till den ståndpunkt, på hvilken Englands folk står, enligt det citat jag nyss uppläste, nämligen att förödmjukelsen *icke ligger i straffet, utan i förseelsen*, som bestraffas?

Kallar man detta klasslagstiftning, javäl, det må så vara; men det är icke arbetareklassen, utan *förbrytareklassen*, våldsverkareklassen, den drabbar. De, som anse, att prygel är något, som man icke under några förhållanden får tänka på eller tala om här i landet, borde besinna, huruvida de icke ovetande kunna komma att gagna förbrytareklassen, när de tro sig gagna arbetareklassen. När de icke rekommendera något annat starkt straff i stället, ligger detta resultat blott alltför nära till hands. Man må nämligen besinna, att saken kommit i ett nytt läge, sedan den nu på detta sätt bragts på tal, än den var förut. Om Riksdagen nu skulle afslå detta förslag, så kan det hända, mina herrar, att det kommer att uppfattas såsom ett förtroendevotum för ligapojkarna. Ty där tager man icke våra fina och vetenskapliga hänsyn till straffets mer eller mindre tidsenliga beskaffenhet, utan där ser man rätt igenom alla möjliga dimmor, ser saken sådan den är, och då ligger det icke långt borta, att man tycker sig ha fått en uppmuntran på sin bana.

Man behöfver icke heller alltför mycket bekymra sig öfver straffets påstådda brutalitet, ty det är icke brutalare än själva brottet. Det är icke grymmare att utöfva våld på en person, som förut utöfvat upprörande våld, än att öfva laglöst våld på en fredlig med-

borgare. Att det icke är någon verklig humanitet, någon verklig barmhärtighet, som här draperar sig i humanitetens mantel, det visar sig däraf, att detta tal om brutaliteten förnämligast höres från ett håll, där man icke drager sig för att använda bojkotter och följelser mot misshagliga personer i en utsträckning, som kan förgifta hela dessas lif. Hvilket tro herrarna är det i grunden djupaste lidandet: ett prygelstraff, som går öfver på en gång, eller denna utpinade tillvaro, som dag för dag, vecka för vecka, månad för månad ser sig beröfvad alla existensmöjligheter, ser alla arbetstillfällen försvinna, ser sina närmaste utsatta för hungersnöden, ser sig beröfvad den ena möjligheten efter den andra att lefva ärligt på sin ärliga öfvertygelse? De, som låta andra undergå ett sådant lidande, hafva ingen rätt att här föra humanitetens talan. Hvad som kränker *deras speciella klassmedvetande*, det förfölja de skoningslösare och grymmare, än här är fråga om från statens sida. Jag skulle också tro, att i detta deras sätt att förfölja ingår prygel — och detta visserligen utan någon föregående läkarbesiktning. De må då heller icke undra på, om man i den *allmänna samhällsfredens* och *rättsordningens* och *nationalstatens* namn påyrkar samma förfarande, som de använda i kamratskapets heliga namn. Här är icke fråga om skilda grader af humanitet eller skilda grader af kultur, utan här är fråga om två rättsåskådningar. Den ena inskränker sig till en klass i samhället, den andra söker omfatta hela nationalstaten.

Jag vänder mig slutligen till dem, som här i salen vid olika tillfällen framställt lagstiftningen i allmänhet såsom till sitt väsen endast en försökslagstiftning. Själf har jag icke kunnat gilla denna synpunkt, men för mig är det icke heller nu fråga om något experiment; jag vet inom mig fullt och fast, att denna straffreform skulle vara till nytta för landet. Men borde icke de, som hylla principen om försökslagstiftning, ur den synpunkten kunna förena sig med oss nu? Kunde det icke ändå föreligga skål att genom en lagstiftning för t. ex. tio år försöka få det utredt, om icke prygel verkligen motsvarar de förhoppningar, som man på så många håll allvarligt och med djupaste öfvertygelse fäster vid denna straffart? Det kan ju icke vara någon landsolycka — det måste jag emot den förste ärade talaren säga — om försöket skulle misslyckas; något värre hade ju icke skett, än att en eller annan person under för honom synnerligen graverande omständigheter fått undergå ett lidande utan resultat för det allmänna. Skulle åter försöket visa sig lyckadt, då vore ju därmed ett steg taget till verklig och större landslycka än den vi nu hafva. Ty någon annan grund till ett landslycka kan dock icke läggas än den gamla, som inneslutes i det svenska krafvet på en statsmakt, som har till första och yppersta bud att »lag styrka och frid hålla».

Alltså, herr talman, ber jag att få yrka bifall till lagutskottets hemställan.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr *Mallmin* instämde.

Herr Kjellberg: Herr talman, mina herrar! Den siste ärade talaren frambar inför kammaren en del tacksägelse från individer, som vid olika tillfällen erhållit prygel, och han framhöll sedan, att, då han varit med om att underteckna den ena af förevarande båda motioner, han icke gjort det af några egennyttiga beräkningar, utan endast af intresse för det allmänna bästa. Det kan emellertid icke nekas till, att den värme, hvarmed tacksägelseorna framfördes, gjorde, att man nästan kunde vänta någonting, som låg bakom i form af egennyttigt intresse för det förslag, som nu föreligger.

Jag vill nu, genom att använda mig af en utaf herr Kjellén själf begagnad liknelse, söka framvisa den grundskillnad, som ligger emellan de bägge olika åskådningar, hvilka kommit till synes under denna debatt.

Herr Kjellén jämförde en undersökning af prygelstraffet och dess inverkan på brottsligheten med en undersökning af influensans härjningar i Stockholm, och han talade därvid om den statistik, som härför vore af nöden, jämte en del andra undersökningar. Jag vill då fästa den ärade talarens uppmärksamhet därpå, att, när det gäller influensan eller andra farsoter, det är en lycka för samhället, att vi i afseende på dessa sjukdomar ställt oss på en modern och *naturvetenskaplig* åskådnings grund, som lär oss att taga reda på sjukdomarnes orsaker och därefter rätta vår verksamhet för deras bekämpande. Det är således just detta, som utmärker vår tids uppfattning i fråga om farsoter och andra sjukdomar, till skillnad från de tider, då den allmänna uppfattningen af sjukdomarne var rent metafysisk, i det man bland annat uppfattade sjukdomen endast såsom ett af en högre makt sändt straff för människornas synders skull. Det var ju icke längesedan, som här i Stockholm en engelsk läkare höll ett föredrag för studenter om smittosamma sjukdomar, därvid resultatet af hans framställning blef, att sjukdomarnes orsaker vore synden. Vi förstå då, huru det skulle komma att gå med ett samhälle, som ville ställa sin hälsovård och ordna sin kamp mot sjukdomarne i enlighet med ett sådant resonemang.

Är det icke så, att vi i våra dagar fått en naturvetenskaplig åskådning öfverförd äfven på det område, som vi kalla *själslivets*? Hafva vi icke också där funnit och upptäckt lagar, som vi kalla själslivets lagar? Dessa lagar hafva vi visserligen icke stiftat, men de finnas i allt fall, och vi hafva åtminstone delvis lyckats afslöja dem samt rätta oss efter dem, när vi vilja motverka och bekämpa sjukdomarne på det själsliga området. Nu menar jag icke, att hvarje brottsling är en sjukligt förändrad individ, och jag vill icke göra mig till talman här för en sådan teori, ty själfva denna punkt i den moderna uppfattningen af brottsligheten har icke så mycket att göra med den nu föreliggande frågan. Det är i stället någon-

ting mycket konkretare, som jag nu vill fästa uppmärksamheten på. Herr Kjellén har sagt, att dessa motioner vända sig mot vissa bestämdt utpekade *brottslingar*. Nej, herr Kjellén, det är just det, som dessa motioner icke göra, de vända sig mot vissa bestämdt utpekade *brott*, och det är just däri, som vi se ett framträdande af och ett vidhållande af den gamla *metafysiska* uppfattningen af brottet. Med andra ord sagdt, man vill tillämpa detta i praktiken så, att man säger: samma brott, samma straff, utan någon som helst hänsyn till brottslingens själsliga egenskaper och de sociala omständigheter, under hvilka de utvecklats. Men det är just detta senare, som den moderna uppfattningen på detta område vill försöka få fram i praktiken. Det är icke af någon slapphet, icke af något slags oro för att brottslingen icke skulle hafva det tillräckligt bra, o. s. v., utan helt enkelt i samhällets eget praktiska intresse, som man frågar: huru skola vi på det mest effektiva sätt kunna i samhällets intresse bekämpa de yttringar på det själsliga området, hvilka motionärerna trott sig kunna korrigeras med prygel?

Herr Kjellén sade vidare, att prygelstraffet inverkar icke blott på den, som får undergå detsamma, utan det sträcker sina välsignelsebringande verkningar till tusen och åter tusen, som icke fått det. Jag instämmer i afseende på verkningarnas räckvidd, ehuru jag icke vill kalla dem välsignelsebringande. Min uppfattning i fråga om prygelstraffen är den, att de förråa icke blott brottslingen, utan äfven det allmänna tänkesättet. Ty skulle lagstiftarne visa, att de ville i samhällets kamp för åstadkommande af bättre förhållanden taga till ett sådant kampmedel, då skulle de i den allmänna uppfattningen förr eller senare och mer eller mindre medvetet implanta något, som strider just mot kulturens välsignelse och mot de bildningsträfvanden, som i våra dagar gå öfver hela landet i afsikt att höja vårt folk. Det förhåller sig nämligen icke så, att vi böra söka draga ned samhällets auktoritet för att imponera på dem, om hvilka det nu är fråga, utan att vi tvärtom vilja söka höja dem till att inse samhällets auktoritet. Man vill ju — och det har äfven den ärade talaren på göteborgsbänken vid föregående tillfälle framhållit — söka att på upplysningens, uppfostrans och öfvertygelsens väg komma till rätta med en del samhälleliga missförhållanden. Jag erinrar mig lifigt, hurusom herr Kjellén för ungefär ett år sedan här så starkt uttalade sig mot faran att få ett *tvångs*-nyktert folk. Han ville på upplysningens, uppfostrans och öfvertygelsens väg skapa hvad han kallade ett *fri*-nyktert folk. Jag är ense med honom om det önskvärda i detta, blott man kunde på den af honom anvisade vägen inom rimlig tid komma fram till målet. Han uttalade sig, som sagdt, mycket skarpt mot tvångsnykterheten, och han talade om huru fruktansvärdt detta tvång skulle komma att verka. Jag frågar då, om ett tvång på detta område skulle kunna verka mera förnedrande, mera förråande på den allmänna uppfattningen än syftet i den motion, som han nu undertecknat? Är det icke så,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

att vi kunna vara ense därom, att vi, just när det gäller brottslingar, böra söka studera dem? Det duger icke att i en lagparagraf indela dem i olika kategorier, där det sedan gäller för de dömande myndigheterna att på en kort stund afgöra, till hvilken kategori den ifrågavarande brottslingen hör. Det gäller i stället att här göra studier och undersökningar af brottslingen, icke med alltför ömmande omtanke om hans person, utan just med tanke på det stora helas, på samhällets välfärd, icke minst i afseende på möjligheten af att till samhället återböda dem, som för en tid själfva stängt sig ute därifrån eller som varit på väg att göra det. Vi torde i detta afseende gå på rätt väg, om vi söka höja människorna i stället för att förnedra dem; vi äro på rätt väg, när vi vädja till det bästa hos en människa och icke vädja till hennes lägsta instinkter. Ty just detta måste utgöra vår tids adelsmärke till skillnad från gångna tider, då läran om de eviga straffen ofta voro de enda motföreställningar, som hos barnen inskräptes, för att i frestelsens ögonblick hålla dem tillbaka. Det är icke fruktan för straff, vare sig i tid eller evighet, som skall vara uppfostringsmetod för ett folk, som vågar kalla sig ett kulturfolk, utan blicken måste vid dessa sträfvanen ständigt vara riktad icke blott mot höga, må vara aflägsset hägrande mål, utan äfven mot det bästa, som finnes hos individen, hos människan, äfven när hon är sjunken.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka afslag såväl på utskottets förslag som på de i ämnet väckta motionerna.

Med herr Kjellberg förenade sig herr *Hammarlund*.

Herr Rydén: Jag har begärt ordet för att göra ett par bemötanden särskildt med hänsyn till det anförande, som herr Kjellén på göteborgsbänken hållit. Han anförde däri ett par saker, som jag finner icke hålla streck. Herr Kjellén talade om en allmän opinion, som han och hans medmotionärer i detta fall skulle företräda. Jag vet verkligen icke, med hvilken rätt herr Kjellén härvidlag gör sig till tolk för den allmänna opinionen. Han brukar ju ofta i denna kammare icke företräda annan opinion än sin egen.

Beträffande de engelska förhållandena skall jag bedja att få lämna några faktiska upplysningar särskildt med anledning af herr Kjelléns anförande. Garrotteringen, det brott, som man satt i samband med införandet af den engelska pryggelagen, hade redan upphört i London, då denna lag infördes. I november månad 1862 lyckades det Londons detektiver genom att enligt uppgift helt enkelt muta en frigifven förbrytare, som kände garrotterna, att med denna persons hjälp i ett slag infånga hela garrottbodyndet, bestående af 28 personer, af hvilka 21 dömdes till långvariga fängelsestraff. Först i juli månad 1863 framlade regeringen det förslag, som innehöll införande af pryggelstraff, och då hade under hela tiden mellan november 1862 och juli 1863 icke något fall af garrottering in-

träffat, ty hela bandet satt inom lås och bom. Så infördes prygelstraffet, och två år därefter, år 1865, framkom regeringen med ett nytt förslag, som afsåg skärpning af prygelstraffet. Då ställde sig emellertid den allmänna opinionen så starkt mot detta förslag särskildt i underhuset, att regeringen måste utan att låta förslaget gå till slutlig läsning återtaga detsamma. I debatten vid den föregående läsningen i underhuset anfördes just, att garrotteringen upphört icke på grund af prygelstraffet, utan på grund däraf att man infångat garrotterna.

Vidare har här talats mycket om den svenska polisen och en jämförelse anstälts mellan den svenska polisen och polisen i de utländska storstäderna, enkannerligen London och Berlin. Jag vet icke, hurudana poliser herrarne ha i Göteborg och Stockholm, ifall ni där ligga i oafbruten strid med dem. I den stad, jag representerar, finnes en human, praktig och lojal poliskår, och mellan den och arbetarna råder ständigt ett godt förhållande, och hvad beträffar vår stad, så är det en absolut osanning, att allmänheten där begår våldsdåd mot polisen. Den, som gör ett besök i London, kommer snart till den uppfattningen, att det hart när underbaraste i den staden är dess polis. Det hjärtligaste förhållande råder mellan polisen och folket, och en polisman betraktas där icke såsom en ordningens stränge väktare, utan såsom en befolkningens hjälpare. Man kan vända sig till en londonpolis och fråga, hvar det eller det konstverket i det eller det muséet hänger, och han är ögonblickligen färdig att svara därpå. Han gifver upplysning om allting. Han står i de stora trafikorsningarna; med en gest af sin hand reglerar han den kolossala trafiken, och allmänheten vet, att utan honom skulle den stå sig slätt i den oerhörda myrstacken. Men det är just det utmärkande för londonpolisen, att den är till hälften civil. Eu polis i London är vän med småpojarna i kvarteret, med arbetarna och med befolkningen. Om det föreligger ett annat förhållande beträffande den svenska polisen i någon stad, så tror jag för min del, att det i så fall kommer att ligga på den svenska polisens sida.

Jag skall äfven bedja att få bemöta herr Lindblad i Närlunda beträffande ett yttrande, däri han berörde prygelstraffet i fängelserna och drog en parallell mellan detta och det prygelstraff, man nu afser att införa. Herr Lindblad, som har ett så skarpt hufvud, inser säkerligen den advokatyr, som ligger i detta argument. Jag tillåter mig emellertid påvisa, att pryglet i fängelserna naturligtvis är af helt särskild karaktär. Jag vill visserligen icke taga pryglet i fängelset i försvar, ty många fångvårdsmän anse pryglet olämpligt äfven där, men det är i allt fall en stor skillnad. En brottsling, som befinner sig i fängelset, vet, att om han gör något ondt i detsamma, om han begår en disciplinförseelse, så kan han icke undkomma, utan de hafva honom i sina händer och kunna ögonblickligen leverera honom ett kok stryk, om så skulle behövas. Helt annat är

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

dock förhållandet med den på fri fot varande brottslingen, som i främsta rummet har klart för sig, att han skall begå brottet, men icke blifva upptäckt, ty den förhoppningen är väl gemensam för alla brottslingar i detta fall.

Herr Kjellén argumenterade vidare om att afslag å frågan i denna kammare skulle blifva ett förtroendevotum för ligapojkarna. Det är ett af de många ihåliga argument, med hvilka han rörde sig i sitt anförande. Då kunde vi ju anföra ett lagförslag af hvilken art som helst och säga till kammaren: Om herrarna icke antaga denna lag, så betraktas det såsom ett förtroendevotum för den eller den oarten i samhället. På det sättet skulle man kunna framlägga hvilket lagförslag som helst och sedan pocka på att Riksdagen skulle vara färdig att bifalla densamma.

För min del vill jag genast taga fasta på det yttrande, som herr Kjellén fälde, då han sade, att det hårda nattläget icke kunde inverka på dessa stackare, om de skulle ådömas sådant, därför att de icke hade mjukare nattläger hemma. Däri ligger erkännandet af ett sorgligt förhållande beträffande planerna på införandet af prygelstraff. Först och främst vågar man argumentera, att detta förslag icke är riktadt mot den fattigare klassen, men ett sådant ord rifver i ett enda slag ned hela den stora argumentationsbyggnaden. Det är klart, att det syftar på de stackare, som icke hafva mjuka hem. Det är dem, som herr Kjellén vill nå med sin prygelmotion. Kan man icke utsträcka herr Kjelléns jämförelse och säga, att vi skola icke införa prygel för dessa stackars människor, som fått så mycket prygel förut? Kunna de icke afskräckas med hårdt nattläger, därför att de icke hafva mjukare hemma, så kunna de icke afskräckas genom prygel, då de fått så mycket prygel som ligapojkar under uppväxttiden.

Jag tror, att det är af stor vikt, att denna motion framkommit. Herr Kjellén och hans meningsfränder hafva ovedersägligen i sin verksamhet framfört så växlande politiska synpunkter, att man har stått bidande inför det politiska fenomen, som den riktning han företräder innebär. Men i ett ögonblick är det, som om hela denna riktning framträdde i blixtljus inför samtiden. Man förmår icke med den mest lysande retorik och med en lekande vältalighet att dölja, att han nu vill föra vårt folk tillbaka, icke framåt mot nya mål och mot utveckling till allt bättre förhållanden; den politiska riktning, som han företräder i detta fall, är snarare en politisk atavism.

Jag skall beträffande uppfostran af engelska ligapojkar anföra ett par exempel, som äro belysande för att den stämning, som herr Kjellén här efter ett för mig okänt tidningsurklipp åberopade, icke är den för England utmärkande. Det har i England på senaste åren uppstått ett slags skolor, som kallas industrial schools. I spetsen för dem står en gammal major, som heter Skinner. Han har fått några kasserade krigsfartyg till sitt förfogande för att på dessa

få inhysa sina skyddslingar. Han mottager till uppfostran själfva dräggen af pojkar från Eastend och Whitechapel i London. Han samlar dem på sina skepp, som ligga än här och än där, och sysselsätter dem med hvarjehanda arbete. De bo på skeppen. Han uppfostrar dem icke med stryk, hvilket icke ingår i hans uppfostringsmetod, men såsom ett exempel, belysande för det resultat han uppnått genom sina rent mänskliga uppfostringsmetoder, vill jag anföra, att af de ligapojkar, som uppfostrats hos honom, — och jag tror det var år 1900 han hade 280 londonpojkar i sitt beskydd — och hvilka varit predestinerade till prygel eller trampkvarn, hafva icke mer än 6 procent återfallit till brott; alla öfriga hafva blifvit goda och praktiga medborgare. När han på försök en dag gaf alla sina elever permission, återvände hvarenda pojke till skeppet, oaktadt de fått fullkomlig frihet att gå i land och sålunda hade tillfälle att rymma. De hade lärt sig att älska sin gamla major och visste, att han ville dem väl. Jag skulle kunna anföra ett annat fall beträffande de engelska reformskolorna, som också emottaga för brott dömda ligapojkar i vissa engelska städer. I dessa uppfostras ungdomen med sådan framgång, att återfallsprocenten endast är 17, medan, såsom jag förut påpekat, i Köpenhamn, där man pryglar ligapojkar, 55 % återfalla i brott, och af dessa icke mindre än 48 % under samma år, under hvilket de undergått prygelproceduren.

Jag tror, mina herrar, att alla saksäl ligga på vår sida, som yrka afslag på utskottets hemställan.

Herr Warburg: Jag skulle icke behöfva yttra mig i denna fråga om önskvärdheten eller icke önskvärdheten af prygelstraffets återinförande, helst efter de anföranden, som senast hållits af herrar Widén och Kjellberg. Men den ärade talare på göteborgsbänken, som nyss hade ordet, fällde några yttranden, som jag fäste mig vid och vid hvilka jag ber att få dröja. Det ena var, då han framhöll, att vissa balansförhållanden skulle vara rubbade därigenom att icke 1898 års riksdagsskrifvelse kommit till sin rätt, i det att vi icke till motvikt mot vissa mildringar, som genomfördes 1906, också fingo prygelstraff. Men som han själf erinrade, fingo vi då icke blott den villkorliga straffdomen och andra lättnader i afseende å straffen införda, utan ock en afsevärd *skärpning* af de affliktiva straffen. Alltså lades verkligen då något i den högra vågskålen, om det nu skall vara ett privilegium för högern att påyrka stränga straff. 1898 års riksdagsskrifvelse, hvilken herr Kjellén så starkt fäste sig vid, har alltså redan, enligt hvad han själf år 1906 anförde, varit på utredningens breda väg, tågande via fängvårdsstyrelsen in i en kommitté år 1900, upphämtades där och kom inför regeringen 1904, passerade genom högsta domstolens skärseld 1905, och så hade den år 1906 inkommit på våra pulpeter.

Nu kommer herr Kjellén — en af motionärerna — och säger,

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

att man bör börja om igen, samt återoppar 1898 års riksdagsskrifvelse och vill ytterligare hafva en utredning på grund af densamma. På det sättet skulle man kunna återoppar en gammal riksdagsskrifvelse i oändlighet. Den utredning, som då begärdes, hafva vi redan fått. Denna utredning föreligger i den kommittés utlåtande, som reservanterna hafva citerat. Och jag kan icke förstå, att 1898 års Riksdags beslut än en gång kan återopparas.

Herr Kjellén har vidare — något öfverraskande tyckes det mig — uttalat sig en smula föraktfullt om vetenskapens resultat. Han har, hvilket jag tycker är det allra mest underbara, icke velat fästa sig vid statistiken, utan sagt ungefär: låt oss bygga på vår egen erfarenhet, på hvad vi se omkring oss. Hvad vill detta säga? Hvad man ser omkring sig — ja, det är en, två, tre, tio eller tjugu fall. Men jag trodde icke, att jag gentemot en statistiker skulle behöfva påstå, att de enskildes erfarenhet är utaf bra litet värde i jämförelse med den ordnade vetenskapliga statistiken. Annars vet jag verkligen icke, hvarför vi hålla oss med en statistisk centralbyrå eller med professorer i statskunskap och statistik.

Vidare återopparde herr Kjellén sig på erfarenheten gentemot de kriminalistiska vetenskapsmännen. Men, mina herrar, hvarpå bygger den kriminalistiska vetenskapen, om icke på erfarenheten? Men det är icke den erfarenhet, som herr A. eller B. får genom att gå och titta på att en slusk öfverfaller en hederlig karl. Den erfarenhet, på hvilken den kriminalistiska vetenskapen bygger, är den *sofrade* erfarenheten, den, som skall komma till heders inför den juridiska vetenskapen, men icke, rent ut sagdt, på diletantismen. Och det är icke annat än diletantism, då den ena eller andra säger, att den karlen gjorde så och så, och därför skall han hafva stryk. Kriminalisterna öfver hela världen hafva vid de möten, som hållits — enligt hvad som upplystes, då frågan var före i danska folketinget utaf en af dess främste jurister, herredsfoged Krabbe — med stort flertal uttalat sig *mot* införande af prygelstraffet. Och intill dess det bevisats, att dessa kriminalister icke byggt på erfarenhet, böjer jag mig för dem hellre än för dem, som komma och säga, att: det är bara att klå.

Jag skall icke uppehålla herrarne länge i denna fråga, då den är så omdebatterad, men jag ber att få framhålla den ledtråd, hvilken för min ringa del varit det afgörande skälet mot återinförande af kroppsstraff, när det går utöfver aga, ty allt hvad herr Kjellén talade om nyttan af den engelska uppfostran, rörde sig om *aga* vid uppfostran — och det är ju icke kroppsstraff i vanlig juridisk mening —; det är den synpunkt, som framhölls gent emot de d. v. professorerna i Uppsala och Lund utaf den stora lagkommittén på 1830-talet. Den framhöll, att »kroppsstraffen vore orättvisa, emedan deras verkan vore ganska olika hos olika individer och icke kunde af lagstiftaren beräknas. För den, som är känslig om sin heder, är spöslitning, äfven i ringaste grad, ett svårare straff än

flera års fängelse, under det att för en annan, som redan förlorat hederskänslan, det är tämligen likgiltigt, om han får äfven det högsta kroppsstraff. Dessa äro äfven orättvisa på den grund, att de kunna verka oberäkneligt menligt på den bestraffades hälsa».

Ur dessa synpunkter och framför allt därför, att jag icke vill, att man skall under täckelset af en ny utredning — och det är alltid det farligaste, när man säger: här gäller ju egentligen ingenting annat än en utredning — locka in på orätta vägar, som jag nu, herr talman, ber att få yrka bifall reservationen och afslag å utskottets betänkande.

Herr Kjellén: Herr talman! Jag kan icke underlåta att gent emot den siste talaren be att få anmärka, att sakkunskapen här i kammaren tyckes hafva olika kurs i olika frågor. Gäller det prygelstraff och stafning, då skall fackkunskapen ensam afgöra, men gäller det t. ex. statsrättsliga och militära frågor, då äro vi sakkunniga allihop och behöfva ingen lärdom!

Här har talats om diletantism. Ja, diletantism, det är att svära på förste bäste sakkunnige magisters ord, äfven om det strider mot andra magistrars. Det är att icke veta, att vetenskapen har sin begränsning, och diletantism är det också, om man tror, att man medelst siffror kan komma åt allt möjligt, och icke vet, att siffrornas språk är mångtydigt och att bakom dem står lifvet, med hvilket vi ha omedelbar beröring. Det är endast diletantan, som tror, att vetenskapen kan undvara erfarenheten.

Den straffrättsliga vetenskapen räknar direkt med ett begrepp, som kallas »bonus pater familias» — en god familjefader. Man har inskjutit detta begrepp, bonus pater familias, i vetenskapen just för att ge ett uttryck för vetenskapens skuld till det allmänna rättsmedvetandet. Ett straff är godt, en tolkning är riktig o. s. v., om en god familjefader kan förutsättas vilja ha det så. Det är, som man ser, allmänhetens oskolade, på ren erfarenhet byggda omdöme, som här tillerkännes vitsord — och detta just inom den vetenskap, hvarunder nu behandlade fråga faller.

Jag fick nyss en anmärkning rörande hvad jag sagt om den allmänna opinionen. Jag ber då att få framhålla, att jag uttryckligen talade om den *partilösa* allmänheten. De, som äro enrollerade i partier, äro alltför mycket benägna att glömma, att bakom dem och utanför dem står en stor massa folk, som också har erfarenhet och förstånd. Dessa representera i mångt och mycket just det oförvillade omdöme, som man plägar kallat det »sunda bondeförståndet», och det är just detsamma som den »gode familjefar», om hvilken straffrätten talar.

Den talare, som fick ordet strax efter mig, yttrade, att det här var två världsåskådningar i kamp med hvarandra. Ja, med en viss modifikation skulle jag också vilja säga det. Men om han tror, att det är ljusets och mörkrets världsåskådning, liksom i den gamla

Ang. införan-
de af kropp-
straff för
vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Zarathustras lära, och att han själf nu står på Zarathustras sida mot mörkrets ande —, då har han storligen bedragit sig! Ty de bägge världsåskådningar, som kämpa, äro ingenting annat än den individualistiska och den social-politiska: den som ser människan så att säga exemplar för exemplar, och den som söker att se människan i sammanhang såsom ett samhälleligt helt.

Man kan också beteckna det som motsatsen mellan en medicinsk och en sociologisk uppfattning. Det är naturligt för en praktiserande läkare att här endast se enstaka brottslingar; han vill känna dem på pulsen och undersöka öfver hufvud hvad de kunna tåla och bära. Däremot är det naturligt för en samhällsvetenskapsman att se frågan från samhällets synpunkt, äfven om han därvid icke skulle komma att ta så fina hänsyn till de enskilde. Han ser i frågan icke blott »sjäsliga yttringar» hos enstaka brottsliga individer, utan framför allt sociala sjukdomsfenomen, som måste bortarbetas med tjänliga medel. Emellan dessa båda ståndpunkter råder sannerligen ingen subordination, åtminstone icke i talarens mening; men jag medger, att det finnes en viss koordination, så till vida som bägge ha ett visst berättigande.

Under nuvarande förhållanden anse vi, att den senare synpunkten måste ha vitsord. Skall man då icke kunna förstå oss, när vi anse prygelstraffet kunna gagna vår svenska stat! Hvilket är bäst: att *hafva prygelstraff i lagen och icke förvildning* i sederna eller att *hafva förvildning i sederna och icke prygel*? Skall det vara ett starkare tecken på hög kultur att tolerera öfverfall på saklös man i råaste mått och i största skala än att efter bästa förmåga söka förebygga detta tillstånd på de skyldiges bekostnad? Hvad för öfrigt angår den ärade talarens allmänna tal om, att en sådan åverkan på kroppen skulle vara hinderlig för vår sträfvan uppåt mot ljuset och stjärnorna, så undrar jag, om icke den anmärkningen har sin lika träffande tillämplighet på de straffarter, som den *liberala* regeringen införde 1906 — eller tror talaren, att hårdt nattläger och mörkt enrum afse att höja människan mot ljuset?

Jag förstår för öfrigt icke den ärade talarens jämförelse med tvångsnykterheten, men så mycket förstår jag dock, att *där* gäller det att binda fria och ograverade människor, men *här* skulle tvånget, prygel, endast drabba mycket graverade människor.

Den ärade talaren på malmöbanken tog illa vid sig af min antydning, att ett afslag under förhandenvarande omständigheter kunde betraktas rent af såsom ett »förtroendevotum för ligapojkarna». Den ärade talaren visade i sitt första anförande en förvånande kännedom om ligapojkarnas psykologi; men han har väl ändå icke *fullmakt* att här föra deras talan. Hvad de tänka och känna om ett förslag i Riksdagen, *det* kan väl hvar och en af oss få lof att döma öfver. Och det är ganska naturligt — det står för mig hart när såsom ett axiom — att de måste känna det som en uppmuntran och lätt-

nad, om denna sak nu icke går igenom i Riksdagen, sedan den med så mycket allvar bragts inför densamma.

Herr talman, jag har icke något mer att tillägga, än att jag naturligtvis vidhåller mitt förra yrkande.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr von Schéele: Herr talman, mina herrar! Jag skall icke många ögonblick taga herrarnes tålmod i anspråk. Men då jag från flere håll blifvit uppfordrad att bekänna min ställning i denna fråga, vill jag såsom en vän af den öppna omröstningen gå dessa uppfordringar till mötes. Mig synes, som om det icke borde vara den ringaste tvekan om, huruvida det ropet är befogadt, hvilket höjts mot utbrotten af råheten och sedeslösheten i våra dagar. Men allt hänger väl på huruvida de föreslagna metoderna till deras aflägsnande äro ägnade att förbättra eller att försämra tillståndet. Jag har icke blott på grund af den här förda debatten kommit till en bestämd öfvertygelse därom, utan jag vågar verkligen gent emot den högt ärade talaren, som sist hade ordet, stödja mig på hvad som han har ansett — och väl med rätta ansett — gifva en talare befogenhet att uppträda, nämligen studier och egen erfarenhet. Jag kan åberopa mer än 20-årig lärareverksamhet vid Uppsala universitet, hvilken till icke ringa del faller inom det område, det pedagogiska, som här är i fråga, och sedan har jag ännu längre såsom ordförande uti skoloråd och på sista tiden jämväl uti barnavårdsnämnd haft rikligt tillfälle att söka omsätta i handling hvad jag lärt.

De synpunkter, som varit bestämmande under debatten, hafva varit, å ena sidan, förbättring af den brottslige och, å andra sidan, skydd för samhället. Det lärer väl af ingen sättas i fråga, att icke båda dessa synpunkter äro öfvermåttan viktiga. Jag endast spörjer: är nu det föreslagna botemedlet utaf beskaffenhet att innebära, jag säger icke en betryggande förhoppning, men åtminstone sannolikhet för att verkligen vinna vare sig det ena eller det andra af hvad man åsyftar?

Hvad vidkommer den förra synpunkten, så är det väl viljans förbättring, som åsyftas, och icke allenast, att den brottslige skall afhålla sig från att begå en ond handling därför, att han har anledning att frukta straff, ty då skulle i sanning icke mycket vara vunnet. Men är det nu verkligen troligt, att den lag, som här blifvit ifrågasatt, skulle leda till förbättring af den brottsliga viljan? Ja, under förutsättning icke blott, såsom en talare här har sagt, att bestraffningen sker under förhållanden, i hvilka vänlighet efterträder straffet, utan, efter min vissa öfvertygelse, att den, som lider straff, jämväl under själfva detta strafflidande vet och känner, att det är kärleken, som är verksam, såsom det bör vara med en son, när han straffas af sin fader. Äfven den, som är satt i faders ställe, kan öfva en sådan verksamhet och jämväl med den afsedda påföljden.

I fråga om den andra synpunkten, nämligen samhällets skydd, kan det ej nekas, att rätt många fall torde inträda, då den, som

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

hade lust att begå öfverdåd, skulle hållas tillbaka af fruktan för kroppslig bestraffning. Men vi få ej, mina herrar, såsom lagstiftare blott och bart tänka på vissa enskilda tillfällen, utan vi måste stifta sådana lagar, som främja utvecklingen af den allmänna rättskänslan och därmed i sammanhang stående aktningen för människovärdet, ja, för lifvet öfver hufvud taget, således äfven hos djuren. Jag är öfvertygad och tycker, det hvarje uppfostrare borde kunna föras till samma öfvertygelse, att på *detta* sätt ingalunda det mänskliga hos människan föres fram. Den sedliga nivån sjunker, den höjes ej genom prygelstraffets införande; och hvad som möjligen i ett och annat enskildt fall vinnes, det ej blott uppväges, utan mångfaldigt öfverväges af hvad man förlorar därigenom, att uppmärksamheten riktas företrädesvis på den yttre handlingen, som dock är något sekundärt och relativt underordnad i förhållande till den vilja, som bestämmer min handling. Sådant måste hämnas sig själf i längden.

Här har blifvit sagdt af den talare, som hade ordet näst före mig, att om vi nu, som herrarna väl förstå jag vill, afböja motionerna, så skulle detta innebära ett förtroendevotum till ligapojkarna. *Omen accipio*, ärade herr professor! Jag accepterar detta framtidslofte, om än i en annan mening, än det blifvit af Eder fattadt. Jag ser nämligen häruti ett förebud till en ny era, hvarunder »ömsesidigt förtroende» skulle blifva vår lösen i den pågående striden de olika samhällsklasserna emellan. Själf hyser jag förtroende till ligapojkarne och har i många lifvets skiften funnit, att just genom detta förtroende jag kunnat någon gång vara ett medel till deras upprättelse. Jag skall begränsa mig till ett enda exempel, ehuru jag skulle kunna framdraga flera.

För kort tid sedan fick jag besök af en ung man, som gaf intryck af något särdeles hyfsadt och godt i hela sitt väsen. Han sade: »Ni känner väl igen mig?» — »Nej, det gör jag verkligen icke.» — »Jo, jag är den, som ni för så och så många år sedan skyddade för en kroppslig bestraffning, som för mig innebar något rent af outhärdligt; i stället förskaffades mig ett hem, där jag fått min blick riktad till det rätta, och nu är jag här för att tacka Eder.» Jag svarade honom, att han ju hade att tacka en annan, högre gifvare för den välsignelse, denne skänkt åt ett åtgörande, som ej varit annat än min plikt.

Mångfaldiga sådana exempel skulle jag kunna från andra vittnesgilla håll framdraga, och jag undrar, om ej historien, herr professor, lär oss, att i de stora brytningstiderna i lifvet, sådana som den, vid hvilken kristendomen frälsade mänskligheten ur djupt förfall, och den, vid hvilken den evangelisk-lutherska reformationen framträdde, det har visat sig, att de tankar, som jag här har gjort mig till målsman för, äro i sig riktiga och i lifvet genomförbara.

Här har nu bland annat yrkats, att utskottets hemställan skulle antagas utan hänsyn till motivering. Ja, hade denna hemställan

varit gjord i sådan form, att därmed blifvit uttryckligt uttaladt af kammaren, att den ogillade hvad som tenderade till att i dess begäran om utredning inlägga en bestämd riktning, ett bestämdt syfte, så hade jag kunnat vara med om att åtminstone taga i allvarligt öfvervägande, huruvida ej något sådant hade bort ske; men så har jag ej läst denna motivering. Och det veta vi alla, att med en sådan motivering som den nu föreliggande innebär ifrågavarande hemställan om utredning, huruvida och i hvad mån det och det bör ske, något helt annat än den rent objektiva ställning till saken, som den af mig åsyftade talaren å stockholmsbänken antyde såsom sin önskan.

På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra, ber jag, herr talman, att få för min del yrka bifall till reservationen.

Herr Nilsson i Malmö: Herr talman, mina herrar! Redan för ett par år sedan gaf jag så pass tydligt till känna min uppfattning angående de affiktiva straffen i allmänhet och prygelstraffet i synnerhet, att jag icke behöfver ytterligare vittna här i denna sak. Jag har också genom att i början af denna debatt instämma med min bänkkamrat gifvit vid handen, att jag fasthåller vid min gamla åskådning i detta fall. Jag skulle således icke ha begärt ordet, om det icke varit för att i all korthet göra kammaren en liten bekännelse.

Då den ärade friherren från Ulfåsa för en stund sedan uppträdde på talarstolen i denna kammare och radade upp den ena serien cynismer efter den andra, harangerande en massa saker, som näppeligen hörde till det ärende, som här föreligger, och därvid äfven apostroferade min ringa person — då, mina herrar, då greps jag för första gången af en aning, att det dock måhända ligger ett visst berättigande i prygelstraffet. Jag tror också, att jag icke träder grannlagenheten för nära, om jag åt den noble friherren rekommenderar de anvisningar angående sättet att bilda gentlemän, som den värderade professorn på göteborgsbänken för en stund sedan meddelade.

Herr Branting: Herr talman, mina herrar! Det är icke min afsikt att förlänga den debatt i sak, som här förts; jag tror, att ämnet är uttömdt. Jag skall icke ens upptaga till bemötande eller ingå på någon närmare vidräkning angående den nationella och socialpolitiska prygelstat, för hvilken herr Kjellén här gjorde sig till målsman, oaktadt äfven den talaren i sitt anförande på flera ställen syntes luta åt att vilja göra arbetarerörelsen i viss mån solidarisk med de brottslingskategorier, om hvilka här debatterats. Men i likhet med den talare, som nyss hade ordet, måste också jag för min del be att få säga ett enda ord till genmåle, då här utaf en talare från Östergötland gjorts en blandad politisk och personlig attack mot det parti, som jag också här representerar, en attack af

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

en art, att jag är viss därom, att hade den skett uti ett annat parlament än vårt med dess utaf gammal häfd helgade lugna vanor, skulle det ha framkallats en parlamentarisk storm i kammaren gent emot ett dylikt uttalande. Man måste här ovillkorligen konstatera, att det icke var sådana yttranden, hvarmed vi här bruka i sakliga diskussioner möta hvarandra. Det var junkertoner från landet söder om Östersjön, som här gäfvo genljud inom den svenska Riksdagen, junkertoner i afseende å bemötande af den s. k. samhällsfientliga socialistiska agitationen, mot hvilka det är vår rättighet och, jag vill tillägga, vår skyldighet att reagera. Det skulle ha missförståtts, om ett dylikt uttalande från den sida, jag representerar, icke hade kommit.

Jag må för min del blott sluta denna korta replik eller, jag vågar säga det, *tillrättavisning* med att uttala, att om den talaren hade någon kännedom om, huru förhållandena uti en mängd andra europeiska länder ställa sig i afseende å den öfver hela världen frambrusande, med naturnödvändighet frambrusande arbetarerörelsen och de former, den ikläder sig, tror jag, att han skulle ha dragit sig för att slunga beskyllningen »dekadenter» i ansiktet på de män, hvilka försökt och i vissa mån äfven lyckats att leda dessa stämningar af missnöje, af förtrytelse och harm öfver samhällsordningsvisorna, som sjuda på folkdjupet, leda dem in i parlamentariska former till befruktande och gagn, till uppbyggande verksamhet och icke blott till nedrivande och förstörande. Det är den sidan af saken, som den talaren uti sitt anförande från början till slut förbisåg. Han tänkte icke på, han ville icke se, att uti den rörelse, som han här angrep så häftigt, finnes hela den stora styrkan af ärligt försök att arbeta för upplysning och kultur, hela det myckna arbete, som i dessa riktningar nedlägges — vid sidan af att det naturligtvis också följer slagg med, slagg, från hvilket jag själf här förut uti kammaren har på det mest energiska sätt tagit afstånd och för hvars propaganda, såsom vi också sedan ha visat uti handling, vi icke vilja vara ansvariga.

Jag tror, att med dessa förklaringar böra de beskyllningar, som ha framkastats, vara tillbakavisade. Dessa beskyllningar ha egentligen så litet haft med den föreliggande frågan att göra — de ha haft till mål att söka komma arbetarerörelsen till lifs — att vi allesammans här konstaterat, huru talaren slutade sitt anförande utan att kunna ur sina långa premisser göra något som helst yrkande.

I detta anförande instämde herrar *Blomberg, Lindqvist, Tengdahl, Kropp, Leksell* och *Nyström*.

Friherre Hermelin: Jag skall endast anhålla om ordet ett par ögonblick för att be kammaren konstatera med mig, att det vanmäktiga vredesutbrott, som här tog sig uttryck från malmöbanken, måste aflägsna hvarje tvifvel, därest något sådant verkligen före-

finnes, huruvida icke de ord, jag uttalat, siktat rätt och träffat rätt. Hvarje ord, jag här yttrade, var noga öfverlagdt, och jag står fortfarande, trots de invändningar, som nu från två håll blifvit uttalade, för hvartenda ord, jag sagt. Jag vill endast erinra herrarna om kontentan af mitt anförande, som var det, att det är hyckleri att opponera sig mot strängare lagar, utan att man samtidigt i handling visar, att man vill upprätthålla lydnad och vördnad för de lagar, som redan finnas.

Ang. införande af kroppsstraff för vissa brott.
(Forts.)

Herr Nilsson i Malmö: Herr talman! Jag vill endast uttala den sanningen — hvari jag tror kammarrens flertal skall instämma — att den sista ärade talaren genom de ord han nyss fällde endast har försämrat sin sak. Hvad han öfver hufvud taget anført, strider fullkomligt mot verkligheten. Han har ej följt med den socialdemokratiska pressen och vår verksamhet i allmänhet tillräckligt för att därom kunna uttala något kompetent omdöme.

Öfverläggningen var härmed slutad. Herr talmannen framställde härefter proposition först på bifall till utskottets hemställan och vidare på afslag å nämnda hemställan och de i ämnet väckta motionerna; och fann herr talmannen den sistnämnda propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes emellertid, i anledning hvaraf nu uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren afslår lagutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande n:o 31 och de i ämnet väckta motionerna, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets berörda hemställan.

Voteringen utföll med 121 ja mot 91 nej, hvadan kammaren alltså afslagit utskottets hemställan och de i ämnet väckta motionerna.

§ 6.

Herr statsrådet m. m. greve *H. E. G. Hamilton* aflämnade Kungl. Maj:ts propositioner till Riksdagen:

angående pension åt förre extra provinsialläkaren Oskar Leonard Skarin; och

angående aföningsförhöjning till riksförsäkringsanstaltens tjänstemän och betjante.

Dessa propositioner blefvo på begäran bordlagda.

§ 7.

Följande nya motioner afgåfvos, nämligen af:

herr *C. R. Johansson* i Jönköping, n:o 268, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning om tillhandahållande genom statens försorg af en grundfond åt allmänna hypotekskassan för Sveriges städer m. m., och

herrar *C. G. Johansson* i Aflösa och *C. R. Johansson* i Jönköping, n:o 269, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående den af staten utöfvade egnahemslänerörelsen.

Nämnda motioner bordlades.

§ 8.

Ordet lämnades nu på begäran till

Herr Hammarskjöld, som yttrade: Då chefen för finansdepartementet icke på förhand erhållit kännedom om, att vid remissen till vederbörande utskott af den kungl. propositionen angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium vissa anmärkningar mot det kungl. förslaget komme att framställas, fann han icke anledning att därvid närvara, men förlorade därigenom tillfället att bemöta de framställda anmärkningarna.

Med anledning däraf anhåller jag, i egenskap af ledamot af denna kammare, att få å chefens för finansdepartementet vägnar nu yttra några ord till belysande af den omtalade frågan.

Då emellertid något annat referat öfver gårdagens förhandlingar icke föreligger än det, som återgifvits i tidningarna, reserverar jag mig, för den händelse dessa icke i allo korrekt återgifvit hvad som yttrats.

Herr Widén anmärkte vid berörda tillfälle till en början, att den ifrågavarande propositionen framlagts först 4 1/2 år efter det löneredningskommittén afgifvit sitt förslag i ämnet. Anledningen till detta uppskof med frågan har i statsrådsprotokollet tydligt angifvits och för öfrigt redan förut — vid framläggande af proposition om löneredning för statskontoret — för Riksdagen framhållits. Anledningen är det nära samband, frågan om kammarkollegii organisation äger med frågan om inrättande af en regeringsrätt, en fråga, hvilken, som bekant, efter vidlyftiga förarbeten kunnat först inför detta års Riksdag framläggas.

Beträffande själfva saken yttrade herr Widén, att regeringen, i stället för att framlägga ett verkligt reformförslag beträffande kammarkollegium, böjt sig för ämbetsverket och bibehållit onödigt tunga former vid ärendenas behandling inom verket m. m. Detta är emellertid ett fullkomligt oriktigt påstående. Enligt kommitténs förslag skulle kammarkollegium organiseras efter byråsystemet — en generaldirektör såsom chef och tre kammarråd såsom byråchefer. Generaldirektören skulle sålunda i regel blifva ensam beslutande. Emellertid har äfven kommittén ansett, att vissa grupper af mål fortfarande skulle handläggas kollegialt, d. v. s. af chefen och två ledamöter gemensamt, hvarjämte kommittén föreslagit, att äfven beträffande andra viktigare mål det skulle ankomma på chefen att bestämma, huruvida jämväl dessa skulle handläggas kollegialt.

Regeringen har efter noggrant öfvervägande af hithörande förhållanden samt af beskaffenheten af de mål, som såväl enligt kommitténs som regeringens förslag skulle fortfarande behandlas af kollegium, kommit till den bestämda uppfattningen, att det stora flertalet af de mål, som fortfarande skulle tillhöra kollegium, eller i hvarje fall den stora mängden af de mål, som äro af verklig betydelse för ämbetsverkets arbete, äro af sådan art, att desamma för sin handläggning väl behöfva den grundligare och mera mångsidiga behandling, som vid en kollegial handläggning äger rum, än som eljest kan ifrågakomma. Den stora mängden af dessa mål innefattar nämligen icke blott verkställighetsåtgärder utan tillika en *rättstillämpning*, ofta nog grundad på en ganska utvecklad eller ofullständig lagstiftning eller vidlyftig utredning af administrativa rättsförhållanden. På grund häraf har regeringen ansett, att, därest icke värdet af kollegii ämbetsverksamhet skall väsentligen försvagas, den kollegiala behandlingsformen bör beträffande flertalet ärenden hos kammarkollegium bibehållas. Kommittén har, som nämndt, föreslagit, att det, utom i vissa särskildt angifna fall, skulle bero på chefen att bestämma, huruvida ärendena skulle handläggas kollegialt eller ej. En närmare granskning af ärendenas beskaffenhet gifver emellertid vid handen, att äfven enligt kommitténs förslag man i *tillämpningen* efter all sannolikhet skulle komma till ungefär samma resultat, som det kungl. förslaget förutsätter, eller att verket skulle föranledas att väsentligen arbeta under kollegiala former. Då så är förhållandet, är gifvet, att verkets organisation bör härefter lämpas. Detta är ock det hufvudsakliga skälet, hvarför ämbetsverket skulle organiseras på sätt, som föreslagits, eller, utom chefen, fyra ledamöter. Behovet af detta antal ledamöter bestyrkes äfven däraf, att, såsom af chefens för finansdepartementet yttrande till statsrådsprotokollet framgår, målens antal per ledamot, äfven efter genomförande af de föreslagna förändringarna i fråga om afskiljande af en del mål från kollegii handläggning, skulle blifva lika stort, om ej större än nu. Därtill kommer, att inom just en hel del grupper af de mål, som fortfarande skulle tillhöra kollegium, en

icke obetydlig tendens till ökning på senare åren yppats; och ingen anledning finnes till antagande, att med stigande samhällsutveckling målen skola i genomsnitt blifva till sin beskaffenhet enklare än nu.

Kommittén har i det mycket prisvärda syftet att åstadkomma förenkling i ärendenas handläggning framlagt sitt organisationsförslag. Regeringen har i alla delar, där sådant ansetts möjligt och lämpligt, sökt tillgodose samma önskemål. Äfven enligt regeringens förslag skulle sålunda nästan alla de grupper af mål — med några mindre betydande undantag, hvilka i propositionen utförligt motiverats — som enligt kommittéförslaget skulle afskiljas från kollegium, däri-från undantagas, för att handläggas på ett enklare och snabbare sätt (blott 2 instanser). Men då regeringen vid ärendets pröfning funnit de kvarvarande målen i allmänhet — i de enklare skulle äfven enligt regeringsförslaget chefen blifva ensam beslutande — vara af sådan beskaffenhet, att den kollegiala formen för dem fortfarande är lämplig och behöflig, har detta gifvetvis berott däraf, att regeringen ansett sig böra söka icke blott åstadkomma enkelhet i ärendenas behandling utan ock bevara rättssäkerheten vid målens behandling, en synpunkt, som gifvetvis är icke mindre viktig, utan än viktigare än den förra.

Regeringen är därför förvissad, att dess förslag vid opartisk pröfning skall visa sig vara väl grundadt och de däremot framställda anmärkningarna, åtminstone i allt väsentligt, obefogade.

I hvilket fall som helst har regeringen icke gifvit vika för påtryckning från vare sig det ena eller andra hållet, utan, såsom alltid, allenast följt sin egen öfvertygelse.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter klockan 5,3 e. m. för att åter sammanträda klockan 7 e. m., då detta plenum enligt utfärdadt anslag komme att fortsättas.

In fidem

Herman Palmgren.